

Köyhyys ja sen politisoituminen Raymond Carverin *Fires*-kokoelmassa

Aki Moilanen
Maisterintutkielma
Jyväskylän yliopisto
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Kirjallisuus
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä – Author Aki Mikael Moilanen	
Työn nimi – Title Köyhyys ja sen politisoituminen Raymond Carverin <i>Fires</i> -kokoelmassa	
Oppiaine – Subject Kirjallisuus	Työn laji – Level Maisterintutkielma
Aika – Month and year 6/2021	Sivumäärä – Number of pages 129
Tiivistelmä – Abstract Tämä maisterintutkielma keskittyy Raymond Carverin runouteen, joka on julkaistu <i>Fires</i> nimekkeen alla. Tutkielman keskiössä ovat köyhyys ja sen politisoituminen. Tutkielma tarkastelee kokoelman runoja sanastollisella sekä rakenteellisella tasolla ja osoittaa useassa runossa kätkeytyä merkityksiä, jotka aukeavat lukijalle vasta rakenteellisen analyysin kautta. Useat runot pitävät sisällään merkityksiä yhteiskunnalliseen ulkopuolisuuteen, hengelliseen varattomuuteen ja mielen sisäisiin piilottettuihin lokaatioihin. Tutkielman aihe on runouden ikuisuusaiheita ja köyhyyden kuvauksien ajankohtaisuus on polarisoituvien varallisuuksien yhteiskunnissa aina tarpeellista. Suomessa Carveria on tutkittu verrattain kattavasti, mutta aiempi tutkimus on enimmäkseen kohdistunut Carverin novellituotantoon. Maailmalla Carveria on tutkittu kattavammin, mutta tutkielma lisää yhteiskunnallista näkökulmaa jo olemassa olevaan. Aineisto osoittautui ennakoitua rikkaammaksi, joten tutkielman aineistoon on tehty rajauksia. <i>Fires</i> sisältää myös novelleja ja muuta tekstimateriaalia, jota tutkielma ei käsittele. Tutkielma käyttää aineistonaan <i>All of us</i>-niteessä ilmestynyttä versiota edustavin ottein valikoituna. Tutkielma nojaa paljolti aiempaan Carver tutkimukseen sekä Roland Barthesin työhön. Keskeisimpiä termejä se lähestyy semioottisen abstrahoinnin kautta. Se tarkastelee köyhyyden kuvauksia, sen kätkeytyä läsnäoloa sekä analysoi näiden ilmentymien potentiaalia vaikuttaa lukijaan. Tutkielma osoittaa, että köyhyys läpäisee liki kaikkia kokoelmaan koottuja runoja ja tämä yhteiskunnallinen varallisuuden ilmentymä aktivoi runoissa positioita, joiden kuvaaminen on yhdysvaltalaisen runouden kontekstissa epätyypillisempää. Tämä tuottaa osaltaan runoihin merkityksiä ja nostaa hämääriä alueita valoon. Tutkielma löytää runoista myös paradoksaalisen ylistyksen ja burleskin keinoja. Se pyrkii myös kuvaamaan sitä sosiaalista todellisuutta, johon se on julkaisuajankohtanaan syntynyt. Tutkielma pyrkii myös esittämään jatkumoa amerikkalaisen runouden rytmikkyydelle ja sitomaan kokoelmaa kontekstiinsa. Rakenteellisen tarkastelun kautta se tuo näkyväksi typografiassa ja rytmisissä olevaa signifiantsia sekä tuo esille välimerkkien, toiston ja etäännytyksen kautta läsnä olevia köyhyyden kuvia.	
Asiasanat – Keywords Köyhyys, Carver, Poliittisuus, Runous, Burleski, Köyhät, Syrjäytyminen, Alkoholismi, Paradoksit	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto: Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos	
Muita tietoja – Additional information	

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Käsitteiden määrittely	5
1.2 Teoreettinen viitekehys ja tutkimusongelman rajaukset	11
2. Köyhyys eksplisiittisenä teemana	16
2.1 Paradoksaalinen ylistys	36
2.2 Alkoholismi	48
2.3 Hengellinen köyhyys	58
3. Köyhyyttä implikoivat runot	73
4. Köyhyys rakenteissa	91
4.1. Rytmi – Niukka leikki	91
4.2. Sanaston taso ja burleski	98
4.3. Ellipsit ja typografia – Liike köyhydessä	113
5. Päätäntö	124
Lähteet	127

1. Johdanto

Tässä maisterintutkielmassa käsittelen Raymond Carverin kokoelmassa *Fires* (1983) ilmestynyttä runoutta, josta käytän *All of us* (2000) -niteessä ilmestynyttä versiota. Tutkin runoja köyhyyden näkökulmasta ja pyrin hahmottamaan kokoelman sisältämän köyhyyden sekä tulkitsemaan sen politisoitumista. Keskityn kokoelman sisällössä eritoten runouteen, joka edustaa varallisuuden ilmentymistä ja pyrkimystä vaikuttaa toiseen ihmiseen.

Carverin runoutta on usein luettu hyvin autobiografisella otteella (Bethea 2001; Miltner 2008), mutta pyrin tässä työssä irrottamaan toisistaan tekijä-Carverin ja runojen puhujan tai puhujat. Arthur F. Bethea (2001, 211-212) käsitteli autobiografisuutta ja kirjoitti Carverin itse todenneen lähes kaikkien runojensa olevan fiktionaalisia. Tulkitseen siis autobiografisen lähestymisen olevan jo lähtökohtaisesti hiukan vääristynyttä.

Suomessa Carveria on tutkittu suhteellisesti paljon, mutta tutkimus on keskittynyt Carverin novellituotantoon. Carverin runoutta Suomessa on aiemmin tutkinut lähinnä Vesa Lahti (2005). Tarkastelen Carverin runoutta kuitenkin yhteiskunnallisemmasta lähtökohdasta kuin aiempi tutkimus, joka on keskittynyt puhujan subjektiin ja autobiografisuuteen. Tässä tutkimuksessa puhujien tarkastelu suhteutuu heidän yhteiskunnalliseen asemaansa: “yhteiskunnallisuus voi ilmetä marginaalisten identiteettien ja aiheiden esiinnostamisena ja niille äänen antamisena” (Toivio 2012, 105). Nähdäkseni Carverin yhteiskunnallisuutta on vain sivuttu. Aiemman Carver tutkimuksenkin jo esittäessä etäisyyttä puhujan ja tekijän välille, päädyin ratkaisuun, jossa en ota tekijää mukaan tulkintaani runouden muodostumisesta ja ilmentämistä asioista. Käsittelen tekijän ja puhujan eroa johdannon alaluvussa 1.2.

Tutkielman aihe on tulkintani mukaan ajankohtainen nyt ja aina. Runouden historiassa on runsaasti kuvauksia köyhästä runoilijasta ja köyhyyden kuvaukset ovatkin runoudessa eräänlainen ikuisuusaihe. Lisäksi runojen operoidessa amerikkalaisessa kontekstissa, jossa nykyään tuloerot ovat räikeässä kasvussa, koen tarpeelliseksi tarkastella köyhyyden kuvauksia tästä yhteiskunnasta.

1.1 Käsitteiden määrittely

Köyhyys (poverty) määrittyy *The new international Webster's comprehensive dictionary of the English language* (2004) -sanakirjan mukaan mm. seuraavasti: “The condition that relates to the absence or scarcity of requisite substance or elements [–] *Poverty* denotes a condition below that of easy, comfortable living” (Webster 2004, 989). Vapaasti käännettynä köyhyys on olomuoto, johon liittyy oleellisten substanssien tai elementtien puutos tai harvinaisuus. Se ilmaisee elämää, joka on keskivertoa vaikeampaa ja epämurkavaa. Sanakirja ilmaisee sille myös synonyymin “need” eli yleisen suomalaisen ontologian mukaisesti käännettynä “tarve”, joka edustaa sanana pyrkimystä jotain mediaania tai ylempänä olevaa kohden. Täten köyhyys määrittyy keskivertoa alempana olevan ihmisen kamppailuksi.

Köyhyyden liittyessä siis elämänmuotoon täytyy sen yhteydessä määritellä myös sen puhuja eli mahdollinen köyhä (poor). Sana “poor” kuvaa puutteenalaista ihmistä, mutta se ilmaisee myös erilaisia olomuotoja kuten laadun tai määrän puutetta tai terveyden tai hedelmällisyyden alentunutta tilaa. Tämän tutkimuksen kannalta on tärkeä nostaa esiin myös sen hengellisiin ominaisuuksiin kytkeytyvä merkitys: “Wanting in strength or spirit; cowardly”. (Webster 2004, 982.)

Köyhyydellä tarkoitan tässä tutkimuksessa siis taloudellisten perustarpeiden puutetta tai mahdollisuutta osallistua tarpeiden täyttämiseen. Käytän sanaa myös kuvaamaan terveyden alentunutta tilaa, jonka yleisin ilmenemismuoto kokoelmassa on alkoholismi. Alkoholismi on siis suhteessa köyhyyteen vähintään terveyden normiin suhteutuvana puutostilana tai heikentyneenä terveytenä kyseen ollessa alkoholismista. Käytän kuitenkin myös köyhyys-sanaa kuvaamaan sitä mediaanin alapuolella olevaa henkistä tilaa, joka on kytköksissä yleistajuiseen kanssaihmisistä huolehtimiseen. Täten henkisellä köyhyydellä tarkoitan myös henkisen pääoman puutetta. Tämä voi näyttäytyä myös vaikkapa solidaarisuuden puutteena, empatiaköyhyytenä tai oman ihmisarvon puuttumisena tai katoamisena. Luen myös henkiseksi köyhyydeksi uskonnollisessa kontekstissa tapahtuvan osallistumattomuuden uskonnolliseen yksimielisyyteen. Näissä tapauksissa runon puhuja ei saavuta hengellistä tilaa, joka näyttäytyy minimivaatimuksena hengelliselle kokemukselle.

Köyhyys on aina suhteessa johonkin varallisuuden mediaaniin, joten kaikki varallisuuden kuvaukset luovat sitä todellisuutta, jossa köyhyys asuu. Täten myös

korkeamman varallisuuden kuvaukset puhuvat jotain köyhyydestä. “puhuessamme yhteiskunnallisesta kirjallisuudesta tarkoitamme tavallisesti jotain tarkempaa, kirjallisuutta, joka havainnoi, representoi ja arvottaa vallitsevia olosuhteita” (Alanen & Toivio 2012, 7). Varallisuuden puuttuminen tai kerryttäminen ei täten ole yhteiskunnallista ennen kuin se tapahtuu osana yhteiskuntaa ja suhteessa toisiin ihmisiin. Mikäli nämä yhteiskunnalliset varallisuuden kerryttämiset tai kerryttämättä jättämiset kuvataan taideteoksessa, ovat ne yksityisen yleistämisen kautta poliittista taidetta. Köyhyys on kulttuurisidonnainen ja sidoksissa aikaansa. Sen nostaminen yhteiskunnalliseen keskusteluun on politisoitumista. Koska työn keskiössä ei ole pyrkimys köyhyyden ratkaisemiseksi vaan sen näyttämiseksi Carverin teoksessa, kartoitan köyhyyttä edellä kuvatulla tavalla.

Politisoituminen (politicize) määrittyy mm. “To make into a political issue” (Webster 2004, 978). Täten tulkiten köyhyyden kuvausten nostavan vaikeassa asemassa olevien ihmisten kohtaloita lukijoiden tietoisuuteen. Tämän runouden perustehtäväksikin mahdollisesti luettavan toisiin ihmisiin vaikuttamaan pyrkimisen voi nähdäkseni tulkita politisoitumisena. Anna Helle (2019, 23) kirjoittaa poliittisuuden olevan kantaottavaa joko yhteiskunnallisia tai henkilökohtaisia aiheita kohtaan. Hänen mukaansa myös runon kieltä voidaan tarkastella poliittisesta aspektista. Tarkastelen runoja siis myös puhujien henkilökohtaisten tilanteiden politisoitumisen kautta.

Anna Helle (2019, 22) ilmaisee yhteiskunnallisuuden ja poliittisen olevan osittain limittyviä termejä, mutta niiden olevan myös määritelmäeroihin perustuvia. Hänen mukaansa yhteiskunnallisuus muodostuu jonkin yhteiskunnallisen ongelman tai aiheen käsittelystä. Luen köyhyyden kuuluvan osaksi tätä samaa yhteiskunnallisen ongelman tilaa. Nähdäkseni poliittiseksi köyhyyden tekee sen näyttäminen taideteoksessa ja eritoten sen piilottaminen eli implikoiminen.

Kuten Anna Helle (2019) asian ilmaisi “poetiikkaa ja politiikkaa ei voi erottaa toisistaan. Se, miten jonkin asian ilmaiset, on poliittista.” (Helle 2019, 48.) Tätä ajatusta laajentamalla ja sisällyttämällä siihen ajatuksen, että toiseen vaikuttaminen on poliittista, voidaan todeta, että mikä tahansa taiteen julkaisu on poliittinen. Mikäli teoksella on tekijä ja vastaanottaja, voidaan havaita, että teos vaikuttaa jollakin tavalla havaittajaan yksinkertaisesti jo siitä syystä, ettei runous voi tapahtua tyhjiössä ja täyttää runouden löyhää määritelmää ilman havaintoa sen olemassa olosta. Täten kaikki taide on poliittista.

Teemu Manninen (2012, 48-49) käsittelee myös taiteen poliittisuutta ja vaikuttavuutta laajassa mittakaavassa. Hänen mukaansa runous voi vaikuttaa ihmisten arvoihin, retorisen arvotodellisuuden luomiseen sekä siihen, mikä maailmasta koetaan tärkeäksi. Hänen määritelmänsä mukaan kaikki runous voidaan lukea poliittisena.

Tärkeä poliittinen aihe on myös se, mistä vallitsevat olot pakottavat vaikenemaan. “Politiikka ei nimittäin tarkoita ainoastaan yhteiskunnallista vaikuttamista, yhteisten asioiden hoitamista, vaan myös julkisesti käytävää kamppailua niistä arvoista, joiden perustalta noita yhteisiä asioita hoidetaan”. (Manninen 2012, 48.) Merkittävää Carverin runoissa on myös se, mikä paljastuu vaikkapa rakenteen tai rytmin kautta. Manninen (2012, 49) korostaa myös sen merkityksen poliittisuutta, minkä yhteiskunta pakottaa taiteesta kätkemään. Carverin runoudessa köyhyys näkyikin usein piilotteluna tai varallisuuden määrittelyn sivuuttamisena. Köyhyyden voi nähdä olevan läsnä runon kuvastossa rikkinäisinä huonekaluina tai mahdollisuuksina osallistua yhteiskuntaan tasavertaisena ihmisenä.

Anna Helle (2019) kirjoittaa Leevi Lehdon runoista tavalla, joka näkyy myös Carverin runoudessa: “Hänen runoissaan on sen sijaan poliittista se, miten radikaalisti ne uudistavat 2000-luvun runoilmaisua ja mullistavat käsityksiä siitä, mitä runous voi olla.” (Helle 2019, 14). Runo voi siis olla poliittista myös sen kautta, miten rajusti se uudistaa runoutta tai taidemuotoa. Se, että runo kamppailee totuttua poetiikkaa vastaan, tekee siitä yhteiskunnallista. Carverissa tätä voi lukea mahdollisesti sen kautta, että se on mahdollisesti “epä-älyllistä” tai liian helppoa. Se vastustaa ajankohdalleen ja nykyisyydelle tyypillisiä tarpeettoman mutkikkaita rakenteita ja pyrkii tuomaan puhujan ja lukijan lähelle toisiaan. Rakenteisiin on toki kätkeyty merkityksiä, kuten hyvään runouteen voisi sanoa kuuluvan, mutta näennäisesti runot edustavat selkeitä rakenteita.

Runoissa ei ole välttämättä niskalenkkiä korkeaan abstraktiotasoon tai maanläheisyyteen vaan enemminkin toteavaa sävyä. Runot ovat usein kuin realismia ja toteavat asioiden laidan. Tämä minimalismi ehkä jollain tavalla mullistaa tai ainakin palauttaa amerikkalaista ilmaisua Frostin perinteeseen. Nämä 1970- ja 1980-luvuilla ensimmäisen kerran julkaistut runot voivat myös olla luettavissa eskapismin ja kapitalismista kieltäytymisen kautta. Ne ovat siis pitkälti sisällöllisesti poliittisia, mutta tätä on luettavissa myös rakenteista.

Mikäli puhuja “valitsee” köyhyyden, hän kieltäytyy markkinakoneistoista ja rahan kahleista. Tämä taas on kohtuullisen poikkeuksellista amerikkalaisessa kirjallisuudessa ja vaikka kuvauksia köyhyydestä löytyykin jo aiemmasta amerikkalaisesta kirjallisuudesta, ovat ne leimallisempia ja stereotyyppisempiä. Carverin runojen näkökulman kautta lukija sen sijaan pääsee lähemmäs erilaisia köyhyyksiä kuin varhaisemmassa kirjallisuudessa. Köyhyyden valitseminen taas puhuu paradoksaalisesta ylistyksestä ja köyhemmän suuremmasta vapaudesta.

Carverin runous osallistuu monella tavalla köyhän runoilijan ikaikaisen topoksen uusintamiseen ja sen tuomiseen uudelle mantereelle. Runot tuovat pikareskiromaanin ja paradoksaalisen ylistyksen kautta köyhän runoilijan topokseen uudempaa, groteskimpaa ironisuutta. Köyhän runoilijan topos eli toistuva elementti on myös merkittävä Carverin runoudessa. “Kirjallisuus rakentuu toistuvien elementtien eli toposten varaan [--]. Näin kirjailijat eivät joutuneet keksimään kaikkea joka kerta uudestaan.” (Steinby 2013, 67.) Monet teoksen runoista pyörivät vanhojen köyhyyden ja kurjuuden kuvauksien ja oletettujen ominaisuuksien, kuten moraalittomuuden ympärillä.

Tunnetun Raymond Carverin lainauksen mukaisesti “All poems are love poems” (Carver 2000, 11). Suoraan käännettynä kaikki runot ovat rakkausrunoja, sillä runoilija ei voi odottaa niiltä taloudellista palkintoa tai muuta kiitosta kuin itse kirjoittamisen. Niiden kirjoittaminen tapahtuu siis rakkaudesta lajiin ilman toivoa taloudellisesta menestyksestä. (Bethea 2001, 197; Miltner 2008; Wright 2019.) Täten voidaan olettaa, että Carverin puhujissa toistuu runoilijan köyhyyden ennakoasetelma ja varallisuuden mahdollistama havaintomaailma. Tämä myös lisää jokaisen puhujan varallisuutta siinä aineettomassa mielessä, että rakkaus on henkinen voimavaranto, josta puhujat voivat ammentaa. Rakkaus vastustaa hengen köyhyyttä. Tämä ristiriita osaltaan tuottaa Carverin runouteen paradoksaalisen ylistyksen toistoa, mutta myös vanhan kuvauksen vastustusta.

Carverin runoudessa topos kytkeytyy myös puhujan osallistumiseen yhteiskuntaan. Ben Harker (2007) huomauttaa Carverin puhujien olevan irrallisia historiallisesta perspektiivistä sekä poliittisista mielipiteistä. Harkeria mukaillen puhuja tai puhujat ovat siis tavallaan irrallisia reaali maailmasta ja ihmisyydestä. Harker (2007) toteaa myös, että Carverin ollessa yksi tunnetuimmista yhdysvaltalaisista työläis- ja “sinikaulus”-kirjailijoista, on noteerattava, että yhdessäkään hänen tekstissään ei ole lakkoja, ammattiliittoja, poliittisia puolueita tai

pitkittyneitä poliittisia diskursseja. Tämä tuottaa Harkerin tulkinnassa kohosteisen kontekstin, joka saa tekstien hahmot operoimaan hegemonisen tai perinteisen yhteiskunnallisuuden kuvauksen tuolla puolen.

Tämän ulkopuolisuuden voi tulkintani mukaisesti nähdä myös piilottamisena tai vaikenemisena. Köyhyys ja poliittisuus ovat vaikeita ja vaiettuja todellisuuksia, joissa puhuja tai puhujat ovat. Tämän aiheen ajankohtaisuus lienee ikuinen siinä mielessä, että köyhän runoilijan topos on syntynyt vuosisatojen kuluessa, mutta yhä edelleen se saa uusia variaatioita. Carverin runoudessa tämä ikuisuus tai ajattomuus näkyy myös Harkerin mukaan näin: “There are almost no dates in Carver: his characters inhabit a perpetual present” (Harker 2007). Tämä ajallinen huomio ja ikuinen nyt, tai tekstin myötä uudelleen syntymä, voi olla myös työläiskirjailijan tapa hahmottaa omaa kirjailijuuttaan. Tätä kautta hänen hahmonsensa ovat yhtä tilapäisiä kuin hänen kirjoitustyönsä. Tätä voisi hahmotella Roland Barthesin (1993) kirjailijaidentiteetin kautta, jossa kirjoittaja ei ole olemassa ennen tekstiään vaan syntyy sen mukana. Täten puhuja syntyy joka runossa uudelleen, elääkseen vain sen runon ajan. (Barthes 1993, 111-117.) Tämä voi olla analogia, jonka mukaan työläinen on olemassa yhteiskunnan silmissä vain työmaan keston ajan. Osa runoista vastustaa tätä ikuisuutta hieman, sillä monet runoista ovat ajallisesti liikkuvia ja historiallisia. Kuitenkin tämä reaali maailman ulkopuolisuus saa köyhyyden myös sidottua vuosisataiseen jatkumoonsa Carverissa.

Carverin köyhän runoilijan topos yhdistyy hänen runoudessaan toisinaan paradoksaalisen ylistyksen perinteeseen. Ylistyksissä oli Kivistön (2011) mukaan usein kyse toisiinsa kuulumattomien seikkojen yhdistelemisestä ja retorisen leikin kautta viihdyttämisestä. Esimerkiksi “Köyhyyden ylistysten tyypillisiin argumentteihin kuului se, että puutteen alaisena eläminen teki ihmiset fyysisesti terveiksi. Eiväthän he kärsineet elintason sairauksista, kuten kihdistä.” (Kivistö 2011, 125.) Carverin runoudessa ylistys näkyy toisinaan ironisena. Eristäytyneisyys ja ulkopuolisuus saattaa runoissa näyttäytyä vapautena. “Kiertelevä köyhä ei palvelut ketään, ei ollut kenenkään vallan alla eikä kukaan etsinyt hänen palveluksiaan. Tällainen ihminen oli siis vapaa valtasuhteista ja niiden orjuudesta.” (Kivistö 2011, 125.) Juuri tämä vapaus on nähtävissä myös Carverin paradoksaalisissa ylistyksissä kuten runossa “Drinking while driving”. Kivistö toteaa: “Ehkäpä tarkoituskaan ei aina ollut luoda positiivisen retoriikan avulla myönteisiä mielikuvia, vaan ennemmin sarkastisesti alleviivata köyhän alisteista asemaa” (Kivistö 2011, 128). Juuri tämä

aspekti ylistyksestä on mielestäni keskeistä Carverin runoudelle, sen edustamalle traditiolle ja uusiutuvalle topokselle.

Tarkastelen Carverin sanaston tasoa myös suhteessa burleskiin. Ylevän tyylin ja alhaisen aiheen ristiriita on olennaisena osana kokoelmassa. Burleskissa “Absurdia on esimerkiksi köyhyyden esittäminen korkealla eepisellä tyyllillä. Köyhyyden, kurjuuden ja etenkin sen ruumiillisten vaikutusten, nälän ja kylmyyden, kuvailemisesta tuli yksi burleskin vakioaiheista.” (Nyquist 2011, 207.) Kokoelmassa on osia, jotka ovat sekä paradoksaalista ylistystä että burleskia.

Virpi Alanen ja Miia Toivio (2012) kirjoittavat yhteiskunnallisesta runoudesta: “On vaikeaa tehdä tarkkoja rajauksia yhteiskunnallisen runouden määritelmäksi – runous kun voi lähestyä yhteiskunnallista aihetta suoraan, epäsuorasti tai moniaalta samanaikaisesti, tulkinnanvaraisesti” (Alanen & Toivio 2012, 7). Raymond Carverin tapa kuvata runoissaan köyhyyttä on usein implikoitua. Asiat eivät suoraan puhu köyhyydestä, mutta tietyt asiat runoissa viestivät puhujan mahdollisesta havaintomaailmasta ja täten köyhyydestä. Köyhällä ei esimerkiksi ole varaa osallistua johonkin harrastukseen tai päätöksentekoon ja hänen alisteinen asemansa tuodaan näkyväksi, mutta varallisuus jätetään nimeämättä. Nämä kuvaukset ovat siis vaiettua osaa Carverin runoudessa. Sen sijaan hyvin korostuneita ovat teemat ja tapahtumat, jotka viestivät köyhyyttä joko materiaalisena puutostilana tai hengellisenä köyhyytenä, mikäli voidaan arvioida puhujan ristiriitaa ympäröivän yhteiskunnallisen kontekstin valtauskonnon opetuksiin. Carver käyttää myös ironiaa ja satiiria tehokeinoinaan. Näillä aseilla puhujat usein vetoavat lukijaan ja saavat karut ihmiskohtalot kasvatettua mittoihin, joita pyrin tutkielman analyysiosassa avaamaan. Runoissa vaikuttaa usein olevan köyhyyden pyrkimys vaikuttaa lukijaan paradoksaalisen ylistyksen kautta eli runoissa monesti keskeistä on politisoituminen.

Luonto on paikka, jossa puhuja voi operoida yhteiskunnan ulkopuolella. Kokoelman runoista moni käsittelee kalastusta tai liikkumista luonnossa. Tällöin puhujat matkaavat ihmisten rakennelmien, kuten rahan, tuolle puolen ja tavoittelevat vapautta varallisuuden kahleista. Luen Carverin luontokuvauksia samoilla keinoilla kuin Karoliina Lummaa (2012), joka on käsitellyt luonnon poliittisuutta.

Käytän työssäni toistuvasti termiä signifiantsi, joka pohjautuu Saussuren signifioija- ja signifioitu-ajatteluun ja jota Roland Barthes myöhemmin jalosti Julia Kristevan kautta. Signifioitu voi siis olla merkitys, kuten köyhyys ja tämä voi olla läsnä merkkien muodostamassa järjestelmässä eli tekstissä tai olla läsnä sen

rakenteissa. Käytän termiä signifiassi siis tarkoittaessani erityistä merkittävyyttä, jonka runo muodostaa, mutta joka ei ole suoraan tekstin perusteella havaittavissa vaan merkitys rakentuu joko paratekstissä tai piilotetuissa rakenteellisissa seikoissa. Tällaisia ovat mm. säkeiden määrä säkeistössä ja typografinen asettelu. (vrt. Barthes 1993, 136-138; Käkälä-Puumala 2011, 87-89.) Arthur Bethea (2001) on havainnut Raymond Carverin työssä tällaista signifiassia myös säkeistöjen määrän viitatessa kristilliseen numeromagiaan sekä kahdessa eri tapauksessa välilyöntien implikoivan kytkentää Jeesukseen.

1.2 Teoreettinen viitekehys ja tutkimusongelman rajaukset

Käytän tutkielmassani Carverin *All of us* -kokoelmaa aineistona, koska se sisältää käsitellyistä runoista “viimeisen” version. Runoja koskeva jatkuva uudelleenkirjoitus on Carverin kuoleman myötä päättynyt, joten *All of us* sisältää viimeisen version eli teksti on valmis. Kuitenkin koska käytän tätä aineistonani, en voi puhua kokoelman yhteydessä teoksesta sellaisena kuin sen itse käsitän. Tulkitsen runojen olleen osa teosta, kun ne julkaistiin *Fires* teoksen sisällä. Tällöin ne yhdessä teoksen sisältämien muiden tekstien kanssa muodostivat sen kokonaisuuden, josta teoksena voisi puhua. *All of us* sen sijaan ei sisällä esimerkiksi *Firesin* sisältämiä novelleja eikä muita tekstejä. Täten kokonaisuus on riisuttu teoksellisesta asustaan ja runot seisovat yksilöinä kansien välisen kokoelman aukiolla. Rakenteen turbulenti muutos aiheuttaa nähdäkseni sen, että elementtien suhdetta ei kyetä enää tarkastelemaan suhteessa mahdolliseen paratekstin tai sisällysluettelon sisältämään suureen tarinaan. Täten runot ovat suhteessa toisiinsa vain temaattisten ja rakenteellisten verkostojensa kautta ja niistä joukkona puhuttaessa voidaan käyttää korkeintaan termiä kokoelma.

Jätän analyysini ulkopuolelle kokoelmasta kahdeksan runoa, jotka ovat luonnonkuvauksia. Käsitelen tässä työssä luontoaiheita useassa luvussa. Teen rajauksen, koska koen lukujen sisältämien runojen kattavan keskeisimmän sisällön Carverin luontoaiheiden köyhyydestä.

Carverin runoihin sukeltaessani keskeisimmät tutkimuskysymykseni olivat. 1) Miten köyhyys näkyy kokoelmassa? 2) Miten köyhyys vaikuttaa kokoelman maailmassa? ja 3) Miten köyhyys politisoituu? Tutkimukseni nojaa pitkälti Anna

Helteen, Sari Kivistön, Sanna Nyqvistin ja Roland Barthesin asettamiin raameihin. Käytän työssäni myös aiempaa Raymond Carveria käsittelevää tutkimusta silloin, kun se pureutuu johonkin runoista nousseeseen aspektiin erityisellä tarkkuudella tai näyttää erilaisen luennan mahdollisuuden. Rajaan tutkimustani käsittelemään köyhyyttä ja pidän talouden ja kirjallisuuden keskinäistä suhdetta merkittävänä Carverin runoudessa. Tiina Käkelä-Puumala (2011, 79) kuvaa tyypillisiä argumentteja ja ristiriitaa talouden ja kirjallisuuden välillä. Hänen mukaansa taidetta hahmotetaan yleensä jonakin talousjärjestelmien ulkopuolisena operoijana, mutta taiteelle siitä huolimatta annetaan oikeus puuttua yhteiskunnallisiin epäkohtiin, kuten taloudelliseen eriarvoisuuteen tai riistoon. Nähdäkseni sekä talous että kirjallisuus kuvatessaan elämää ovat osa yhteiskuntaa ja tästä syystä niiden erottaminen toisistaan on tarpeetonta. Ne ovat jokaisen hahmon luona vähintäänkin epäsuorasti läsnä ja tämä tulkintani perusteella pätee Carverin runouteen.

Osana rajausta aineiston laajuuteen käytän Roland Barthesin teorioita. En pidä Carverin yhteydessä hedelmällisenä kirjailijan esiintymistä puhujissaan. Kuten Barthes (1993, 112) esittää, tekstin merkitystä haetaan liian herkästi sen tekijän elämästä ja äänestä. Tämä sama olettamisen prosessi voi olla osasyynä siihen, miksi lukijana tahtoo nähdä runokokoelman kokonaisuutena ja mieltää sitä yhden puhujan äänellä puhutuksi, johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Tämä voi olla syy siihen, miksi Carveria on usein tutkittu varsin autobiografisella otteella.

Barthesia (1993) mukaillen tekstin syntymän paikka on lukijassa. Jotta voimme tarkastella tekstiä, sen täytyy olla irrallinen syrjäytetystä tekijästään. ”Kirjailijan kuolema on lukijan syntymän väistämätön hinta.” (Barthes 1993, 117.) Jotta voimme lukea Carverin tekstiä ilman siihen lisättäviä tekstin ulkopuolisia merkityksiä ja merkityksenantoja eli autobiografisuutta, meidän on tapettava Carver ja annettava tekstin synnyttää tulkinta, merkitys ja signifiantsi meissä eli lukijoissa. Tämän tulkinnan on tekstin monipuolisuuden takia annettava elää ja pyrittävä olemaan kahlehtimatta sitä. Tästä syystä jätän analyysiosissa mahdollisuuden vaihtoehtoisille tulkinnoille ja pyrin laajaan mahdollisuuksien havainnointiin. En poissulje autobiografisen kirjoittamisen mahdollisuutta, mutta koska jo aiempi Carver-tutkimus on todennut sen irrelevantiksi, keskityn tekstin herättämiin ja synnyttämiin tulkintoihin, jotka ovat suhteessa köyhyyteen, varallisuuteen tai yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, jonka kautta ne mahdollisesti implikoivat köyhyyttä tai jotain syrjittyä positiota.

Kuten edellä esitin, en pidä *Fires* kokoelmaa varsinaisesti teoksena ja tämän havainnollistamiseen käytän myös Barthesia. ”Jo sanana ”teos” on imaginaarinen” (Barthes 1993, 207). Barthesia mukaillen siis kuvitteellinen. Lukija kuvittelee yhdistävän ”teosmaisuuuden” olevan olemassa jo ennen tekstin lukemista. Tämä voi mielestäni hämärtää tulkintaa, joka kohdistuu yksittäiseen runoon ja tämä liittyy olennaisesti teoskokonaisuuden hahmottamiseen. *Fires* on kuitenkin koostettu useammasta aiemmasta lähteestä ja nykyisen ”viimeisen” kirjoitusasunsa se on saanut Carverin kuoleman jälkeen. Vaikka barthesilaisittain tekijä olisikin kuollut jo Carverin yhä hengittäessä, tulkitsen postuumin tekijän vaikutuksen viimeiseen versioon olevan toisen tutkimuksen paikka ja hänen mahdollisesti muodostavan teokseen siihen alkuperäiseen teokseen kuulumattomia merkitystasoja. Riippuen siitä hyväksyykö lukija teoksen vai ei, voi *Firesia* tarkastella yhtenäisenä tarinana tai toisistaan irrallisina väläyksinä hahmojen elämiin. Olen valinnut jälkimmäisen lähestymistavan.

Vaikka voimme rakentaa lukijana miellyttävän jatkumon ensimmäisen ja viimeisen runon välille ja hakea merkitystä teoksen kokonaisuuteen tämän mahdollisesti loogisen jatkumon kautta, ei teos välttämättä ohjaa lukijaa tähän suuntaan ja lukija tulee menneeksi sinne vain tottumuksesta tai halusta ymmärtää eli lukea enemmän kuin on kirjoitettu. Mikäli puhuja on suhteellisen stabiilissa paikassa ensimmäisessä ja viimeisessä osassa, niin teos puhuu kokonaisuutena silloin pysähtyneisyydestä eikä niinkään kokonaisesta liikkeestä, jota puhuja tekee. Jos ylipäättään siis annetaan puhujalle mahdollisuus olla aina yksi ja sama. Mikäli teos on kokonaisuus ja puhuja yksi ja sama, voidaan teosta hahmotella jatkumona, jossa yksittäiset runot ovat osa kokonaistarinaa myös sen kautta, miten ne ovat teokseen sijoitettuina. Tällöin sijoittaminen tekee niihin jonkin tekstin ulkopuolisen kirjoituksen, joka on luettavissa tämän teoreettisen hahmotelman kautta. Tapahtumien järjestys ohjaa lukijaa tulkitsemaan signifiantsia joillekin tapahtumille, esimerkiksi seuraako perheväkivalta alkoholismia vai toisinpäin. Tämä signifiantsi on täysin tekstin ulkopuolisen ”tiedon” varassa ja tätä ei siis tekstistä voi lukea. Voiko tällaiselle signifiantsille antaa siis painoarvoa? Uskoakseni erityyppisen kokoelman kohdalla voi, mutta *Firesin* kollaasimaisuuden takia ei.

Mikäli mennään toiseen suuntaan eikä teoksen merkitystä anneta luettavaksi kokonaisuuden kautta, voi puhujakin näyttäytyä varsin erityyppisessä valossa. Jos teos ei ole kokonaisuus, kun sitä ei ole erikseen kirjoitettu vaan on käytetty esim.

sanaa kokoelma, eli koostettu toisistaan riippumattomista irrallisista fragmenteista (paremman sanan puutteessa), voiko silloin lukea merkitystä, joka liikkuu tuolla edellä kuvatulla teoksen ulkopuolisella tasolla? Mikäli teosta ei voida myöskään lukea kokonaisuutena kuten teemalevyä tai teatteriesitystä vaan se liikkuu selkeästi eri puhujissa tai erilaisissa jatkumoissa, jotka eivät voi olla olemassa johtuen maailman loogisuudesta — esim. puhuja kuolee, mutta ”sama” puhuja on seuraavassa elossa — voiko teosta tarkastella kokonaisuutena vai pakottaako ”teoksen” lukeminen silloin lukijaa lukemaan ajallisten siirtojen kautta etenevää tapahtumajanaa? Jos teos ei ole kokonaisuus, silloinhan analyysi sijainnista on turhaa ja sen muodostama tieto virheellistä. Sitä ei voida tietää, koska se ei tekstissä lue. Mikäli teos ei ole kokonaisuus eikä puhuja sama, ei yksittäistä runoa voi edes tulkita suhteessa johonkin toiseen runoon. Niissä on mahdollisesti liikaa välimatkaa. Voisi toki myös argumentoida, että samassa kokoelmassa julkaiseminen muodostaa riittävän sillan kahden runon välille, jotta niitä voidaan tulkita samassa paikassa. Näkisin kuitenkin, että ainoastaan alkuperäisen julkaisun mukaisia kokoelmia voi ehkä tulkita tätä kautta ja esim. postuumit julkaisut tai vahvasti julkaisevan tahon toimesta editoidut teokset menevät ulkopuolisen tekijän piikkiin. Silloin taho on muodostanut merkityksiä, joita tekstissä ei välttämättä sanota. Runojen keskinäisen vuorovaikutuksen voi kuitenkin havainnoida temaattisten sidosryhmien kautta.

Stabiilit puhujat, jotka seisovat irrallisina maailmoissaan, odottamassa lukijaa, tarjoavat välähdyksen elämäänsä. Kun teos ei ole kokonaisuus eikä voida sellaisena lukea, hämärtyy puhujien suhde toisiin puhujiin. Mikäli tämä yhdistävä verkko katoaa, joutuu lukija arvioimaan jokaisen puhujan yksilönä ja irrallisena puhujana, joka puhuu vain omasta tarinastaan. Jokainen runo on itsenäinen ja sitä voi tulkita vain siihen sisällytettyjen merkkien kautta. Silloin esimerkiksi jokainen alkoholismista puhuva puhuja on erillinen puhuja ja puhuu erillisestä elämästä, jossa alkoholismi on olennainen osa. Tällöin temaattisuus korostuu. Puhujat muodostavat heimoja ja liittyvät toisiinsa temaattisuuden kautta. Kokoelmassa voi olla vaikkapa 14 erillistä alkoholismia puhujaa, joista jokainen kertoo elämäntarinansa, mutta samanaikaisesti kuuluu alkoholistien heimoon ja on vuorovaikutuksessa muiden teoksen sisäisten alkoholistien kautta. Teemat muodostavat siis puhujien ryppäitä. Köyhyys on tällainen rypäs ja koska temaattisuus sitoo toisiinsa kaikkien runojen puhujat, voin hahmottaa *Fires*-tekstimassan kokoelmaksi eli temaattisesti toisiinsa kytkeytyneiden erillisten tekstien liittoumaksi. Johtuen kuitenkin *Fires* teoksen

luonteesta kollaasina (Best of), joka sisältää kolmessa aiemmassa kokoelmassa julkaistua materiaalia, en lue *Fires* teosta teoksena vaan irrallisina runoina, joiden välille ei rakennu koherenssia vaan ennemminkin löyhä temaattisuuden verkko. Ollakseni menemättä työni puitteissa liiallisesti rakenteellisuuden haasteisiin, käytän analyysiosassa toistuvasti termiä kokoelma. Tämä ohjaa myös tutkielmaani siinä mielessä, että pidättäydyn rakentamasta “suurta tarinaa” teoksen sisälle ja jaottelen runot erilaisten temaattisten tai rakenteellisten ominaisuuksiensa perusteella omiin alalukuihinsa.

Vaikka puhun tässä tekstistä ja Barthesista, niin teksti-sana on tässä tapauksessa hyvä irrottaa Barthesista. Tarkoitus ei ole ammentaa Barthesin tekstisanan käsittelystä vaan puhua pelkästään havaittavissa olevista merkeistä ja niiden mahdollistamasta tulkinnasta. Näistä seikoista johtuen jaottelen temaattisia alalukuja ja keskityn työssäni köyhyyteen.

Runossa mikään ei ole sattumalta. Carverin runoutta voi pitää muodoltaan yksinkertaistettuna, mutta kuten Arthur Bethea (2001, 196) huomauttaa, on Carverin proosamaisessa runoudessa niin paljon tekniikkaa ja merkityksiä, että ne nostavat tekstin runoudeksi. Vaikka Carverin ilmaisu on siis erittäin proosallinen, on lopputulos monimerkityksinen. Tämä merkittävyys pohjautuu signifiantsiin. Kaikki runossa on poliittista, mutta sanastollisen tason ylittävä osuus voi jäädä havaitsematta. Tästä syystä jaottelen osan runoista rakenteellisiin alalukuihin kuten 4.1 Rythmi ja 4.3 Ellipsit ja typografia.

2. Köyhyys eksplisiittisenä teemana

Merkittävä osa teoksen runoista käsittelee köyhyyttä suoraan, mutta yhtäläillä merkittävä osa teoksesta antaa vain ymmärtää, että puhujan havaintomaailma on köyhyyden läpäisemä. Näissä runoissa puhuja osallistuu vain tietyn varallisuuden mahdollistamiin kuviin ja on läsnä vain yleisinhimillisissä tai syrjityissä positioissa yhteiskunnassa. Tästä osasta nostan esiin teoksen sisältä suoria köyhyyden kuvauksia. Jaottelen kolme mielestäni erillistä käsittelyä vaativaa teemarypystä omiin alalukuihinsa. Nämä jaot ovat 1. Paradoksaalinen ylistys 2. Alkoholismi ja 3. Uskonnollisuus.

Anna Helle (2019, 185) on kiinnostavasti löytänyt paikkoja, joissa raha ja terveys kytkeytyvät toisiinsa runoissa. Hän kirjoittaa varallisuuden kantajista, jotka osallistuvat kapitalismin tautiin. Tämä on Carveriin suhteutettuna mielenkiintoinen miellelyhtymä, jota on hyödyllistä verrata köyhyyden terveydellisiin puoliin. Raha ja kapitalismi ovat viruksia, joista Carverin puhuja tai puhujat ovat yleensä vapaita. Tämä puhuu osaltaan paradoksaalisesta ylistyksestä ja näyttäytyy runoissa esimerkiksi luonnon puhtauden yliveritaisuutena varallisuutta kerryttävään ihmiseen nähden. Puhuja on usein “ylempänä” hengellisesti tai moraalisesti ollessaan köyhä eli varallisuuden yläpuolella ilman varallisuutta. Tämä vertautuu paradoksaaliseen ylistykseen, jota tarkastelen myöhemmin luvussa 2.1. Tässä on kuitenkin yhtymäkohta talouden ja kapitalismin loismaiseen taudinlevitykseen, jota myös voisi toisessa yhteydessä katsoa ekokritiikin kautta. Runossa “Photograph of my father in his twenty-second year” alkoholismi on tauti ja periytyvä ominaisuus. Puhuja perii isältään tämän kantaman varallisuuden, joka runossa on tauti eli puhujaa köyhdyttävä elementti.

Sinikka Vuola (2012) määrittelee historiallista perheen asemaa ja hoitamisen tai hoitamatta jättämisen ristiriitaa. “Perhettä on perinteisesti pidetty tärkeimpänä yhteiskunnallisena yksikkönä. [--] Edes kaikista lähisukulaisista ei huolehdi, vaan katsotaan, että yhteiskunnan tehtävä on huolehtia huonokuntoisista vanhuksista ja sairaista.” (Vuola 2012, 21.) Tämä perhekesitys, jossa perhe on yksikkö, on suhteellisen samanlainen Amerikassa. Kun vertaa Carverin puhujan perhekesitystä runossa “Photograph of my father in his twenty-second year” tähän, runosta välittyvä katkeruus kaataa alleen perheyksikön. Runo on köyhyyden ja alkoholismin läpäisemä ja tässä runo edustaa normin vastustusta ja toimii poliittisesti agitoivana köyhyyden

kuvana. Runossa on myös ristiriidasta kumpuavaa mustaa huumoria rakkauden ja tietämättömyyden kuvissa.

“Photograph of my father in his twenty-second year” -runossa puhuja tarkastelee valokuvaa isästään tämän nuoruudesta. Teemaksi runossa nousevat periytyvät ominaisuudet sekä katkeruus. “yet how can I say thank you, I who can’t hold my liquor either,/ and don’t even know the places to fish?” (Carver 2000, 7). Puhuja ei arvosta isäänsä kovin suuresti ja näkee tämän lävitse. “He would like to pose bluff and hearty for his posterity,/[-]/ But the eyes give him away, and the hands” (Carver 2000, 7). Runo alkaa kurssiivissa olevalla sanalla “*October*”, joten on mahdollista tulkita, että tämä syksyinen kuukausi, jota typografiolla korostetaan, viittaisi elämän päättymiseen. Koska puhuja tarkastelee isänsä kasvoja ja puhuu tälle rakkaudesta, on isä mahdollisesti tekemässä kuolemaa tai jo edesmennyt. “Sairastumisen myötä muiden ihmisten, yhteisön, silmissä saavutettu merkittävä, julkinen tai muuten erityinen asema menetetään.” (Vuola 2012, 18). Puhuja tarkastelee isäänsä pitkälti alkoholisuhteen kautta.

Periytyvä tauti on läsnä runossa. Isäkään ei pysty käsittelemään viinaansa, joten ilmeisesti tämä on ongelma sekä puhujalle että tämän isälle. Tämä tuo runoon periytyvän alkoholismin ja köyhyyden teemat. Nämä tuottavat runoon yhteiskunnallista ulkopuolisuutta ja poliittisuutta. Se, että puhuja ei tunne edes kalapaikkoja, puhuu katkeruudesta ja elämänhallinnan ongelmista. Tällöin puhuja ei ole saanut perintöään. Isä on mahdollisesti riitaantunut muun perheen kanssa tai kalapaikoilla puhuja voi viitata sukupolvien edetessä kerrytettyyn “vanhaan rahaan” tai perittyyn tietoon. Puhuja ei saanut siis perinnöksi edes kalapaikkoja vaan pelkän taudin ja tämän kautta periytyvän köyhyyden. Kalapaikat, köyhyys ja perintö rinnastuvat sillä tavalla toisiinsa, että köyhällä ei yleensä ole jättää jälkeläisilleen muuta kuin tietoa ja kalapaikka on hyvä metafora tällaiselle tiedolle, koska kalastaminen on lähes ilmaista tai ilmaista. Tässä köyhyys ja perinnöttömyys taas astuvat esiin. Puhuja ilmeisesti ei saanut isältään näitä tärkeitä informaation säikeitä ja siitä kumpuaa katkeruus, jota valokuva herättää. Tämä osattomuus tekee runosta poliittisen, koska se kysyy omistussuhdetta tietoon ja omanlaiseensa varallisuuteen.

Runossa on hauskoja rytmillisiä kuvioita. “Sheepish grin, he holds in one hand a string” (Carver 2000, 7) sekä “In jeans and denim shirt, he leans/ against the front fender of a 1934 Ford.” (Carver 2000, 7). Tätä puolisoitua esiintyy Carverin runoudessa harvemmin ja tässäkin osa siitä on piilossa kirjoitusasun, four ford,

takana. Osaltaan myös toistuvat sanat “beer” ja “perch” luovat kertautuvan rakenteen ja tätä kautta rytmiä tekstiin. Rytmit saavat lukijan kiinnostumaan eri tavalla luetuista säkeistä. Runon tapauksessa ne tuottavat kuvaa työläisoloista tai köyhyydestä.

Runossa oleva säkeistorakenne tarjoaa lukemiseen myös tilaa hengitykselle. Runossa on kolme säkeistöä, joissa kaikissa on viisi säettä. Tyhjiä rivejä voi katsoa myös ellipseinä, jotka seuraavat erityisen painokkaita säkeitä ja tuottavat signifiantsia alleviivaamalla säkeistön viimeisiä säkeitä. “a bottle of Carlsbad beer./[- -]/ All his life my father wanted to be bold.” (Carver 2000, 7). Tämä tuo runoon ristiriitaa alkoholismiin ja pelkuruuden tai rohkeuden väleille. Se saa kysymään, onko isän juominen ollut ryhmäpainostuksen tulosta ja onko rohkeus elämässä menetetty juomisen seurauksena? Robert Miltner (2008) käyttää Arthur Bethean (2001) numeromagiaan perustuvaa tulkintaa ja lukee signifiantsia myös säkeistöjen määrässä. Kyseisessä runossa on kolme säkeistöä, joten se tuottaa uskonnollisen lisämerkityksen numeron 3 kautta. Siinä ovat isä, poika ja pyhä henki eli alkoholi.

Köyhyys on läsnä “For Semra, with martial vigor” -runossa köyhän runoilijan topoksena. Sanna Nyqvist (2011) käsittelee toposta John Philipsin runossa:

“Philipsin runossa personifioidaan rahan sijaan köyhyys, nälkä ja puute, joiden kumppanuus vain alleviivaa runoilijan yksinäisyyttä. Köyhän runoilijan topoksessa yksinäisyys tai ulkopuolisuus on perinteisesti saanut kaksi erilaista, mutta toisinaan yhtä aikaa esiintyvää tulkintaa. Yhtäältä ajatellaan köyhyyden ja ulkopuolisuuden olevan erottamaton osa runoilijan tointa, jopa niin, että runoilijan (tai laajemmin kirjailijan) ihanteeksi on asetettu kieltäytyminen hyvän toimeentulon mukanaan tuomista nautinnoista (esim. Ellmann 1993, 13, 60). Köyhyys ilmentää riippumattomuutta vallitsevan yhteiskunnan tavoista ja arvoista. Mammonan keräämisen sijaan runoilija keskittyy henkisen elämän vaalimiseen. Taustalla on ajatus esteettisen arvon mittaamattomuudesta: kun mitkään summat eivät riitä, rahasta voi yhtä hyvin kieltäytyä tai olla välittämättä (vrt. Turnovsky 2010, 2-3).” (Nyqvist 2011, 210.)

Carverin runossa tämä topos näkyy keskustelussa, jota puhuja käy Semra-nimisen naisen kanssa. Runossa tuodaan esille kieltäytyminen varallisuudesta, jonka humoristisena tai ironisena vastaparina puhuja laukoo Semralle “all writers make lots

of money” (Carver 2000, 11). Runossa on paljon amerikkalaista kirjallisuusperinnettä. Robert Miltner (2008) kuvaa runon ympäristön olevan kuin baarikeskustelua, joka välittää lukijalle Charles Bukowskin macho-puhujaa. Miltner kirjoittaa Carverin puhujan operoivan samalla jatkumolla kuin Bukowskin ja Ernest Hemingwayn. Tätä macho-puhujaa Miltner luonnehtii sanalla desperado. Tämä desperado on 1950-luvun amerikkalaisen maskuliinisuuden ruumiillistuma. Hän juo, taistelee ja rakastaa antaumuksella. Runon kuva onkin kuin humalainen satu ja puhuja onnistuu viettelemään Semran mukaansa.

Runo on humalainen ja sarkastinen irvailu puhujalle itselleen merkityksettömässä sodassa kuolleelle upseerille. Toinen puhuja eli Semra arvottaa puhujaa ja kyseenalaistaa tämän maskuliinisuutta sen kautta, onko puhuja käynyt viettämässä aikaa sotavoimissa vai ei. “What do you think of the military? she said/ have you been in the military?/ No I said/ I don’t think much of the military/ Why not? she said/ goddamn don’t you think men/ should go in the military?” (Carver 2000, 12). Myöhemmin puhuessaan entisestä rakastajastaan Semra ilmaisee “I lived with a man once she said/ a real man a captain/ in the army/ but he was killed” (Carver 2000, 12). Puhuja irvailee metalyyrisesti näille Semran puheille runon nimellä “For Semra, with martial vigor” eli karkeasti suomennettuna “Semralle sotilaallisella elinvoimalla”. Irvailu syntyykin vastakkainasettelusta. Vaikka puhuja ei mennyt sotaan ja ryhtynyt oikeaksi mieheksi, hän on silti se, joka on elossa.

Runon lopussa tapahtuu mielenkiintoinen siirtymä puhujissa. Puhujan ja runossa mainitun kapteenin äänet sulautuvat yhdeksi “Well hell I said/ looking around for a saber/ drunk as a post/ damn their eyes retreat hell/ I just got here” (Carver 2000, 13) ja runossa seuraa pieni hulluuden episodi. Samalla puhuja loittonee Semrasta tai ainakin tämän läheisyydestä ja samalla säkeellä puhuu mahdollisesti kuollut kapteeni, joka antaa vetäytymiskäskyn juuri ennen kuolemaansa. Tämä pieni delirium-kuva puhuu jälleen ulkopuolisuudesta.

Semra myös kyseenalaistaa puhujaa tiedustelemalla tämän köyhyydestä, vaikka tällä on oletettavasti yliopistokoulutus. Puhujan voi lukea myös edustavan sinikaulusväestöä sillä hän luettelee Semralle töitä, joita runoilijoiden on tehtävä selviytyäkseen ja nämä työt ovat enimmäkseen fyysistä työtä. Semra arvottaa runoilijat ehkä jotenkin typeriksi, kun eivät tee rahaa vaan työskentelevät ns. hanttihommissa. Tämä mahdollisesti huvittaa puhujaa ja saa hänet kirjoittamaan ja irvailemaan Semralle “all writers make lots of money” (Carver 2000, 11).

Nämä “varallisuus–köyhyys” ja “maskuliinisuus–pasifismi” vastaparit nousevatkin runossa keskeisiksi. Runo penää hyväksyntää tai rauhaa myös muunlaisille maskuliinisuuksille kuin vain Semran hyväksymille. Nämä vastaparit tekevät runosta myös poliittisen nostaessaan esille näiden teemojen tuottaman jakauman ihmisten maailmankuvassa ja voitaneet tulkita, että myös maskuliinisuuden määritelmässä.

Runo osallistuu myös amerikkalaiseen versioon pikareski-perinteestä tuodessaan runon viimeisiin säkeisiin humoristisen twistin, joka on kuin vitsin “punchline”. Semra puhuu “I don’t know why the hell/ I let you pick me up” (Carver 2000, 13). Eli vaikka Semra asemoi itsensä puhujaa ylemmäs, on tämä silti langennut tämän pasifisti-kirjoittajan lemmpauloihin. Lempimisen symboleiksi luen säkeet “looking around for a saber/ drunk as a post/[--]/ the teapot flying across the table/ I’m sorry I said/ to the teapot/ Semra I mean” (Carver 2000, 13). Teapot voi olla myös Semra, joka lentää touhun tohinassa. Teekannua voi lukea myös sen kautta, että jos teekannu lentää, niin saattaa roiskua.

Runo rakentuu kahdesta säkeistöstä, joiden välissä on pieni ellipsi. Tämä tyhjä rivi mahdollistaa puhetilanteen siirtymisen vaikkapa makuuhuoneeseen, koska ensimmäinen säkeistö päättyy “Later? I said/ putting my hand on her thigh/ Later she said” (Carver 2000, 12). Toisen säkeistön taas alkaessa ylistyslaulun säkeellä “O Semra Semra” (Carver 2000, 12).

Rakenteellisesti tarkasteltuna runossa ei ole pilkkuja, pisteitä eikä muitakaan välimerkkejä poislukien kysymysmerkit ja yhden kauttaviivan. Tämä välimerkittömyys puhuu kuvan tai tilanteen rajojen murtumisesta ja siitä, kuinka puhuja sulautuu kapteeniksi ja Semra joksikin puhuvaksi pääksi. Kaikki sulautuu yhdeksi ja on jatkuvassa ja vuolaassa dialogissa tai monologissa keskenään eli yhdessä. Ilman välimerkkejä kirjoitettu runo tuottaa sekavuutta ja ilmaisee sen kautta runon puhujan maailmaa tai sen hetkistä tajunnan tilaa. Alkoholilla on ollut osuutta asiaan ja kaikki on yhtä ja samaa. Rytmin kannalta kiinnostavaa tässä on välimerkkien puuttuminen sekä dialogirakenne. Kysymys-vastaus -muoto tuottaa baarikeskustelun poukkoilevuuden tähän sekavarytmiseen soperrukseen. Myöskin toistuva “I said” tai “She said” rakenne tekee runosta erikoisen. Tämä myös etäännyttää lukijaa ja mahdollistaa totuuden kyseenalaistamisen, koska kaikki on puhujan muistinvaraisesti tallennettua keskustelua ja puhuja on ollut “drunk as a post” (Carver 2000, 13). Ensimmäisen säkeistön kestäessä 32 säettä ja toisen 37 säettä

jakaantuu puheen aika lähes tasan. Tämä säkeistöjen jakama kahdessa ajassa, ennen ja jälkeen, tapahtuva puhe, ei tuota muita merkityksiä kuin janallisen jatkumon merkityksen runoon.

Sanat runossa ilmaisevat vahvaa humalatilaa, jossa puhuja ikään kuin puuskahtaa aina parilla sanalla vastauksen kysymykseen. Tämä näkyy yksinkertaisissa ja mahdollisimman yksitulkintaisissa sanoissa sekä siinä, kuinka tiiviisti sanoja on aseteltu “sweeping floors teaching school/ picking fruit/ whatnot” (Carver 2000, 11). Suuri osa säkeistä on vain kahden sanan mittaisia ja tämä puhuu dialogin töksähtelevyydestä ja kolisevasta rytmistä. Tiivis ilmaisu ollessaan kuitenkin näin leväperäisesti muotoiltua symboloi nähdäkseni kuitenkin keskeisimmin puhujan päihtynyttä maailmaa, jossa asioita tapahtuu, mutta syy-seuraus-suhteita ei aina ole havaittavissa.

Runossa on myös joitakin piiloteltuja sävyjä. Ironisuutta löytyy metalyriikan kirjoittamisessa, kun puhuja tekee runoa Semralle. Puhujalta pyydetään pikaista runoa ihmiselle, joka ei tiedä mitä pyytää. Tämän seurauksena puhuja aloittaa runonsa säkeellä “O Semra Semra” (Carver 2000, 12). Tämä vanhahtavalle ja “oikealle” runoudelle irvaileva säe on kiinnostava, sillä se on niin tyyliin sopimattoman epäaito, että se puhuu mahdollisesta jostain runouden yleistilasta kirjoittamisen ajankohtana. Myös toisto säkeessä viittaa siihen, että se on elementti, jonka humalainen Semrakin tunnistaa runoksi ja jättää puhujan rauhaan. Täten voi tulkita toiston ja sonettien olevan puhujan mielessä jotakin senhetkisen maailman mielenmukaista ja siitä syystä vastustettavaa kirjoitusta. Tämä verhottuna vahvaan humalaan tuottaa ironisen leikin ja näiden tyylikeinojen vähättelyn. Tämä kuvan poeettinen poliittisuus ja metalyyrisyys tuottavat huumoria runoon.

Kahden puhujan välisen suhteen kautta määrittyvä köyhyys on kuvassa myös runossa “Morning, Thinking of Empire”. Runossa on pitkään kestäneen avioliiton aamiaishetki. Pariskunta on mahdollisesti Euroopassa, johon viittaavat sekä runon nimen Empire että säkeet “Eyes and fingers drop onto silverware/ that is not silverware. Outside the window, waves/ beat against the chipped walls of the old city.” (Carver 2000, 21). Ihmisen rakentama kaunis ja muinainen kaupunginmuuri toimii metaforana puhujan avioliitolle. Vaikka rakkauden muurista on lohjennut palanen jos toinenkin, on tämä kolossaalinen ja arvokas rakennelma edelleen pystyssä. “Surely we have diminished one another” (Carver 2000, 21) -säe puhuu

pitkän rakkauden persoonia yhteensulattavasta voimasta. Rakkaus, rappio ja köyhyys nousevatkin runossa kantaviksi teemoiksi.

Köyhyys on kuvassa rappiona. Puhuja tekee ruokaa eivätkä pöytähopeat ole hopeaa ollenkaan ja elämä on lähinnä kuoleman odottamista. Avioliitto on kuluttanut puhujan ja tämä vaimon loppuun ja elämä on kääntymässä kohti iltaa. “Our future lies deep in the afternoon” (Carver 2000, 21). Tämä syvällä iltapäivässä oleminen viittaa optimismiin, että elämää olisi vielä enemmän jäljellä. Se saa puhujan kuulostamaan sairaalloiselta ja vanhalta, mikä jälleen yhdistää perinteiset kuvat köyhyyteen. Sairas vanhus lienee tyypillinen köyhän kuvaus.

Säkeessä “rough tablecloth” (Carver 2000, 21) puhuja puhuu myös halpojen käyttöesineiden täyttämästä huoneistosta. Nykylukija voi pohtia köyhyyden teeman ja nykyisen hipsteriyden yhtymäkohtia. Nykymailmaan ja eritoten nyky-Amerikkaan runo ottaa kantaa säkeillä “and know this grease that floats/ over the coffee will one day stop our hearts.” (Carver 2000, 21). Tämä voimattomuus itsensä tietoisena myrkyttämisen edellä puhuu voimakkaasti köyhyydestä, sen lamaannuttamasta maailmankuvasta ja toivottomuudesta. Vaikka puhuja tietää rasvan olevan itselleen myrkyä, silti hän nielee nautintoaineen sellaisenaan. Itsensä myrkyttäminen ja epätoivo puhuvat poliittisella äänellä ja pakottavat pohtimaan niitä rakenteita, jotka ajavat ihmisen niin ahtaalle yhteiskunnassa, ettei ole oikeastaan merkitystä lähteekö vai jääkö henki.

Runo tapahtuu kiinnostavasti kahdessa ajassa. Puhuja on sekä nykyajassa vaimonsa kanssa että menneisyydessä, jossa nämä keisarivallan ajan kuvat asuvat. Kaupungin muureja vastaan iskeytyvät aallot voivat kuvata vihollisen sotajoukkoja ja runon tunnelmassa oleva lopullisuus voi avautua juuri tämän kautta. Pariskunta nauttii vielä viimeisen aamiaisen ennen kuolemaa.

“Near Klamath”-runo on monimerkityksinen kuvaus köyhistä ja kodittomista, arvottomista ihmisistä. Se on samanaikaisesti kuvaus kalastajista, jotka voidaan lukea ilmaisen aktiviteetin kautta köyhien työläisten sosioekonomiseen luokkaan, mutta typografialla rakennettu mahdollisuus on myös se, että puhuja on köyhä, jolta puuttuu ihmisarvo. “We stand around the burning oil drum/ and we warm ourselves, our hands/ and faces, in its pure lapping heat.” (Carver 2000, 32). Havaitsen runossa köyhyyden symboliikkaa kylmässä ilmassa palavan öljytynnyrin ympärillä, joka on saanut jopa ihmisyyden katoamaan näistä ihmisistä. He eivät enää ole ihmisiä vaan he ovat muuttuneet riistaksi ja joksikin miltä ihmisarvo on riistetty. Ilman

varallisuutta ei ole inhimillisyyttä. Säkeistöjako osuu “salmon” ja “fishermen” - sanojen väliin. Tämä näyttäytyy ellipsinä ja rytmiä leikkaavana elementtinä, joka mahdollistaa puhujan metaforisen muuntumisen loheksi: “But we are salmon/ fishermen. And now we stamp our feet” (Carver 2000, 32). Heidät on mahdollista lukea lohienkalastajiksi, mutta seuraavaan säkeeseen ja säkeistöön rajattu kalastajien määritelmä mahdollistaa lukutavan, jossa kalastajat ovat uhkaava kuva, jota puhujan joukkoineen täytyy paeta. Ovatko nämä kalamiehet, pyydystäjät, sitten poliiseja tai muita viranomaisia, joiden kohtaamista tulee välttää, sen puhuja jättää avoimeksi. Selväksi kuitenkin tulee, että kohtaaminen on mitä epäsuotuisinta. Nämä lohiksi muuttuneet varattomat ihmiset ovat siis jonkinlaisia hyödykkeitä heitä jahtaaville miehille, joten tässäkin piilee yksi varallisuuden symboli. Köyhä ei saa olla vain köyhä vaan köyhän tulee myös hyödyttää rikkaampaa ihmistä jollakin tavalla. Köyhät ovat saalista ja hyödykkeitä. Tämä on taas yksi tapa, jolla köyhyys on politisoitua ja ihmisyyttä riisuvaa.

Inhimillisyyden kieltäminen on poliittinen teko runossa niin kuin on myös itse jahti. Se kertoo paikkaan kuulumattomuudesta eli runosta nousee myös maankäytön ja omistussuhteen poliittinen teema. Puhuja ei kuulu paikkaan, jonka joku omistaa siinä tapauksessa, että puhuja on ihminen. Jos puhuja taas on lohi, niin silloin hän kuuluu erittäin suotuisassa mielessä paikkaan eikä häntä varmasti jahdattaisi pois alueelta, mutta tämä liittyy toisaalta hyötymiseen. Yhden poliittisen kulman runon maanomistukseen tekee Carverin tuotannossa toisaalla esiintyvät Amerikan alkuperäiskansat. Se, että maankäyttöön sidotaan ihmisen laeissa esiintyviä sopimuksia, joilla ei ole merkittävää sopimusarvoa historiassa, kun sopimuksen osapuolina on ollut alkuperäisväestöön kuuluva ryhmä, toimii poliittisena kuvana koko tuotannon tasolla. Tutkimuksessani jätän aineiston laajuuden kuitenkin Firesin sisään.

Köyhät, lohet, sen sijaan ymmärtävät oman inhimillisyytensä säilymisen ja ihmisyytensä tärkeimmän voiman paetessaan saalistajiaan. “fishermen. And now we stamp our feet/ on the snow and rocks and move upstream,/ slowly, full of love, toward the still pools” (Carver 2000, 32). Köyhät kantavat mukanaan ainoaa omaisuuttaan, joka ei vaadi varallisuutta eli rakkauttaan ja myötätuntoaan. Se puuttuu saalistajilta, joten nämä mahdollisesti koettavat kaapata tämän itselleen. Köyhät ajetaan liikkeelle ja liikkeen lohduttomuudesta kertoo pyrkimys löytää liikkumaton allas, jossa lohet saisivat olla ja kutea. Tämä hippimäinen eskapismien kuva toimii

myös yhteiskunnallisena kritiikkinä. Puhuja kaltaisineen saa osansa tästä, vaikka he joutuvatkin selviytymään ilman varallisuutta ja saalistajat, eli porvarit ja punaniskat, sen sijaan eivät saa mitään ilman väkivaltaa.

Runossa jahtaamiselle haetaan myös moraalista oikeutusta tai ainakin esitetään sellaisen mahdollisuus. “We raise steaming cups of coffee/ to our lips and we drink it/ with both hands. But we are salmon” (Carver 2000, 32). Tämä juomisen kuvaaminen voidaan kuvitella jahdin laukaisevaksi tekijäksi ja moraaliseksi oikeuttajaksi, koska juojat eli mahdollisesti alkoholistit ovat vapaata riistaa, mutta tavalliset köyhät eivät. Toinen säkeistö voidaan lukea alkoholismin analogiaksi. Havaitsemalla kaksin käsin juomista, voivat kalamiehet puhaltaa moraaliseen jahtitorveensa ja muuttua saalistajiksi. Väärinkäsityksen traagisuus piiloutuu näin näkyvän tason alle. Uhkaavuus ja jahtaaminen nostavat runon teemoiksi köyhän aseman ja väkivallan.

Runo rakentuu kolmesta säkeistöstä, joissa jokaisessa on kolme säettä. Säkeistöjen väleissä olevat tyhjät rivit toimivat siirtäjinä, jotka siirtävät katsetta ja liikettä. Ensimmäinen säkeistö kuvaa öljytynnyrin lämpöä, onnellisuutta tai toivoa, liikettä tynnyrin ympärillä. Toinen säkeistö käsittelee juomista ja ihmisarvon menetystä, mikä voi kertoa analogiasta alkoholismiin. Kolmas säkeistö puhuu jahdistista ja toivosta löytää uusi rauhallinen keidas. Tyhjissä riveissä on siis asennonvaihto tai temaattinen katseenkääntö. Rytmillisesti runo ei ole erityisen kiinnostava. Se etenee proosallisena, ilman kiihdyttäviä tai hidastavia elementtejä. Tämä voi toisaalta kertoa runon teeman vääjäämättömyydestä: näin aina tapahtuu ja tulee tapahtumaan eikä tilanteeseen voi edes toivoa muutosta. Runossa on vain muutamia pilkkuja ja pisteitä ja ne ovatkin juuri ne asiat, joiden takia runon luenta muuttuu proosallisesta runolliseksi. Ajallisesti tarkasteltuna runon kaikki säkeistöt etenevät tasaisella vauhdilla, eikä ole selvää erontekoa toisen teeman muutoksesta toiseen nähden, kun tarkastelukulma on ajallinen. Sekä onnellisuus, inhimillisyyden katoaminen että jahti ovat yhtä tärkeitä asioita runossa.

Runon sanoissa nousee esille ruumiillisuus. Runossa mainitaan “hands” kahdesti, “faces”, “lips” ja “feet” kerran. Nämä ruumiin osien toistot ja ylipäätään niiden kuvaaminen ja esittäminen ilmentävät puhujan pyrkimystä sementoida runon puhujan ja tovereidensa inhimillisyyden. Vaikka he ovat yhteiskunnan ja ympäröivän maailman silmissä muuttuneet lohiksi, ovat he silti edelleen ulkoisilta piirteiltään ihmisiä. Myös luonnon kuvauksen sanat “snow”, “rocks” ja “upstream” puhuvat siitä,

että puhuja on osa luontoa ja kuuluu kuvaan samalla oikeutuksella kuin jahtaajansa. Runo siis kamppailee köyhyyttä vastaan, jossa ihmisyyden puuttuu.

Toinen ihmisyyden köyhyys tai tällainen “depersonifikaatio” tapahtuu runossa “At night the salmon move”, jossa ihmiset ottavat uudelleen lohien roolin. Runo puhuu yöllisestä lohien vaelluksesta, jolloin lohet nousevat joesta, joka on luonto sekä jatkuvan muutoksen symboli ja liikkuvat kaupungilla, joka merkitsee ihmisen kulttuurin, sivistyksen ja rakennelmien taitoa. Runo on joko harhaisen puhujan havainnoimaa sekoilua tai vahvasti symbolinen kuvaus jostakin liikkuvasta ihmisryhmästä. Teoksessa on muitakin runoja kuten edellä kuvattu “Near Klamath”, jossa ihmiset esiintyvät faabelimaisina eläinhahmoina tai joinakin ihmisyydestä riisuttuina, joten tätäkin runoa voi katsoa kuvauksena ihmisistä, jotka jostakin syystä ovat lohien muodossa. Tämä esittämisen tapa puhuu vahvasti siitä, että näiden hahmojen ihmisarvo on jotenkin kiistanalainen tai ainakin siitä, että jollekin esim. eliitille nämä ihmiset näyttävät yhtä arvottomina kuin vaikkapa kalat. Köyhyys on myös määritelmän mukaista arvon puuttumista. On mahdollista, että kuvaus kohdistuu jälleen kodittomiin tai muihin laitapuolen kulkijoihin. “you can hear them trying doorknobs/ or bumping against Cable TV lines.” (Carver 2000, 34). Loheet yrittävät siis päästä sisälle taloihin eli uida ihmisten sydämiin ja sympatian tai empatian kautta saada apua tilanteeseensa. Talojen mainitseminen rinnastuu väistämättä ihmisen topokseen. Ilmeisesti ovet ovat aina lukossa, joten loheet jatkavat yöllistä vaellustaan. Myös yöllinen liikkuminen puhuu jostakin yhteiskunnan ulkopuolisesta elämästä, sillä liike tapahtuu siihen aikaan, kun kunnialliset kansalaiset ovat nukkumassa.

Myös lohien liikkeiden epätarkkuus ja tämä törmäily puhuvat laitapuolenkulkijoiden mahdollisuudesta ja mahdollisesta päihtymyksestä. Loheet eli kännikalat paukahtelevat minne sattuvat ja etsivät avoimia ovia ryöstettäväkseen. Puhuja tahtoo auttaa näitä lohia. “We wait up for them./ We leave our back windows open/ and call out when we hear a splash./ Mornings are a disappointment.” (Carver 2000, 34). Puhuja ei siis onnistu auttamisyrityksessään ja joutuu pettymään jälleen aamun tuloon. Aamu kertoo taas siitä, että lohien on vetäydyttävä takaisin jokeen ja päästettävä kunnialliset kalat uimaan kaduille. Tämän tulkinnan mukaisesti runon teemaksi muodostuu yhteiskunnasta syrjäytyminen, köyhyys ja ihmisten haluttomuus auttaa niitä, jotka ovat hätää kärsimässä ja heikoimmassa asemassa yhteiskunnassa.

Tämä lohien sattumanvarainen ja mahdollisesti epätoivoinen törmäily tekee runosta myös poliittisen. Köyhyiden ollessaan jo itsessään vahvasti poliittinen teema, vahvistaa tämä epätoivo ja kanssaihminen suhtautuminen lohiin politisoitumista. Heiltä kielletään ihmisarvo ja heidät rinnastetaan eläimiin, heidät pakotetaan asumaan luonnossa eli ulkona sivistyksen piiristä ja heitä kieltäydytään auttamasta systemaattisesti. Tämä kylmäkiskoisuus ihmisiä kohtaan luo hyvin kahtiajakautunutta kuvaa amerikkalaisesta yhteiskunnasta ja toimii täten poliittisena kommentaarina ja saa lukijan pohtimaan oikeudenmukaisuuden teemoja.

Toinen mahdollinen lukemisen tapa on se, että puhuja kärsii vahvasta mielenterveyden järkkymisestä tai delirium tremensistä. Tämä voi olla enemmänkin tulkinta koko teoksen kautta, jossa alkoholismi on vahvana elementtinä. Mikäli puhuja on ryypännyt mielensä tärviölle, hän näkee konkreettisesti lohien nousevan öisin kaduille ja odottaa loiskauksia kuullessaan, että jokin niistä kävisi keittiöön. Tämä voi symboloida odotusta helposta elämästä ja puhua vaikkapa sosiaalihuollon helpottavasta vaikutuksesta, mutta se voi toisaalta olla avunpyyntö epätoivoiseen tilanteeseen. Siinä lohet ovat joko varallisuuden tai toivon symboli. Ne käyvät kokeilemassa ovia ja katsovat, mihin keittiöön käyvät. Onnellisuus tai varallisuus osuu siis harvojen ja valittujen kohdalle ja on tulkittavissa rikkauden symboliksi, koska lohi ei missään mielessä ole roskakala. Puhuja on innokkaana ottamassa varallisuutta vastaan, mutta toistuvasti se väistää häntä. Tätä kautta runon teemaksi nousevat alkoholismi, köyhyys ja toiveikkaus tilanteen muuttumiseen. Saadessaan apua puhuja mahdollisesti pääsisi juomisen kierteestään ja siitä syntyvästä köyhyydestä ja mahdollisesti saisi elämänsä kuntoon. Tämän jäädessä toteutumatta ovat aamut jälleen pettymys. Toisaalta pettymys syntyy myös siitä, että tilanteeseen ei ole saapunut muutosta ja puhuja joutuu jälleen kohtaamaan yhden epätoivoisen päivän köyhyydessä.

Pettymyksen traagisuus johtuu osaltaan myös siitä, että puhuja ei ole yksin. Hän on siis varaton, mutta ei sentään yksinäinen; ominaisuus, jota moni voisi pitää varattomuutta pahempana olotilana. "We wait up for them." (Carver 2000, 34). Memuoto voi toisaalta puhua myös laajemmassa yhteiskunnallisessa kehyksessä. Se voi ilmaista sitä, kuinka moni muukin naapurustossa olisi valmis ottamaan varallisuuden saapumisen ilolla vastaan ja valvoo sen takia öitä. Koska lohet kokeilevat ovennuppeja, eivät kaikki ole kuitenkaan valmiita avaamaan oviaan näille varallisuuden tuojille. Runo puhuu siis tavallaan myös rohkeuden ja uskaltamisen merkityksestä.

Runon ajallisuus puhuu myös kiinnostavasti pettymyksestä. Yön tapahtumia kuvataan kaikissa muissa säkeissä paitsi viimeisessä. Täten lohien liikkeiden ollessa puheen kannalta merkittävämpää kuin mitä sen jälkeen tapahtuu. Runo velloo tässä lohien liikkumisessa ja käsittelee sitä laajasti. “Mornings are a disappointment.” (Carver 2000, 34). Viimeinen säe, jossa puhuja toteaa aamujen olevan pettymys, lataa vahvaa tunnetta ja se nousee yksittäisenä rivinä esiin runosta. Koska asiasta puhuja tahtoo puhua vain yhden rivin verran, on siihen kiteytynyt suurempi signifiianssi ja laajempi ajallinen ilmaus kuin edeltävään runoon. Sen merkittävyys ylittää jopa runon muun sisällön ja tyly, pisteeseen päättyvä, yksioikoinen toteava ilmaus paljastaa lukijalle enemmän koko puhujan elämästä kuin edeltäneet säkeet varallisuuden siirtymisistä. Tässä runossa vähemmän on enemmän ja yksi rivi puhdasta kultaa puhuu laajemmin ja väkevämmin kuin 12 riviä muuta asiaa.

Lohien varallisuudesta ja kytkeytymisestä alkoholismiin puhuvat myös säkeet. “They avoid places with names/ like Foster’s Freeze, A&W, Smiley’s,/ but swim close to the tract/ homes on Wright Avenue where sometimes” (Carver 2000, 34). Nämä paikkojen nimet kuvaavat selvästi baareja ja lohet välttelevät näitä paikkoja eli säilyttävät varallisuutensa. Lisäksi lohien uiminen tractin lähellä on merkittävää. Ne uivat siis typografiasta paljastuvan luennan mukaisesti elimellisessä kanavassa tai tract housing -alueella, jota voi pitää keskiluokkaisena asumisen muotona. Elimen kanava voi puhua kaupungista ihmiskehon metaforana ja täten kalat uivat pois ääreisalueilta ja kohti kaupungin vitaalisia alueita eli muuttuvat merkityksellisemmiksi. Myös Wright Avenuen nimeäminen on merkittävää. Se on reaali maailmaan sitomisen tapa ja tämä lokaalisuus tuottaa jonkin realismin odotuksen tai mahdollisuuden siitä, että runo pohjautuisi todellisiin tapahtumiin tai todelliseen maailmaan.

Runossa on käytetty samaa faabelimaisuutta kuin “Near Klamath” -runossa. Täten runon lohia täytyy jälleen katsoa varallisuuden lisäksi myös hyötysuhteen näkökulmasta. Kenelle lohi on hyödyksi ja kenen omistusoikeuden alainen? Amerikkalaisessa yhteiskunnassa ihmisten rinnastaminen eläimiin luo kuitenkin aina vahvan miellelyhtymän orjuuden historiaan ja toimii hyvin provokatiivisena rakenteena, joka symboloi alistaisuutta. Lohet voivat siis myös symboloida varallisuuden siirtymistä. Varat siirtyvät luonnosta keskiluokkaiseen omistukseen. Ne kuin itsestään uivat omistajiensa luo eli raha tulee rahan luo. Runo voisi myös käsitellä kalastusta, mutta aamujen pettymys ja viimeiset säkeet puhuvat erilaisten tulkintojen puolesta.

Runo rakentuu 13 säkeestä. Sen sanasto rakentuu pelkästä perussanastosta, joten tämä voi puhua puhujan yhteiskunnallisesta asemasta. Runon sanoissa ei ole mitään epäselvää tai juurikaan tulkinnanvaraista toista mahdollisuutta, joten runo siirtää puhujaa suhteellisen matalalle yhteiskunnallisen sivistyksen portailla ja saa kysymään, onko puhuja myös entinen lohi ja kumpuaako hänen auttamisen tarpeensa ja solidaarisuutensa tästä? Rytmillisesti runossa on hyvin vähän variaatiota. Baarien nimien luettelo on ainoa rytmiin vaikuttava selkeä elementti eikä runo sisällä muita rytmillisiä rakenteita sen lisäksi kuin pisteitä. Usean runon tyylistä poiketen runossa ei käytetä pilkkuja ja pisteiden käyttö saa tehtyä rytmistä töksähtävän. Tämä rakenne toisaalta tukee viimeisen säkeen toteavuutta ja luo runoon realismin illuusiota tämänkin kautta.

Ulkopuolisuus yhteiskunnasta tai sen reunamilla eläminen näkyy selkeästi myös runossa "Louise". Siinä lapselta on viety ääni ja alistettu hänet ilmeisen perheväkivallan uhriksi. Hän on työläis-köyhä (working-poor) ja elää karuissa oloissa. Sari Kivistö (2011) käsittelee tällaista kuvaamisen perinnettä. "Köyhyys ei assosioitunut vain puutteeseen, vaan se oli antiikin ajoista lähtien liitetty myös moraalittomuuteen ja rikollisuuteen" (Kivistö 2011, 106). Näin köyhän runoilijan topos laajentuu käsittämään muita historiallisia köyhyyden kuvauksia Carverin runoudessa.

Runo kertoo köyhästä lapsesta nimeltä Louise. Hänen äitinsä kohtelee häntä hyvin väkivaltaisella tavalla ja köyhyys on syövyttänyt kaiken toivon Louisen elämästä. Äiti on myös vienyt Louiselta kyvyn puhua ja tämä äänettömyys on alisteisen köyhyyden keskiössä. Runo on erittäin poliittinen ja nostattaa lukijan mieleen harvemmin nähdyn kuvauksen amerikkalaisen asuntopuiston elämästä. Elämästä, jossa liki palkaton työ ei pääty eikä elämällä ole mitään annettavaa. "But Louise has pins in her mouth,/ wet clothes in her arms. She pulls/ the line down, holds the line/ with her neck" (Carver 2000, 46). Työn ja verbaalisen väkivallan kuvaukset kääntävät poliittista katsetta köyhien oloihin siinä Amerikassa, jossa ihmisillä on hyvin vähän, jos sitäkään. Pyykin peseminen työnä voidaan lukea tuossa yhteiskunnassa ja ajassa hyvin tyypilliseksi köyhien naisten työksi. Pesukoneisiin ei köyhillä ollut mitenkään varaa ja pyykkärin ammatti oli mahdollisesti vielä olemassa.

Teemaksi runossa nousevat köyhyys ja lapsen asema. Köyhyys on runossa periytyvää ja saa lukijan tarkastelemaan runoa myös lapsityövoiman käytön kannalta. Toki kyseessä voi olla aivan tavallinen kotityö, mutta yhteiskunnallisen

aseman takia on mahdollista, että runo sisältää myös kysymyksen lapsen oikeudesta leikkiin. Elämän kurjuus nostetaan runoon jo puhujan asettelussa. “In the trailer next to this one/ a woman picks at a child named Louise.” (Carver 2000, 46). Tämä kiusaaminen tuottaa runoon perheväkivaltaa, joka nousee esille uudestaan runon loppupuolella. “as she slings the shirt/ over the line and lets go –/ the shirt filling out, flapping/ over her head. She ducks/ and jumps back – jumps back/ from this near human shape.” (Carver 2000, 46). Tulkitsen, että ihmisen kaltainen asia on runossa siis paidan ohella Louisen äiti. Louise on mahdollisesti tottunut väistämään häntä kohti heilahtelevia torsoja ja käsiä. William Wright (2019) lukee sen olevan vain vaate. “startled by “this near human shape” of the shirt.” (Wright 2019). Ollessaan vaate se olisi itsessään työn märkä rätti vasten kasvoja. On myös mahdollista, että ihmisen kaltaisesta hahmosta pois hyppääminen on Louisen itsensä hyppy ja säkeet kuvaavat eskapismia väkivallan edellä. Lapsi ikään kuin poistuu ruumiistaan johonkin etäiseen ja passiiviseen tajunnan tilaan, jossa kipua ei ole. Sitä voi lukea myös taantumisen symbolina, jolloin Louisen kehitys ihmisenä pysähtyy ja hän taantuu tästä saavuttamastaan tasosta, joka hädin tuskin muistuttaa ihmistä. Tällöin köyhyys syövyttää Louiselta kaiken muun olemassaolon mahdollisuuden paitsi pyykkäriyden ja eläimen tasoisen eksistenssin.

Jo asuntopuistossa asuminen luo runoon köyhyyden implikoinnin ja totaalinen käytöstopojen tai “kunnollisuuden” puuttuminen vahvistavat köyhyyden kuvausta. “Didn’t I tell you, Dummy, to keep this door closed?/[—]/ You want to pay the electric bill?” (Carver 2000, 46). Myös sähkölaskun maksamisen tuottama huoli ja tympeys tekevät runoon köyhyyttä. Kaikki kuvat runossa puhuvat köyhyydestä ja irrallisuudesta. Irrallisuutta ja yhteiskunnan tavoittamattomissa oleminen tuodaan runoon jo ensimmäisessä säkeessä, jossa puhuja on vielä näkyvässä. Hän siirtyy käsittelemään naapuritraileria ja kuvaa omaa kotiaan etäisesti. Jo tämä viestii siitä, että ihminen ei tällaisessa elinympäristössä ole kiinnittynyt alueeseen eikä sen elämään vaan trailerin voi aina siirtää jonnekin muualle. Tämä sama irtolaisuus tai kiertolaisuus näkyy Louisen hahmossa, joka ei ole kiinnittynyt sosiaalisiin käytänteisiin eikä perheeseensä. “Say hello to this man, the woman says/ to Louise. Louise!/[—]/ Cat’s got her tongue, the woman says.” (Carver 2000, 46). Tämä sanojen puuttuminen on omanlaisensa köyhyyden kuvaus. Se voi viestiä alikehittyneestä sanallisesta ilmaisun taidosta tai sosiaalisuudesta. Runossa Louise ei kertaakaan sano mitään. Runon sanaston edustaessa helppoakin helpompaa sanastoa,

voidaan ottaa huomioon, että pojasta polvi paranee eli Louisen mykkyyttä voidaan lukea periytyneenä ja mutatoituneena köyhyytenä. Wright (2019) nostaa esille köyhien työnteon, jota he yleensä tekevät hiljaisuuden vallitessa. Hänen mukaansa myös toistuva verbaalinen väkivalta on vaikuttava tekijä Louisen äänen puuttumisessa. Tässä runo tuo näkyville alistettujen ihmisten eli köyhien äänettömyyden ja mahdottomuuden osallistua yhteiskunnalliseen diskurssiin. He eivät omaa ääntä edes yksityisissä tilanteissa.

Samaa köyhyyden sanastoa näkyy myös rytmissä. Rytmii pohjautuu pitkälti toistolle ja fokus kiinnittyy usein sanaan Louise, joka toistuu runossa yhdeksän kertaa. Se luo runoon monologimaisuutta, jossa äiti puhuu kaiken tyttärensä ollessa vaiti. Tämä äänen varastaminen tai kaappaaminen on poliittinen teko, jossa lapselta evätään tälle kuuluvat oikeudet. Tämä sanallinen toisto ja puhuttelu luovat runoon alistavan ja käskävän sävyn, johon lapsen on pakko asettua. Nimi ja sana kohdistavat kuin piiskaniskuja lapseen. Myös jotkin rakenteen toistetaan suoraan ja tämä ilmaisun toisteisuus tuottaa köyhyyttä ilmaisuun. “Louise, what am I going to do with you?/ Oh, what am I going to do with you, Louise?” (Carver 2000, 46). Toisteisuus on vähentänyt runosta välimerkkien käytön tarvetta ja runo sisältääkin hiukan kokoelman muuta ilmaisua vähemmän välimerkkejä. Toiston kautta aukeaa mahdollisuus myös Louisen taantumien tulkinntalle. Toiseksi viimeisen säkeen loppu “jumps back – jumps back” (Carver 2000, 46.) voi edustaa Louisen ihmisyydestä taantumien korostamista.

Runo on kestoltaan 26 säettä. Se edustaa koko kokoelman tasolla ehkäpä selkeintä kuvausta köyhyydestä ja siinä elämisestä. Köyhyys on suoraan runon aiheena eikä sitä tarvitse erikseen runosta etsiä.

Asuntopuiston irrallisuuteen kontrastia luo runo “Prosser”. Paikallaan olo ja liike näkyvät myös siinä. Runo on jälleen monimerkityksinen ja Bethea (2001, 226) lukee vehnäpeltojen elämänkierrosta esiin perhesuhteita. Runossa luonto, isä ja poika ja luonnollinen aspekti näkyvät vahvasti. Ne tuottavat runoon myös eräänlaisen pyhän kolminaisuuden kuvan.

Maatalouden kulmaa amerikkalaisessa runossa ansiokkaasti purkaa Allen Trachtenberg (1998). Hän aukaisee viljelyn ja talouden suhdetta, jota on hyvä tarkastella myös Carverin tapauksessa. Hänen mukaansa vehnä on alisteinen mekaniikalle ja markkinataloudelle, joka tyhjentää luonnon muusta paitsi

hyödykkeen funktiosta. Tämän kautta luonto ja raha sulautuvat osaksi toisiaan. (Trachtenberg 1998.)

Runon keskiössä on Prosserin kaupunki. Puhuja tarkastelee yhteiskunnan rakennemuutosta tai eriarvoisuutta tämän yhden kaupungin kautta ja peilaa kaupunkiin myös mieleisintä muistoaan tästä ja isästään. Prosserin kaupunki on kuitenkin ajan saatossa muuttunut puhujan isäksi. Kaupunkia ympäröivä agraariyhteiskunta on nähnyt muutoksia tulojen ja onnellisuuden jakautumisessa. Nämä autiot tai autioituvat pellot ottavat ihmismäisiä muotoja ja muuttuvat paikoitellen eläviksi. Maanviljelijät elävät runossa peltojensa kautta ja niiden symboleina. Osa pelloista menestyy loistavasti ja osalta on viety kaikki.

Runossa voi havaita yhteiskunnallisen rakennemuutoksen ilmapiiriä tai alasajetun tuotannon sävyjä. Tämä on kuitenkin ristiriidassa todennäköiseen, aitoon Prosseriin Washingtonin osavaltiossa, joka on kasvanut yhtäjaksoisesti 1800-luvun lopusta alkaen. Tulkitsen kaupungin olevan Prosser Washingtonin osavaltiossa, koska runoilija oli kotoisin tuosta osavaltiosta ja monessa muussakin kokoelman runossa liikutaan Yhdysvaltojen luoteisosissa.

Runossa peltojen ihmismäisyys nouseekin keskeiseen fokukseen ja ihmiskohtalot alkavat hahmottua peltoja tarkastelemalla. “These are the fields that have lost everything./ At night they try to recall their youth,/ but their breathing is slow and irregular as/ their life sinks into dark furrows.” (Carver 2000, 33). Pellot, viljelijät, siis lopulta myös konkreettisesti hautautuvat kyntämäänsä maahan.

Hanhet ovat tärkeä osa Prosserin ekosysteemiä ja köyhyyden ytimessä. “Geese love this green wheat./ I ate some of it once too, to see/[—]/Geese love this shattered wheat also./ They will die for it.” (Carver 2000, 33). Puhuja jättää auki, kuka tai mikä kuolee hanhien syömisen seurauksena. Kuolevatko hanhet maanviljelijöiden hauleihin vai kuolevatko pellot ylensyöviin hanhiin? Hanhet ovat riistäjien symboleita ja kulkiessaan peltojen ohi ne riistävät niitä jättämättä mitään tilalle. Ne ovat kuin finanssisijoittajia, jotka purkavat ostamiaan yrityksiä pienempiin lohkoihin ja myyvät edelleen. Puhuja on yrittänyt kerran ymmärtää näitä riistäjiä ja syönyt viljaa. Puhuja ei kuitenkaan ole saavuttanut yhteistä säveltä näihin ihmisiin, hanhiin, ja tämä eriarvoisuus tai mieltymysten erilaisuus tekee erottavia tekoja puhujaan ja mahdollisesti tähän nomadiin ja urbaaniin riistäjähahmoon. Hanhet kuitenkin nauttivat kaiken syömisestä kuin Raamatun heinäsirot ja rinnastuvat

toiston kautta tähän raamatulliseen vitsaukseen ja puhuvat runossa köyhyyden sävelillä.

Vitsauksen puolesta puhuu myös pieni rukous. “please God –/fathers, friends, they pass/ into your life and out again, a few women stay/ a while, then go, and the fields/ turn their backs, disappear in the rain./ Everything goes, but Prosser.” (Carver 2000, 34). Tämä viljelijöiden surumielisyys ja sammuvat suvut asuvat kaupungin sielussa, joka on vakaa. Vaikka kaikki menisi eikä ketään jäisi, Prosser jää. Kun pellot kääntävät selkensä, se tarkoittaa nähdäkseni sitä, että ihmiset sulkeutuvat yksinäisyyteensä ja kadotessaan sateeseen uppoavat surumielisyyteen. Se voi ilmaista myös kyntämistä, mutta tulkintani mukaisesti peltojen selänkääntö ilmaisee sitä, että maa köyhtyy ravinteistaan ja lakkaa tuottamasta satoa. Sanakirjan määritelmässä (Webster 2004, 982) myös sadon tai maaperän niukkuutta kuvataan sanalla “poor”. Sade voi toki myös veden liikkeenä symboloida muutosta tai puhdistautumista tai sitä että sadot epäonnistuvat vettyneiden peltojen takia. Tällöin “kaikki mikä menee” puhuu oikeastaan kaiken varallisuuden menettämisestä ja siitä, kuinka agraariyhdistykseen voi köyhtyä yhden rankkasateen, luonnonoikun tai ominaisuuden, johon viljelijät itse eivät voi vaikuttaa, seurauksena. Sukujen sammuminen ja köyhtyminen ovatkin keskeisiä teemoja runossa. Maanviljely ja Prosser ovat ikuisia. Runo on hyvin poliittinen kääntäessään katsetta siihen elämäntapaan, jota ilman modernit kaupungit eivät voisi selviytyä. Mikäli Prosserin kaltaisissa paikoissa ei kukaan enää viljele, mitä kaupungeissa syödään? Vitsauksien ja maansa hylkäämiksi tulleiden maanviljelijöiden kuvaaminen amerikkalaisessa kirjallisuudessa tuo väistämättä mieleen John Steinbeckin maanviljelijöitä kuvaavat kertomukset. Kuten Steinbeckillä on Prosserilläkin kuitenkin lohdullinen viesti. Lopulta Prosser selviytyy.

Runo rakentuu neljästä säkeistöstä. Kolmessa ensimmäisessä on seitsemän säettä ja neljännessä kahdeksan. Tämä kertoo osaltaan viimeisen säkeistön signifiantsista. Viimeinen säkeistö käsittelee puhujan isää ja sijoittuu ajallisesti eri aikaan kuin kolme edeltävää. Ensimmäiset kolme säkeistöä puhuvat yleisesti Prosserista ja sijaitsevat eri ajoissa. Runo liikkuu esimerkiksi talvella, yöllä, kerran, ennemmin kuin myöhemmin ja niinä iltoina. Erityistä merkittävyyttä runoon tuo “niinä iltoina” -alkava säkeistö. Säkeistössä puhuja muistaa, kuinka niinä iltoina palasi Prosseriin ampumasta. Puhuja jättää auki ampumisen kohteen ja muistaa häidin tuskin isänsä sanomassa Prosser. Kaupunki on siis ollut puhujan maskuliinisuuden

kehityksessä olennaisena osana ja puhuja siirtyykin osaksi peltoja ja Prosserin kaupunkia. Peltojen erityismerkitystä korostaa runon ainoa typografinen poikkeama. Neljännessä säkeistössä yksi säe on kokonaan omistettu sanalla “fields”. Puhuja on jo unohtanut käytännössä isänsä ja ottanut Prosserin isäkseen. Tästä johtuu hyvin kotiseuturakkautta, sen kaikessa lohduttomuudessaan, hehkuva runon sävy. Tämä isättömyys on osaltaan myös köyhyyttä. Puhuja on siis irrallinen perheestä yksikkönä ja kaupungin kasvattama.

Rytmillisesti runo on hyvin proosamainen eikä se sisällä juuri muita vauhdin varianteja kuin useasti toistuvan Prosser-sanana. Runo on kuin novelli, jossa neljä kertaa toistuva Prosser muistuttaa, mikä on kaiken keskiössä ja mistä tässä kaikessa on kyse, Prosserista. Rytmia ohjaavia välimerkkejä on lauserakenteita tukeva määrä, mutta maltillisesti moneen muuhun runoon nähden. Runo sisältää yhden kaksoispisteen ja kaksi ajatusviivaa. Säkeistöjen välit luovat ilmavuutta runoon. Sanaston kannalta runo on hyvin maanläheinen, mikä luo kuvaa puhujasta osana tätä kaupunkia ja agraariyhteiskuntaa. Kaupungin köyhyys toistuu puhujan käytettävissä olevassa sanamäärässä tai sitten sanaston valinnat kuvaavat elämäntapaa tällaisessa maalaisyhteisössä. Moni sanoista päättyy -ing-rakenteella ja toiminnan sanat kiinnittyvät maatalouteen ja perustavanlaatuisiin inhimillisyyden kokemuksiin.

Luonto voi olla poliittinen, kuten Karoliina Lummaa (2012) luontorunoutta käsittelevässä artikkelissaan tiivistää. “Poliittisuudella tarkoitan yleistä yhteiskunnallista kantaaottavuutta, joka luontoaiheisessa runoudessa kanavoituu ympäristöpoliittisuudeksi, kannanotoksi ympäristön tai ei-inhimillisen luonnon puolesta.” (Lummaa 2012, 224.) Carverilla tämä poliittisuus on yleisemmin henkilökohtaisella tasolla, mutta luonto liittyy osassa runoja vahvasti yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikuttavuuteen.

“Looking for work [1]” -runo käsittelee työllistymistä ja haavekuvia. Runon alku puhuu unesta, jossa puhuja saavuttaa aina himoitsemansa vaatimattoman kuvan. “I’ve always wanted brook trout/ for breakfast.” (Carver 2000, 13). Tähän aina puhujan mukana kulkeneeseen haavekuvaan kytkeytyy myös köyhyyden teema, sillä puhuja on aina haaveillut vain sellaisesta, mikä ei vaadi rahaa vaan taitoa. Puhuja saavuttaa luonnossa olemisen haaveensa unessa “Suddenly, I find a new path/ to the waterfall./ I begin to hurry.” (Carver 2000, 13). Uusi polku voi symboloida uutta ymmärrystä ja vesiputous taas raa’alla muutosvoimallaan rahaa ja varallisuutta.

Puhuja etsii työtä, joten unessa nämä aina läsnä olleet haavekuvat sekoittuvat arjen haasteisiin ja tuottavat ymmärryksen uusista haaveista. “But when I try to rise,/ the house tilts.” (Carver 2000, 13). Talo on minän topos, joten talon kallistuminen puhuu sekä köyhän huonokuntoisesta asumuksesta että minän muuttumisesta. Minä voi muuttua vaikkapa myönteisemmäksi kapitalismiin osallistumiselle ja uusi polku vesiputoukselle voi puhua puronierian saavuttamisen mahdollisuudesta rahan kautta. Vesiputous voi olla ymmärrys unen prosessoimaa maastotietoutta kohtaan, jossa puhuja ymmärtää, mistä ja miten hän saa nierian kiinni, mutta aivan yhtä hyvin se voi symboloida ymmärrystä, että tarpeeksi monella rahalla puhuja voi ostaa itselleen aamiaiseksi nierian tai palkata jonkun muun nappaamaan sellaisen. Puhujan talon notkahtaminen voi viitata tähän muuttuvaan ajatusmaailmaan ja kapitalismiin osallistumiseen, jossa luonto ja uudet reitit vesiputouksille vaihtuvat uusiin kenkiin ja työhön sekä sen tuottamaan varallisuuteen.

Runon ajallisuus puhuu myös unen merkityksestä. Riippuen lukutavasta, kolme tai neljä säkeistöä käsittelevät unta ja sen muutosta, joten tämä on merkityksellistä runossa, joka nimensä mukaisesti puhuu työnhausta, mutta jossa ei käsitellä sitä lainkaan. Herää kysymys, onko työnhaku kuin unta, jossa puhuja etsii uutta polkua vesiputoukselle? Eli uutta tietä rahan luo. Onko työnhaku puhujalle niin epätodennäköistä tai mahdotonta saavuttaa, että se voisi yhtä hyvin olla unta. Säe “Wake up,” (Carver 2000, 13) voidaan lukea vaimon sanomaksi, mutta vaimon puheesta irralleen sijoittuvaan säkeistöön kuulumisen myötä säe voidaan tulkita myös unen sisäiseksi ravisteluksi, jossa puhujan alitajunta koettaa ravistaa puhujaa hereille näistä työllistymisen haavekuvista. Aikaan liittyy myös se mielenkiintoinen perspektiivi, että ensimmäinen säkeistö puhuu ajassa “aina”, joten tähän eivät vaikuta tilapäiset työttömyydet tai työllisyydet. Myös viimeinen säkeistö puhuu irrallaan ajasta ja havainnoi uusia kenkiä: “My new shoes wait by the door./ They are gleaming.” (Carver 2000, 13.) Hohtavatko ne, koska ne ovat kosteita? Onko puhuja palannut kalastamasta ja sattunut löytämään uuden polun vesiputoukselle uusilla kengillään ja painunut nukkumaan sen jälkeen ja vaimo herättää häntä puoliltapäivin työnhakuun? Ovatko työ ja kapitalismi kuitenkin alisteisia luonnon mahdille eikä puhuja voi vastustaa luonnon kutsua, vaikka työtä pitäisi hakea?

Herääminen runossa tapahtuu mahdollisesti säkeistöissä 3 - 6. “Wake up,/ my wife says,/ you’re dreaming./ But when I try to rise,/ the house tilts./ Who’s dreaming?/ It’s noon, she says.” (Carver 2000, 13). Nämä heräämiseen liittyvät “she”

tai “wife says” kertovat moniäänisestä runosta ja tämä toinen puhuja voidaan lukea edustavan tätä talon notkahdusta eli motivointia työnhakuun. Puhuja ollessaan yksin saattaisi taipua kiusaukseen ja lähteä kalastamaan, mutta vaimon komennuksesta hän lähteekin työnhakuun. Vaimo on tällöin kapitalismiin herättäjä ja uusien mahdollisuuksien näkyväksi tekijä.

Runo rakentuu seitsemästä säkeistöstä, joissa jokaisessa on kaksi säettä. Sanaston kautta tarkasteltuna on runossa hyvin tiivistä ilmaisua ja osa säkeistöistä on kahden sanan mittaisia. Tämä tuottaa erikoista rytmiä. Säkeistöjen väleissä on tyhjät rivit ja nämä tyhjyydet toimivat rytmissä musiikin tapaisesti kokotaukoina. Myös lähes jokaisen säkeen päättymisen pilkkuun tai pisteeseen tekee rytmistä töksähtävämmän. Mahdollisesti juuri tämä töksähtelevyys ja taukoisuus tekee runosta niin unenomaista ja fragmentaarista. Pieniä välähdyksiä sieltä täältä. Kuvia haaveista, unista ja kuistilta. Rytmii on kuin kone, jolla on vakavia käyntiongelmia.

Runo tuottaa kuvan, jossa kapitalismi on asetettuna arvoasteikossa luonnon yläpuolelle. Varallisuus antaa puhujalle mahdollisuuden toteuttaa haaveitaan, saada nieriää aamiaispöytään ja siirtää täten puhujan poissa luonnosta. Runoa voi tarkastella myös vastakkaisesta suunnasta ja runo mahdollisesti puhuu juuri päinvastaisesta talon kallistuessa masennukseen tai johonkin vastaavaan työhaun koittaessa, vaikka puhuja juuri oli ymmärtänyt, mistä täytyy kulkea päästäkseen vesiputouksen äärelle.

Runon nimessä asuu köyhyys. Puhuja on työtön, joten hän etsii töitä. Mahdollisuus on lukea myös ammatinvaihtajaksi ja pitkään nukkumisen viittaavan vaikkapa 3-vuorotyöhön. Runossa mainitaan: “My new shoes wait by the door./ They are gleaming.” (Carver 2000, 13). Uudet kiiltävät kengät edustavat osallistumista kapitalismiin ja kengät ovat kohti tätä kuluttamisen onnelaa vievät airueet. Kengät ovat teollisia tuotteita ja tässä tapauksessa ne ovat poissa funktionaalisuuden toiminnasta ja sidottuina ulkoisten representaatioiden maailmaan. Uudet kengät viestivät jollekin jotain. Työnantajalle kunnollisuudesta tai jotain vastaavaa. Nämä uudet kengät odottavat kantajaansa eli kuljettajaansa kohti markkinataloutta eli työtä, jonka vastineena on raha. Porvarillisemmassa kuvassa ovella odottaisi taksi tai autonkuljettaja, mutta köyhyyden teeman ympäröimänä nämä kuljettajat ovat kenkiä. Uusia sitä paitsi, joten niitä voi tarkastella köyhyyden kautta myös sijoituksina. Koska ne ovat sijoituksen kohteita, ne kytkeytyvät myös kapitalismiin ja lennättävät sijoittamisen avulla puhujan kohti varallisuutta tai markkinapaikkaa, jossa

työsuorituksia vaihdetaan rahaan ja puhuja voi kartuttaa varallisuuttaan. Myös notkahtelevat talot on huomioitava köyhyytenä. Sellaiset talot ovat yleensä huonokuntoisia asumuksia ja tämä voi olla köyhyyden kuva.

Runo on ehdottoman poliittinen kallistuupa kumpaan tulkintaan tahansa. Jos raha ja työllisyys syö aikaa luonnolta ja aidolta elämiseltä, kritisoi runo kapitalismia ja kyseenalaistaa oravanpyörää. Jos runo taas puhuu työllisyyden mahdollisuuksista toteuttaa omia haaveitaan, puuttuu runo työttömyyden teemaan ja puhuu osattomuuden lohduttomuudesta ja työnhaun epäonnistumisen todennäköisyydestä. Tämä lohduttomuus tiivistyy puhujan kysymykseen: “Who’s dreaming?” (Carver 2000, 13). Vaikka runo on monitulkintainen, nähdäkseni molemmat tulkinnat ohjaavat kohti poliittisia päämääriä.

2.1 Paradoksaalinen ylistys

Kokoelman sisältämät köyhyydet näyttävät useassa paikkaa operoivan jollakin ironian tai huumorin keinolla. Koska runot myös toistuvasti osallistuvat köyhän runoilijan topokseen, voi runoja tarkastella myös muunlaisissa historiallisissa asetelmissä. Yksi keskeinen keino kokoelman köyhyyksissä vaikuttaa olevan paradoksaalinen ylistys. Artikkelissaan “Köyhyyden ylistysten kirjallis-filosofinen traditio” Sari Kivistö (2011) kirjoittaa paradoksaalisesta ylistyksestä. “lähtökohtana on yleinen oletus rikkaudesta ihmisten universaalina onnen edellytyksenä ja unelmana. Tätä lähtökohtaa köyhyyden ylistykset siis haastavat.” (Kivistö 2011, 124). Monet Carverin kokoelman puhujista esimerkiksi vaikuttavat pitävän suurimpana motivaationaan alkoholia tai vapautta ihmisistä. Tällaiset normia vastustavat ja köyhyyteen kytkeytyvät kuvat luovat runoihin paradoksaalisen ylistyksen traditiota. Se, että puhujat näyttävät yhteiskunnan ulkopuolisen vapautta, puhuu osaltaan myös ylistyksestä. Työttömyyden ja ammatittomuuden nostaminen jalustalle näyttäytyvät tulkintani mukaan myös ylistyksenä.

Kivistö jatkaa: “ylisanojen kohteena oli jotain sellaista, jota ei tavallisesti kunnioitettu tai jota pidettiin joko triviaalina, rumana, kiusallisena tai vahingollisena. [--] Köyhyys oli yksi tämän genren kohteista.” (Kivistö 2011, 105-106). Kuvauksen keskiössä on siis köyhyyden ongelman tunnustaminen. “Ylistyksen teki paradoksaaliseksi juuri tämä oletettu arvottomuus, joka pyrittiin kääntämään

päinvastaiseksi.” (Kivistö 2011, 106). Kuvaukset kattoivat historiassa monia retorisia keinoja kyseenalaistamisesta auktoriteettien lauselmiin. Carverin runoudessa keskeinen keino on ironia tai huumori. Köyhyydestä ei välttämättä edes puhuta, koska se ei ole muutoksenalainen tila vaan stabiili olomuoto. “Köyhä elämäntapa samastui hyveeseen. Vapaaehtoisella köyhyyden valitsemisella on myös pitkä historiansa niin antiikin kynnikkojen kuin kristittyjenkin parissa.” (Kivistö 2011, 107). Carverin runojen tuottama vapaus kytkeytyy tähän hyveen käsitteeseen. Köyhyys tuottaa usein joko hedonismia eli vapautta sosiaalisesta koodistosta ja irrallisuutta rajoituksista tai suoraan jonkin moraalisen ylemmyyden.

Runossa “Luck” aiheena on lapsuusmuisto ja sen vaikutus ihmisen kehitykseen aikuiseksi. Kantavia teemoja ovat alkoholismien kehittyminen “I was nine years old./ I had been around liquor/ all my life. My friends/ drank too, but they could handle it.” (Carver 2000, 3). Myös alkoholin kytkeytyminen hyvään oloon ja seksuaalisuuteen sekä periytyvä köyhyys tai syrjään vetäytyminen on runossa merkittävää. Puhuja perii isältään myös tähtiin katselun eli hänen voi tulkita olevan taivaanrannanmaalari. Tähtitaivas on myös jonkinlainen motiivi ja se tuottaa jonkin merkittävän tason runoon. Se on kolme kertaa toistuva kuvio ja ohjaa katsetta ylitse inhimillisen ja kohti ikuista. Tähti voi myös symboloida toivoa, Hollywood-glamouria tai mahdollisesti jotain uskonnollista. Isältä saadun katseen periytyminen tekee puhujasta pubifilosofin, joka ei piittaa ihmisten maailmasta. “I saw the stars fade/ toward morning” (Carver 2000, 4). Tämä voi puhua ikuisten juhlien päätöksestä ja viestiä kuolemasta tai uudelleen syntymästä, mutta tulkintani mukaan se puhuu toivon menetyksestä ja riippuvuuden synnystä. Tämän jälkeen puhuja suuntaa kohti taloa ja poimii sieltä matkalleen osuvaa alkoholia. Täten hän yrittää jahdata illan tunnelmaa tai narkomaanin tavoin lohikäärmettä. Tässä puhe kääntyy siis riippuvuuteen. Tähdet voivat toki puhua myös juhlavieraista. Puhujan isän sosiaalista asemaa ei käsitellä lainkaan, joten on mahdollista, että tähdet viittaavat vieraisiin. Kuitenkin isän poistuessa talosta virtsaamaan, hän hengähtää hetken ja katsoo tähtiin, sitten hän palaa takaisin taloon ja katoaa kuvasta. Tulkitsen tämän niin, että isälle tähdet ovat jokin raittiuden tai toivon symboli, johon hän jaksaa uskoa. Kuitenkin tarpeen täytyttyä hän palaa taloonsa, topokseen, eli itseensä ja katoaa sairauteensa eli alkoholismiin. Alkoholi on vienyt hänet. Puhuja menee juomisensa kautta vierailulle tähän taloon ja nauttii suuresti kaikesta näkemästään. Täten hän perii isänsä talon ja haaveilee siitä vielä vuosienkin päästä.

Onnelliset lapsuusmuistot kytkeytyvät alkoholiin ja tyhjään taloon. Talo on puhujan topos ja tyhjä talo toimii vertauksena minälle, joka on tyhjennetty muista haluista paitsi juomisesta. Tätä tarpeiden puuttumista voisi pitää myös köyhyyden kuvana. Puhuja tahtoo vain juoda, joten talo on jo juotu tyhjäksi ihmisistä ja heidän liikkeistään. Puhuja toivoo voivansa vain vaellella tässä tyhjässä huoneistossa eli alitajunnassa ja juoda. “Years later,/ I still wanted to give up/ friends, love, starry skies,/ for a house where no one/ was home, no one coming back,/ and all I could drink.” (Carver 2000, 5). Runossa puhutaan myös paljon juhlista ja elämä näyttäytykin yhtenä perittynä juhlanä. Alkoholismia voi lukea myös siitä, että lopulta juhlissa on vai yksi osallistuja, joka vaeltaa talossaan yksin. “Satiirikkojen ja kyynikoiden mielestä arvokkaimmat asiat eivät välttämättä olleet kalliita.” (Kivistö 2011, 112). Carver operoi samalla jatkumolla ja puhujan köyhyyteen kytkeytyy tämä alkoholin arvo.

Köyhyys on runossa läsnä epäsuorasti. Runo ei suoranaisesti ole köyhyyden kuvaus, mutta voidaan olettaa, että mikäli puhuja on seurannut näitä mielihalujaan, niin ainakin hänellä on edessään köyhyys, sillä kaikki halut kuten rikastuminen tai työ ovat jo kadonneet ja jäljelle on jäänyt vain juominen. Tämän kiertelevän ilmaisun kautta voidaan lukea kyseessä olevan periytyvän köyhyyden kuvaus, jossa isän juomatavat ovat siirtyneet pojalle. Tämä tuottaa syrjäytymistä ja toivottomuutta. Myös alkoholismi voidaan lukea köyhyyden kuvaksi sen suhteutuessa terveellisen elämän mediaaniin ja sen edustaessa terveyden puutostilaa.

Alkoholi ja nautinto ovat keskeisiä asioita puhujalle. Häntä voisikin pitää hedonistina. Hanna Meretoja (2008, 358) kirjoittaa siitä, kuinka elämänsenteeksi kulutusyhteiskunnassa muodostuu hedonismien eetos. Carverin runoissa tämä hedonistinen eetos näkyy mahdollisesti kaikkein selkeimmin runossa “Luck”, jossa puhuja hylkää vertauskuvallisesti kaiken muun paitsi alkoholin. Tämä on siis sekä hedonismille antautumista että paradoksaalista vapauden ylistystä.

Tämä lukijan katseen kääntäminen kohti syrjäytymisen tai alkoholisoitumisen prosesseja tekee runosta poliittisesti latautuneen. Runo avaa monille mahdollisesti tuntematonta mielenmaisemaa ja valottaa niitä prosesseja, joista elämäntalouden heikot taidot johtuvat. Nämä lapsuuden kokemukset sulkevat puhujalta mahdollisesti joitakin ovia yhteiskunnassa, sillä suurin haave on edetä yksinäiseksi alkoholistiksi. Tämä ovien sulkeutuminen lapsuuden “traumaattisen” kokemuksen kautta on politisoitumista.

Osa säkeistä kuitenkin vastustaa syrjäytymistä. “Years later,/ I still wanted to give up/ friends, love, starry skies,” (Carver 2000, 5). Vuosien päästä puhujalla on siis ystäviä ja rakkautta ja edelleen taito nauttia yksinkertaisista iloista. Tällöin himo alkoholiin on olemassa, mutta ei lopullisena olomuotona. Lainauksen kaksi ensimmäistä säettä voivat puhua myös masennuksesta ja itsemurhan viettelyksestä.

Köyhyys ei ole läsnä myöskään täysin yksiselitteisesti. Isällä on kuitenkin talo ja varaa ryypätä. Puhujalla on puumaja tai linnoitus, joten voisi olettaa, että Amerikassa, jossa jokamiehen oikeuksia ei tunneta, tämä tarkoittaa myös jonkinkokoista omaa tonttia. Toki runossa ei puhuta siitä, miten syrjässä tai rappeutuneessa tilassa talo on.

Mielenkiintoista on realismiin sitominen runossa. Puhuja muistaa tästä yhdestä lapsuutensa ryyppykerrasta erittäin tarkasti oluet, collinsit ja viskit. Jopa sinappiin tumpatun tupakan, mutta ei muista tai häveliäisyydestä nimeä ystäviään. Tämä sama rakenteellinen asia luo vaikkapa Dostojevskilla realismin illuusiota, kun hän puhuu kaduista tai henkilöistä vain ensimmäisellä kirjaimella. Se voi myös viestiä siitä, että puhujalle alkoholi on merkittävämpi kokemus kuin ystävyys.

Rakenteellisesti runosta voidaan todeta, että sen 61 säettä edustavat vapaarytmistä runoa. Vapaa rytmi ja säkeiden muotoilu tekevät runosta novellimaisen ja puhetilanteesta kerronnallisen muistelun, jossa katse on taaksepäin menneisyyteen, paitsi viimeisissä säkeissä, joissa siirrytään tulevaisuuteen. Nykyhetki on vähällä huomiolla ja tämä toisaalta tukee runon alkoholismien syventymistä ja kehityksen käynnistymistä, sillä runossa tärkeää ei ole se juodaanko nyt tai kuinka paljon, vaan se, kuinka addiktio käynnistyi ja mihin se on menossa. Runon 61 säkeestä vain seitsemän ovat ajallisesti muualla kuin menneisyydessä, jossa puhuja on 9-vuotias. Tämä tuottaa painoarvoa menneisyyden merkitykselle viimeisissä säkeissä, joissa puhuja on “nykyhetkessä” ja haaveilee tulevaisuudestaan. Tulevaisuuden kuvat ovat täysin lapsuuden kokemuksen värittämiä ja puhujan haaveet ovat paluuta lapsuuteen ja sen ongelmattomuuteen tai mutkattomuuteen. Puhujan tauti ei siis olisi mahdollisesti edennyt tuohon pisteeseensä, jossa muuta toivetta kuin alkoholi ei ole, ilman näitä painokkaita lapsuuden kokemuksia. Jotain nykyhetken merkityksettömyydestä yhtälössä kertoo myös se, kuinka nopeasti nykyisyys runossa ohitetaan. Puhe sidotaan nykyhetkeen periaatteessa vain kahdeksi säkeeksi. Tavallaan seitsemän erkaantunutta säettä ovat tässä ajassa, mutta niistä viisi sijaitsee jossakin ajallisen jatkumon ulkopuolella.

Ilmaisussa mielenkiintoista on se, että sanat, joita runossa käytetään, ovat kaikki 9-vuotiaan hallinnassa “We’d act silly” (Carver 2000, 3). Sanasto kuvaa myös häveliäisyyttä tai mahdollisesti lapsen vielä tuntematonta maailmaa, jolle ei tästä syystä ole sanoja. Rytmillisesti runo poukkoilee kuin beat-runo, jossa säkeet ovat karkeasti samanmittaisia. Räikeitä ylityksiä ei tule. Riimejä runossa esiintyy vain muutama ja ne edustavat jälleen tällaista foneettista riimiä tai puolisoitua, jossa sanat eivät periaatteessa rimmaa, mutta jos niitä lausuttaessa fraseeraa samansuuntaisesti, ne muodostavat riimiparin. “he zipped up, stared a while/ at the starry sky – it was/ always starry then/ on summer nights –/ and went back inside.” (Carver 2000, 4). Rytmän kannalta musikaalisuus muistuttaa jazz-balladia, jonka fraseerausta ohjailaan pilkuilla ja pisteillä.

Toisessa paradoksaalisen ylistyksen runossa katse kääntyy yksilön lisäksi myös yhteiskuntaan. “Roomalaisissa köyhyyden ylistyksissä oli usein poliittinen ja sosiaalinen ulottuvuus, sillä ylistykset palvelivat aikalaiskritiikkiä: köyhyyden hyve kytkeytyi painokkaasti menneeseen elämänmuotoon ja aiempaan valtiolliseen järjestykseen.” (Kivistö 2011, 112-113.) Sama politisoitu ulottuvuus näkyy Carverissa ja erityisesti runossa “Winter Insomnia”. Puhuja on ulkopuolinen maailmaan nähden ja kaipaa menneeseen. Keskiössä on paluu luontoon ja aikaan, kun Amerikka oli uudisasukkaiden ja luonnon kamppailuareena. Puhujan mieli olisi levollinen juostessaan villissä lännessä.

“Winter Insomnia” -runossa mieli ei kykene nukkumaan ja sairastaa. Talven unettomuus on erittäin etäistä ja toivotonta. Niin etäistä, että puhujakin puhuu itsestään kolmannessa persoonassa “the mind”. Puhuja samaistuu ulkona liikkuviin villieläimiin. “The mind would like to get out of here/ onto the snow. It would like to run/ with a pack of shaggy animals, all teeth,” (Carver 2000, 33). Mieli samaistuu siis johonkin villiin ja vapaaseen petoon. Se kaipaa siis vapautta kahleistaan, stressistä, ja puhtaalle lumelle. Puhtaaseen tilaan, jossa mieli on vapaa kahleistaan tai unettomuudestaan. Tilaa voisi hahmotella luolavertauksen avulla. Mieli pyrkii poistumaan tästä rajoittavasta maailmasta, joka on luola ja siirtymään ideaan. Unettomuus tekee hänet kuitenkin sairaaksi ja estää siirtymän. Tästä mahdottomasta syystä mieli on sairaus. Tämä stressi voi olla myös vaikkapa oravanpyörä ja kapitalismi ja puhuja yrittää tämän mahdottomuuden seurauksena vakuuttaa itselleen sekä lukijalle, että “The mind is sick tonight.” (Carver 2000, 33). Puhuja kokee olevansa kahlittu selviytymiseen eikä hän kykene vapautumaan markkinataloudesta.

Niinpä hänen haaveensa on muuttua villieläimeksi, jonka vaistot ohjaavat sitä tappamaan ja hoitavat kuin automaationa selviytymisen. Runon keskeisimmäksi teemaksi nousee vapaus, uni ja sen mahdottomuus. Myös tulkinnasta riippuen on köyhyys tai varallisuus merkittävänä teemana runossa.

Carverin runoutta voi nähdäkseni useassa paikassa kytkeä amerikkalaisen runouden kontekstissa Walt Whitmaniin. Allen Trachtenberg (1998) käsittelee artikkelissaan Whitmania ja tämän yhteyttä luontoon. Hänen mukaansa Whitmanin runoudessa korostuu luonnon hyveellisyys ja terveys, jonka tulisi ohjata sivilisaatiota. Näkemys on kuin suoraan “Winter Insomniasta” ja tämä rousseaulainen “takaisin luontoon” eli puhtaaseen olomuotoon -tematiikka rinnastuu Carverin runoon.

Mikäli mieli palautuisi runossa luontoon eli vapautuisi kielellisestä asustaan, joudutaan erikoiseen tilanteeseen, kun mielen ja kielen vaihtokauppaa arvioidaan runossa köyhyyden kanssa. Kieli on hyvin runsasta ja rikasta runossa. Puhuja käyttää harvinaisempia ja kauniita sanoja, kuten “spoor” tai “minister” epätyypillisessä yhteydessä ja samanaikaisena kulkee pyrkimys kohti lunta, valkoista tyhjiyttä, joka voi symboloida vapautta, tyhjää kangasta, kuolemaa tai tabula rasan kaltaista unen tilaa. Mikäli puhuja siis vapautuu kielen omaisuudesta ja hyväksyy villipedon kaltaisen tilan, hän vapautuu mammonasta eli kielestä ja astuu köyhyyteen. Hän ei jätä jälkeensä minkäänlaisia jälkiä tai mahdollisuuksia jäljittää. Hän on vapaa ja näkymätön eli köyhä. Tämä on erikoista siinä mielessä, että puhujan lähtötilanteen täytyy siis olla suhteellisen varakas, jotta hän voi haaveilla omistamisen ulkopuolisesta elämästä. Tämä ulkopuolisuus, ollessaan valinta, on polisoitu ja arvottava viesti. Se on symbolinen valinta hyvän ja pahan väliltä ja kytkeytyy olennaisesti paradoksaaliseen ylistykseen. Myös toivottomuus ja mahdottomuus eli välinpitämättömyys voidaan lukea poliittisena kommentaarina maan terveydenhuollon tilasta. Puhuja ei ole lääkärin eli terveydenhuollon läheisyydessä eikä sillä varmaan olisi väliäkään. Välinpitämättömyys voi edustaa hoitojen kallista hintaa.

Lumi on myös tärkeä sana runossa. Siitä kertoo jo sen toistuminen kolme kertaa. Lumi edustaa runossa vapautta, mahdollista uutta alkua ja unohdusta. Se on valkoinen ja kylmä kuin ikiuni. Puhujalla on vakaa tahto vapauteen ja lumi voikin olla kuoleman symboli, josta kielii lumen painostava ja uhkaava kerrostuminen. “gorge, listening to the snow gather as/ for some final assault.” (Carver 2000, 33).

Runo rakentuu neljästä säkeistöstä, joissa jokaisessa on kolme säettä. Asettelu on runossa lähinnä esteettinen eikä tuota ellipsien kautta muuta sisältöä runoon. Rytmillisesti runo etenee kuin novelli noudatellen lauserakenteita, mutta luoden säkeiden päihin pieniä merkityksellisyyden paikkoja. “under the moon, across the snow, leaving/ no prints or spoor, nothing behind.” (Carver 2000, 33). Lainauksessa “leaving”-sanan merkitys korostuu sen sijaitessa säkeen lopussa. Se on samanaikaisesti osa virkettä ja korostunut sana sekä signifiantsi, joka ilmaisee, että lähteminen on tärkein asia tässä. Runo ei sisällä riimejä eikä muitakaan leikkejä, mutta pilkut ja pisteet ohjaavat runon rytmiä. Runo sisältää myös kaksi ajatusviivaa säkeistössä, joka käsittelee mahdollisesti jotain Tsehovin teosta tai viittaa Tsehovin lääkärin ammattiin. “It wishes Chekhov were here to minister/ something – three drops of valerian, a glass/ of rose water – anything, it wouldn’t matter.” (Carver 2000, 33). En tunnista, mistä teoksesta mahdollisesti on kyse, joten intertekstuaalinen mahdollisuus jää minulla saavuttamatta. Mikäli säkeet viittaavat Tsehovin ammattiin, voidaan tämä lukea kuin “Tsehovin istutus” ja Tsehovin itsensä olevan ase. Ase siinä mielessä, että sen tuottama dramaattinen keino lisäisi runon kehitystä, koska hänet mainitaan. Mutta runon ollessa välinpitämätön tai ehkä enemmänkin toivoton, edes tämä lääkärin ja lääkkeiden istuttaminen ei kykenisi tuottamaan tarpeettomuuden funktiota eli unta siitä syystä, että puhujalla on tarve olla vapaa. Täten Tsehov edustaa lähinnä toveruutta tai kollegiaalisuutta puhujalle.

Toinen kollegiaalisuus runoilijalle löytyy runosta “You Don’t Know What Love Is (an evening with Charles Bukowski)”. Runo on vuolas monologi, jonka voi tulkita olevan amerikkalaisen runoilija Charles Bukowskin suuhun asetettua tai sieltä ulos tullutta. Puhujan ääni on niin bukowskimainen, että runoa voisi helposti lukea dokumentaarisella otteella. “You don’t know what love is Bukowski said” (Carver 2000, 16). Runossa myös jatkuvasti toistellaan eri puhetilanteita, joissa puhujaa puhutellaan Bukowskiksi ja tämä vastaa sen mukaisesti. Lisäksi runon alaotsikko puhuu myös dokumentaarisesta sävystä ja runoa voikin lukea kuin runotilaisuuden tallenteena. Vielä, kun ottaa huomioon Bukowskin tuotannossa välittyvän välinpitämättömyyden lukutilaisuuksia kohtaan, asettuu runo realismia huokuvaan mittasuhteeseen.

Koska runoa alkaa lukemaan kuin dokumenttia ja se ilmaisullaan ja toistuvalla samaistumisinnan etsimisellään siihen pyrkii, tulkitsen runoa hyvin suoraviivaisesti, vaikka ilmaisu onkin vahvan ironista. “*Ironia* tarkoittaa

perusmuodossaan sitä, että tarkoitetaan päinvastaista kuin sanotaan” (Steinby 2013, 108). Se mitä ei sanota, voi olla myös yhteiskunnalta piilossa. Tällöin ironia kätkee sekä yhteiskunnalta että lukijalta saman todellisuuden ja sijoittaa Carverin tyyliä vastustavasti lukijan osaksi yhteiskuntaa eikä osaksi puhujaa tai “puhujan kaveriksi” etäännyttäen siis lukijaa ironian kautta. Runo saa kuitenkin kysymään, onko etäisyys tekstissä ironiaa vai “totta”, joka on kuitenkin niin absurdin oloinen todellisuus, että sen mahdollisuudelta suojautuu ironian käsitteellä? Kirjoittamisen ajankohdassa korostui ehkä etäännytynyt ironisuus kuten myöhemmin Bret Easton Ellisin tuotannosta ja suosioista voisi olettaa.

Runo käsittelee monia aiheita, jotka poukkoilevat puhujan ympärillä. Hän puhuu alkoholin käytöstään “I could sit here and drink beer/ with you hippies all night/[--]/ But let me get onto the hard stuff/ and I’ll start throwing people out windows” (Carver 2000, 16), rakkauselämästään “Shit I’m 51 years old and she’s 25/ and we’re in love and she’s jealous/ Jesus it’s beautiful” (Carver 2000, 18), runouden tasosta Amerikassa “maybe only one real poet in this country tonight/ and that’s me” (Carver 2000, 19) sekä puhujan kohtaamasta henkilökohtaisesta menetyksestä “except that one I told you about/ the one I planted” (Carver 2000, 19). Puhuja tempoo aiheiden ympärillä poukkoillen asiasta toiseen ja palaten taas edelliseen tai johonkin toiseen aiheeseen. Puhe muistuttaakin tämän rytmittävän sekoilun takia humalaisen horinaa.

“Edellisen runon sanojen toistaminen eri järjestyksessä sitä paitsi korostaa runon musiikillisuutta, sanataiteen versiota musiikissa usein esiintyvistä saman teeman eri variaatioista.” (Lappalainen 2012, 47). Koska irrotan runon sen teoksellisesta siteestään, en voi tarkastella sitä suhteessa aiempaan runoon. Kyseinen runo kuitenkin hyödyntää tätä samaa teeman variointia toistellessaan säettä “you don’t know what love is”. Tämä tuottaa runon rytmiin jazzmaisuuutta ja korostaa sen paikkaa beat-runouden jatkumossa.

Nämä useat aiheet kietoutuvat kuitenkin yhden kantavan teeman ympärille eli ulkopuolisuuteen. Puhuja elää yhteiskunnan marginaalissa ja laitamalla ja kaikki hänen käsittelemänsä asiat siirtävät häntä yhä enenevässä määrin sinne. Alkoholi, taide ja jopa esiinnostettu parisuhteen ikäero ovat marginaaliin kuuluvia asioita ja koko runon puhe vastustaakin normia usealla tavalla antaen tilaa myös toisenlaiselle mahdollisuudelle olla osana tai osattomana yhteiskunnassa. Tämä on yksi koko teoksen poliittisimpia runoja.

Runossa on monia tilanteita, joissa voisi olettaa kuulevansa muita ääniä. Nämä äänet eivät kuitenkaan ole läsnä ja tämä fokalisaatio Bukowskiin symboloi mielestäni puhujan valovoimaa esiintyjänä ja sitä, miten hän ei jätä tilaa kenellekään muulle olla osana puhetilannetta. “Give me some of that stuff/ That’s right no ice good/ That’s good that’s just fine” (Carver 2000, 20). Tämä puhuu toisaalta myös alkoholin köyhdyttävästä voimasta. Siitä kuinka alkoholisti saattaa horinallaan peittää kaikki äänet ja saada muut vaikenemaan vain sen takia, etteivät lisäksi bensaa liekkiin. Mahdollisesti hyvin alkoholisoitunut puhuja on kovaääninen ja puhelias ja selvästi syvässä suhteessa alkoholiin. Hän ei anna tilaa muille äänille eikä vastaansanomisille “here I am insulting you already/ No I haven’t heard of him/ or him either/ They’re all termites” (Carver 2000, 17). Näin alkoholi köyhdyttää keskustelua ja uuden tiedon muodostumista.

Rytmillisesti ja rakenteellisesti runo on kokoelmassa poikkeuksellinen. Se on ensinnäkin koko kokoelman pisin runo 150 säkeellä ja toisekseen se ei sisällä yhtä ainuttakaan välimerkkiä. Välimerkkien puutos luo sekavuutta runon puheeseen. Arthur Bethean (2001, 205) mukaan se myös syö Bukowskin argumentin pätevyyttä ja tuottaa tehokkeimman puhujan lukutaidottomuudesta. Hänen mukaansa lukutaidottomat harvoin kuvataan valovoimaisina puhujina.

Puhe on sen sijaan rytmittynyt vahvasti toistolla ja teemojen edestakaisin hyppelyllä. Juuri tässä kohtaa puhe yhdistyy jazz-musiikkiin ja sen kautta beat-runouteen ja runo on kuin jazz-jami, jossa “You don’t know what love is” (Carver 2000, 20) on teema, riffi eli toistuva rytmisen kuvio, joka palauttaa sävellajista itsensä ulos soittaneen jazz-muusikon takaisin tuttuun rytmikuvioon ja josta käsin puhuja voi lähteä uudelle laukalle. Puhe on kuin avatun patoluukun takaa puskeva vesimassa. Se on holtiton ja vuolas, eikä säästä mitään tai ketään. Rytmillisesti se on kuin pikajuoksu, jossa musikaalisuus syntyy kaikkein vahvimmin toistolla, jonka keskeinen ruumiillistuma on “and” sana. “and you’re a lucky man/ and the blue smoke drifts across the table/ and I look out the window onto Delongpre Avenue/ and I see people walking up and down the sidewalk/ and I puff on the cigar like this/ and take a deep breath/ and I begin to write” (Carver 2000, 18). Näiden rytmillisten kuvioiden ja jazztekniikoiden kautta runo kytkeytyy beat-runouteen, jossa jazz-musiikki on olennainen osa rytmillisyyttä. Tämä on Carverin nyökkäys beat-runoilijoita kohtaan ja kokeellinen jamisessio, jossa Bukowskin puheen kautta Carver saavuttaa rytmillisen assosioinnin jazziin. Korostunut “and”-sanan käyttö assosioituu

vahvasti myös Ernest Hemingwayn tuotantoon. “I used to think poetry readings were a copout/ Look I’m 51 years old and I’ve been around/ I *know* they’re a copout/ but i said to myself Bukowski/ starving is even more of a copout/ So there you are and nothing is like it should be” (Carver 2000, 17). Riffit toistuvat ja palaavat takaisin keskeisen säkeen ympärille. Tämä rakenne vastustaa runon jakamista temaattisiin osiin, joiden keskinäisestä suhteesta voitaisiin todeta jotakin kokonaisuuteen vaikuttavaa. Vain puhuja tietää, mitä rakkaus on ja vain puhuja pystyy sanomaan aiheidensa merkityksestä koko runoon.

Sanojen kannalta runo on poikkeuksellisen karkeakielinen ja härski. “buggered you in the ass” (Carver 2000, 17). Sanasto tuokin puhujaa lähemmäs tavallista lukijaa ja poistaa etäisyyttä, mitä eteerinen ja fragmentaarinen kielenkäyttö saattaisi luoda. Sanat ovat köyhää kieltä köyhälle ihmisille. Puhuja toki arvottaa itseään hiukan yleisöään ylemmäs ja sanat ovat tarkoituksellisen groteskeja. “I’ve met men in jail who had more style/ than the people who hang around colleges/ and go to poetry readings” (Carver 2000, 18). Tässä korostuu runossa läsnä oleva heimoajattelu, jossa puhuja kuuluu köyhien runoilijoiden heimoon ja topokseen ja on mitä ilmeisimmin tämän heimon itseoikeutettu yksinvalti ja puhujan yleisö kuuluu johonkin todella poikkeavaan heimoon. Tämä poikkeava heimo siis on normi eli suurin osa yhteiskunnasta.

Huumori onkin asia, joka runosta nousee vahvasti esiin, vaikka aiheet ovat suhteellisen karuja ja toisinaan väkivaltaisia. “only afterwards don’t anyone stand close/ to an open window” (Carver 2000, 20).

Köyhyys on runossa sekä aineellisena, että sanastoon vaikuttavana seikkana. “It’s good to be poor it’s good to have hemorrhoids/ it’s good to be in love” (Carver 2000, 18). Köyhyys asettuu ironiseen aspektiin kuvatessaan peräpukamien mukavuutta. Köyhä on kipeä ja kärsii, mutta puhuja muistuttaa, että kivun läpi voi nauraa. Köyhyyttä voi kuitenkin myös tarkastella sen “ylevöittävä” ominaisuuden kautta, jolloin runo edustaa paradoksaalista ylistystä. Se herättää kysymään, tekeekö nälkää näkevä taiteilija parempaa taidetta, voiko raha korruptoida taiteen tai taiteilija myydä itsensä prosessissa, jossa pyrkii kaupallistamaan taidettaan?

Köyhyys vaikuttaa myös puhujan olemiseen tilassa. “starving is even more of a copout” (Carver 2000, 17). Vaikka puhuja inhoaa tilanteessa olemista, inhoaa hän nälkää enemmän ja köyhyys pakottaa hänet siis vastenmieliseen työhön mahdollisesti ruokapalkalla. Tähän kytkeytyy puhujan osallistuminen yhteiskuntaan. Runoillat

ovat puhujan mielestä turhia ja hän välttelee niitä varallisuuden salliessa. Tämä taas kertoo siitä, ettei hän mielellään osallistu yhteiseen keskusteluun eli yhteiskuntaan. Tämä erakkouskin ja yhteiskunnasta ulos jättäytyminen on yhteiskunnallista ja poliittista sisältöä runossa.

Puhujan köyhyys on traagista ja rakenteellista “I was fired from Sears and Roebuck five times/ They’d fire me then hire me back again/ I was a stockboy for them when I was 35/ and then got canned for stealing cookies” (Carver 2000, 19). Puhuja ei siis ole päässyt työrallaan minkäänlaisen etenemisen vauhtiin vaan on aina tipahtanut takaisin alimmalle portaalle. Keksiä varastaminen puhuu kahdesta asiasta: sekä siitä, että puhuja varastaa ruokaa nälkäänsä tai sitten siitä, että keksi on symbolinen sana jollekin pienelle ja sinänsä merkityksettömälle asialle, jonka perusteella kasvottomalla yrityksellä on kaikki oikeus viedä leipä työntekijän suusta. Sana ”canned” tarkoittaa purkittamista, mutta sillä on myös slangissa merkitys potkujen saamiselle. Paikkana ”the can” eli purkki tarkoittaa vankilaa, joten puhujan ulkopuolisuus voi astua esiin myös tämän kautta. Köyhyyden maailmaan voivat samaistua myös matalapalkka-aloilla työskentelevät ihmiset ja runo onnistuukin puhuttelemaan jatkuvan taloudellisen epävarmuuden kanssa jatkuvasti painivaa yleisöä. Varallisuus väistelee puhujaa ja tekee tämän sairaaksi. Yleisön samaistumisinnan etsiminen tekee runosta poliittisen ja muistuttaa hyväosaista lukijaa, ettei välttämättä tiedä mitään köyhyydestä vaikka niin kuvittelee. “What do any of you know about anything/ Which of you here has been fired from a job” (Carver 2000, 19). Köyhyyden esittäminen rakenteiden ja sen tuottamien negatiivisten tulosten kautta puhuu runon politisoitumisesta. Poliittisuuteen viittaa myös se, että ilmeisen hyväosaiselle yleisölle köyhyydestä puhuvaa alkoholista aletaan loppua kohden juottaa terävillä, vaikka hän on aiemmin todennut niiden olevan myrkyä itselleen. Tällöin puhuja rinnastuu humalaiseen apinaan, jota maksava sirkusyleisö on tullut katsomaan. Se syö köyhän ”arvokkuutta” ja puhuu siitä etteivät rikkaat välitä köyhien ahdingosta. Poliittisuudesta ja puhujan arvottamisesta puhuvat myös säkeet “but he’s a *teacher*/ Christ can you imagine/ But then you’re teachers too” (Carver 2000, 17).

Kivistön (2011) mukaan historiallisissa paradoksaalisissa ylistyksissä “On huomattava, että köyhyys ei tuolloin tarkoittanut puutteessa elämistä tai raatamista jokapäiväisen leivän tienäämiseksi, vaan se merkitsi vaatimattomuutta elämäntapana

ja roomalais-moralistien paheksuman ylellisyyden välttämistä.” (Kivistö 2011, 113). Carverin runoissa samalla vaatimattomuuden tavalla puhuu köyhyydestä “Autumn”.

“Autumn”-runo käsittelee toveruutta samojen innostuksen kohteiden myötä. Puhujan vuokranantaja on itsekkäästi vienyt tilaa vuokraamistaan alueista. “This yardful of the landlord’s used cars/ does not intrude. The landlord/[--]/He even/ apologizes for parking his logging gear/ in my living room./ But we remain friends.” (Carver 2000, 32). Puhuja osaa olla ottamatta itseensä ja pitää mielessään fokuksen ja sen mikä elämässä on tärkeää “Slowly the days thin, and we/ move together towards spring,/ towards high water, the jack-salmon,/ the sea-run cutthroat.” (Carver 2000, 32). Kun kevät koittaa, on aika jättää pienet väärinkäytökset taakseen ja keskittyä kalastamiseen. Runossa on hyvin maskuliininen sävy, joka kumpuaa pitkälti käytetystä sanastosta. Puhuja mainitsee ympäristöstään autot, hitsaamisen, metsätyöt ja kalastamisen. Kaikki hyvin stereotyyppisesti ajateltuna miesten töitä. Maskuliinista ilmaa tukee myös ystävyys kalastamisen ympärillä. Puhuja ja vuokranantaja tottuvat toisiinsa ajan myötä, sillä kalastaminen on tärkeämpää kuin toisen ihmiseen keskittyminen. Teemaksi runossa nouseekin ystävyys ja kalastaminen.

Arthur Bethea (2001) sen sijaan lukee puhujan ja vuokranantajan välille konfliktin, joka ei ole näkyvässä suomennettuna. “Literally referring to a kind of trout, cutthroat, the poem’s final word, suggests again the strife that exists between tenant and landlord.” (Bethea 2001, 233.) Mikäli tämä konflikti eli kurkunleikkaaja runossa on, voidaan runoa tällöin lukea luokkataistelun kautta, jossa puhuja edustaa työväkeä ja vuokraisäntä omistavaa luokkaa.

Köyhyys on runossa häivytettyä. Silläkään ei ole puhujalle niin väliä, kunhan kalalle pääsee. Vuokranantaja ilmentää omistavan luokan itsekkyyttä änkemällä työvälineitään puhujan alueelle ja perimällä puhujalta vielä vuokraa tästä alueesta. Puhuja on kuitenkin armelias ja antaa anteeksi, kunhan kalalle pääsee.

Runo muodostuu 16 säkeestä, joista kaksi on aseteltu alkamaan eri kohdasta kuin muut. Tämä typografinen keino havainnollistaa järkkymistä ystävyuden rajalla. “He takes note of me though,/[—]/ But we remain friends.” (Carver 2000, 32). Nämä säkeet on aseteltu eri kohtaan ja ensimmäinen siirtymä kuvaa nähdäkseni tilannetta, jossa ystävyys olisi voinut kariutua ilman kalastusta. Toinen säe kuitenkin palauttaa ja laukaisee tilanteen. Toinen ihminen on sivuseikka, kun kevät nostaa lohet uomiin.

Runo sisältää rytmillistä leikittelyä toiston ja riimien kanssa. Alussa toistuva ”intrude” antaa pohjavirettä ja lopussa soiva puolisoitu “Slowly the days thin, as we/ move together towards spring” (Carver 2000, 32) luovat kuvaa klassiseen ja runoksi helposti mielletävään kirjoittamiseen ja leikkiin sanoilla, kuin kirjoittamiseen, jonka tämä vuokranantajakin voisi ymmärtää runoudeksi.

Ystävyys kehittyy ilmeisesti talven aikana tai ainakin pitkän ajan kuluessa. Päivien käyminen ohuemmiksi viittaa mielestäni lumien lähtöön ja penkkoihin. Tämä ajallisuus luo runoon myös mielenkiintoisen ilmaisun sävyn. Alun 12 säettä kuvaavat hiukan umpimielisiä ja juroja miehiä eikä kuvissa ole juurikaan iloa. Päivien ohentuessa ja runon nimen koittaessa runoon tulee leikillistä rytmiä ja puheeseen tulee valtava kiire. Neljä säettä lopussa puhuvat keväästä ja kaloista ja kaloihin puhe päättyykin. Kun “sea-run cutthroat” (*Oncorhynchus clarkii clarkii*) mainitaan, ei puhujalla ole enää aikaa sanoa mitään muuta. Kalaan on päästävä.

Runon poliittisuus on anteeksiantavaista. Toisen ihmisen pienillä väärinkäytöksillä ei ole merkitystä, kunhan yhteinen tavoite saavutetaan. Myöskään toisen ihmisen ei tarvitse olla täydellinen, jotta hänen kanssaan voi ystäväystyä, jos ystäväyhdelle antaa mahdollisuuden. Nämä humanit ja keskustelun mahdollistavat näkökulmat runossa ovat kaksipuoluejärjestelmässä hyvin tärkeitä havaita.

Huolettomuuden myötä runo sukeltaa osaksi veijarimaisuutta ja paradoksaalista ylistystä. Maskuliininen esitystapa ja luonnon suuri arvo tekevät runosta kuin Whitmanin tai Steinbeckin tyyllisen kuvan. Runo osallistuu siis korkeatasoiseen perinteeseen.

2.2 Alkoholismi

Kokoelmassa eräs tärkeimmistä köyhyyteen liittyvistä seikoista on alkoholi. Bethea (2001, 210) on laskenut, että 10 kokoelman ensimmäisestä 14 runosta käsittelevät alkoholia tai sen vaikutuksia. Näiksi alkoholin vaikutuksiksi voi lukea köyhyyden. Alkoholi suhteutuu köyhyyteen terveydentilan alentumisena.

Tulkintani mukaisesti yksi tärkeimmistä alkoholia käsittelevistä runoista on “Drinking while driving”. Jo nimi viittaa yhteiskunnan ulkopuolella operoimiseen. Nimi on mukaelma rikosnimekkeestä, joka rattijuopille annetaan. Nimekkeessä driving-sana on tosin ensin eli se on pääosassa termiä. Carverilla sen

sijaan drinking-sana mainitaan ensin, joten se on tärkeämpää kuin sitä seuraava akti eli ajaminen. Käännös tekee nimestä sekä synkän humoristisen että surullisen. Se myös ohjaa tulkintaa, sillä alkoholismi on runossa tärkeämpi teema kuin matkan tekeminen.

Matka suuntautuu runossa “ei minnekään” ja oikeastaan on yhdentekevää päästäänkö sinne ollenkaan. Matkustaminen on runossa elämän symboli, joten runon nimen voi tulkita tarkoittavan juomista elämän keskiössä. Runon nimi mahdollistaa tulkinnan sille, että velikin juo, mutta näen rikosnimekkeeseen nähden käänteisen sanajärjestyksen implikoivan sitä, että persoonien suhde juomisen tapahtumaan jätetään tarkoituksella nimeämättä. Arthur Bethea (2001, 211) sekä Robert Miltner (2008) rakentavat tulkintaansa sen perusteella, että veli on osallinen juomiseen. He ovat lukeneet runoa alkoholismin ja Miltnerin maskuliinisen “Deperadon”-käsitteen kautta ja oma tulkintani on osittain yhteneväinen heidän kanssaan. Kuitenkin sekä Miltner että Bethea tuntuvat hukkaavan kyteväen toivon siemenen runossa. Tämä johtuu varmasti tulkinnasta, jolle ei runosta nouse perustetta eli veljen osallisuuteen juomisessa. Puhuja ei aja, koska hänen toiminnastaan käytetty sana on “riding” eikä “driving”. Tämä implikoi hallitsemattomuutta ja passiivisuutta, mutta myöskään veljen aktiivisuudesta ei puhuta, joten autossa voi olla joku muukin. Riding-sana laittaa puhujan myös historialliseen jatkumoon vankkureille tai hevosen selkään. Hän on cowboy suurella preerialla. Mitä vain voi tapahtua.

Ensimmäiset säkeet ”It’s August and I have not/ read a book in six months” (Carver 2000, 3) voivat viitata pysähtyneeseen työhön. Ainakin mikäli lukeminen rinnastetaan olennaisesti kuuluvan kirjoittamiseen tai tutkimustyöhön tai vastaavaan niin säkeen voi lukea merkitsevän joko työttömyyttä tai kirjoittajan blokkia. Harker (2007) kirjoittaa runon työttömyyden mahdollisuuden olevan itsetuhoista.

Harkerin tulkintaa mukailen luen puhujan olevan valmis luovuttamaan tai kuolemaan “i could gladly lie down and sleep forever” (Carver 2000, 3). Puhujan veljen tai vertauskuvallisen luottomiehen tönäisy auttaa puhujaa aina hereille ja tsemppaa “My brother nudges me/ Any minute now, something will happen” (Carver 2000, 3). Ystävä luottaa, että toinen löytää vielä työtä tai jotain mitä onkaan kadottanut. Puhuja on tilanteensa jo hyväksynyt ja on onnellinen vain ryystäessään viskiä, jonka merkki on “Old Crow”. Koska tämä ryystäminen on mainittu, voidaan olettaa, että puhuja on jo kovaa vauhtia alkoholisoitumassa ja nämä ystävä tönäisy

ovat nykyksiä raittiuteen tai johonkin parempaan suuntaan kuin työttömäksi alkoholistiksi.

Puhuja on hermoromahduksen partaalla “If i closed my eyes for a minute/ I would be lost, yet” (Carver 2000, 3). Jos hän lakkaa hetkeksikään havainnoimasta eli lepää, hän saattaa menettää työtilaisuuden ja vaipua kuolemaan. Sen seurauksena ystävä nykii häntä hereille ja yrittää valaa tähän uskoa tulevasta. Tässä on myös mahdollinen burnoutin kuva, sillä jos puhujalla on liikaa kiireitä, hän ei sen takia ennätä lukemaan ja tämä suorittamisvimma on vienyt hänet reunalle. Yksi mahdollisuus on myös delirium tremens ja se, että mikäli juomisputki katkeaa hallitsemattomasti, sillä voi olla karuja seurauksia. “I would be lost” (Carver 2000, 3). Runon yleistunnelmaa kuvaava säe “I am happy” (Carver 2000, 3) ei kuitenkaan varsinaisesti tue tätä reunalla kiikkuvan alkoholistin tulkintaa. Tästä tulkitsen iloisuuden liittyvän ystävän auttamispyrkimykseen tai olevan ironinen huomio asian tilasta.

Täytyy myös huomioida, että ystävä mahdollisesti ajaa, vaikka runon nimi on “drinking while driving”. Puhuja on siis passiivinen osapuoli tässä maisemanvaihdoksessa eli elämässä. Ystävän juomisesta sen sijaan ei mainita mitään. Puhuja on passivoitunut eli syvällä pullossa. Tässä liikkeessä ja väijyvässä työttömyydessä on jotain suureen lamaan viittaavaa ja kuvasto on hyvin Steinbeckin tai Kerouacin tyylinen. Se herättää mahdollisia assosiaatioita Dust bowl -kuvastoihin.

Odotus jostain yllättävästä viittaa jollakin tavalla olosuhteiden muutokseen ja tämä muutos lienee puhujan muuttuminen jälleen aktiiviseksi. Toiveikas odotus on myös osaltaan Steinbeckkiä ja sen tuoma ilo, menestys, varallisuus tai vaiettu totuus jätetään puhumatta. Runossa on valtava reunalla liikkumisen, mutta samanaikaisesti toiveikkuuden tunnelma.

“Road” on runossa tärkeä symbolinen avain, joka samalla sitoo runoa amerikkalaisen kirjallisuuden perinteeseen “On the roadin” ja Jack Kerouacin kautta. Tie symboloi elämän matkaa ja puhuja mielellään jäisi ikiuneen sen viereen eli hän kokee jo olevansa ulkopuolinen omasta elämästään. Syvä pullo eli masennus tai toivottomuus ovat jo vieneet puhujan ja ystävä koittaa vielä kerran herättää puhujan henkiin.

Yksi mahdollinen tulkinta syntyy myös siitä, että kuljettaja on täysin äänetön, joten runoa voi lukea myös siten, että kuljettajaa ei ole olemassa ollenkaan ja se pullo viskiä on tämä pelastava “brother”. Silloin puhuja on aktiivinen oman elämänsä ojaan

ajaja ja mahdollisesti väsynyt oravanpyörään. Sana “nudge” on kevyehkö isku tai nykäys. Täten runoa voi tulkita myös siten, että kun “brother”, joka voi siis edustaa myös viskiä, iskee, syntyy potentiaalia jonkin tapahtumiselle. Tylsyys ja vieroitusoireet ovat mahdollisesti läsnä tässä. Joka tapauksessa runo on hyvin pitkälti yhteiskunnan ulkopuolisuuden kuvausta.

Köyhyys on epäsuorasti läsnä mahdollisen alkoholismin tai työttömyyden kautta. Yhteiskunnasta sivuun ajautunut puhuja politisoituu syrjäytymisensä kautta. On kuitenkin epäselvää kuka ohjaa autoa ja veljen juomisesta ei puhuta mitään. Täten epätoivo ei välttämättä täyty. Törmäys ei ole väistämätön, sillä se, mikä tahansa mikä tapahtuukin, voi olla se jokin, joka katkaisee tylsyyden eli syyn juoda. Tämä taas mahdollistaa liennytyksen.

Rakenteellisesti tarkasteltuna tässä vapaarytmisessä runossa on 15 säettä. Puhuja tekee asennonvaihdon kuudennen säkeen alussa. Tätä edeltävät säkeet muodostavat tulkintani mukaisesti pään sisäisen puheen, joka on siis mitaltaan kolmasosa koko runosta. Keskeislyriikkaan viittaa jo se, että viidessä säkeessä on persoonamuoto “I”. Kuudes säe siirtää runon pään sisältä ulkomaailmaan ja puhe ottaa kerronnallisemman sävyn. Ensimmäiset viisi säettä ovat jotenkin asiaan kuulumattomia, mutta kuvaavat täysin sitä mielentilaa, joka vallitsee myöhemmässä runossa. Tulkitsen niiden olevan juopon laukkaavia ja asiaan kuulumattomia ajatuksia ja tunteita. Säkeet 10-13 vaipuvat taas puhujan omaan tajuntaan, josta “brother” tönäisee tämän pois. Kokonaisuudessaan yhdeksän säettä puhuvat siis pään sisäisistä liikkeistä ja luovat signifiantsia toivottomuuden, eristäytymisen, luovuttamisen, masennuksen ja alkoholismin sävyille eli tiiviimmin syrjäytymiselle. Runosta vain yksi kolmasosa havainnoi sitä mitä tapahtuu ja muu osa puhuu omasta toivottomuudestaan ja elämän merkityksettömyydestä. Täten puhuja elää päänsä sisällä ja on valmis jäämään sinne pysyvästi. Jos siis tulkitsee tien olevan jokin kollektiivinen kehityssuunta tai tietoisuus, puhuja olisi aivan tyytyväinen, kun saisi vain olla tien sivussa ja vaipua ikiuneen eli pään sisäiseen maailmaansa. Tämä katatonisuuden kaltainen eristys on nähdäkseni poliittista. Tähän yhteyteen liittyy myös se mistä ei puhuta. Köyhyyttä ei missään vaiheessa mainita, mutta se on luettavissa pelkona tai uhkana ja mahdollisena aiheuttajana.

Rytmillisesti runo on poukkoileva. Puolissa säkeistä on piste säkeen lopussa. Pisteet säkeiden päissä luovat runoon proosarunomaista kerronnallisuutta ja ohjaavat ehkäpä myös realismin vaatimusta. Ne luovat säkeistä pareja, joita voi lukea nopeasti

lauseinan, jotka ovat piilotetusta syystä pilkottu eri säkeiden alueelle. Tämä rakenne tuottaa runoon jonkin häivytytyn signifiانسin.

“and drinking from a pint of Old Crow./ We do not have any place in mind to go,” (Carver 2000, 3). Keskellä runoa oleva äänteellinen riimi luo runoon muljahtavan, jazz-maisen ja beat-runouteen sykähtävän rytmin. Myös säe “beside this road.” (Carver 2000, 3) soi yhteen edellä mainittujen säkeiden kanssa. Erimittaisten säkeiden muodostama typografia on pääsyyllinen runon poukkoilevuuteen ja sen rytmillinen assosioituminen beat-runouteen sitoo koko runoa amerikkalaisen runouden laitapuolen kulkijoita kuvaavaan runouteen. Runo operoi samassa jatkumossa Ginsbergin, Kerouacin ja Bukowskin kanssa.

Toinen kokoelmassa alkoholia ja eritoten sen masennukseen kytkevää voimaa kuvaava runo on “Rogue River Jet-Boat Trip, Gold Beach, Oregon, July 4, 1977”. Anna Helle (2019, 90) kirjoittaa, että jo marginaalisten ilmiöiden nostaminen keskusteluun on poliittinen teko. Tämän mukaisesti Carverin alkoholismien kuvausten voi lukea olevan poliittista runoutta. Kokoelmassa alkoholismi nostetaan usein esille, eikä mitenkään ihannoivaan sävyyn. Tämä toimii yhteiskunnallisena keskustelun avauksena ja osoittaa valoa pitkälti vaiettuihin aiheisiin.

“Rogue River Jet-Boat Trip, Gold Beach, Oregon, July 4, 1977”-runo käsittelee itsenäisyyspäivänä edessä olevaa veneretkeä, jossa osallisena ovat puhujan lisäksi tämän vaimo ja veneenkuljettajana toimiva opas. Veneretkessä on suuri odotuksen tunne ja lunastamattoman palkkion mahdollisuus. Opas on luvannut retkeltä paljon “They promised an unforgettable trip,/ deer, marten, osprey, the site/ of the Mick Smith massacre” (Carver 2000, 15). Runossa puhetilanne tapahtuu veneen keulassa juuri ennen liikkeelle lähtöä ja tämä lähtemisen tunnelma symboloi muutosta, jota puhuja kohtaa. “I no longer know anything except/ I am not drinking – though I’m still weak/ and sick from it. The engine starts.” (Carver 2000, 15). Odotuksen ja jännityksen tunteet liittyvät tähän edessä olevaan raittiuteen, joka ilmeisesti puhujalle on suhteellisen uusi tilanne. Tuon juomattomuuden kaksi toistoa tekevät sen, että ilmeisesti juominen on ollut ongelma puhujalle ja tämän täytyy edelleen muistuttaa itseään aktiivisesti siitä, että hän ei enää juo. Tämä alkamassa oleva matka, joka sisältää paljon kauniita asioita, kuin myös makaabereja kuvia, on symboli raittiudelle ja elämättä olevalle elämälle. Runon teemaksi nousee muutos ja vapautuminen alkoholin orjuudesta eli toipuminen köyhyydestä. Matkan tärkeyttä

korostaa tulkinnassaa myös Arthur Bethea (2001, 212), joka kirjoittaa elämänmatka motiivista ja juomisen hallaa tekevistä vaikutuksesta puhujan perheelle.

Alkoholista vapautuminen on mahdollisesti myös pelastanut puhujan liiton. “I am not drinking. For this/ you have put on your wedding ring and driven/ 500 miles to see for yourself.” (Carver 2000, 15). Tästä voi tulkita, että juomisen lopettaminen on ollut kohtuullista epäuskoa aiheuttava tilanne. Juominen on kuitenkin jatkunut jo vuosia. “as if these last years/ were nothing, a little overnight portage.” (Carver 2000, 15). “Portage” on itsessään erittäin mielenkiintoinen sana ja se viittaa kahden veden välillä kuljettuun ja mahdollisesti fyysisesti rasittavaan taipaleeseen.

Köyhyys on runossa terveyden kautta ja enimmäkseen tunnemaailmallista. Aineellisesta puutteesta ei viesti mikään, mutta esimerkiksi se, että vaimo pukee takaisin vihkisormuksensa, puhuu hyvin voimallisesti siitä, millaiseen tunnemaailman köyhyyteen puhuja on sairautensa seurauksena ajautunut. Myös se, että vaimo on ajanut 500 mailia, voi kertoa siitä, etteivät puhuja ja vaimo enää asuta samaa taloa ja tämä taas viestii hengellisestä köyhyydestä ja sairaudesta.

Alkoholistin menneisyyden kohtaamiseen liittyy matkalla nähtävä murhapaikka. “a man who slaughtered his family,/ who burnt his house down around his ears” (Carver 2000, 15). Puhuja samaistuu murhaajaan talon topoksen kautta. Hän joutuu kohtaamaan kaikki nämä tukahdutetut muistot, joita alkoholi on hänelle tehnyt ja vaimo on palannut seisomaan hänen rinnalleen. Selviäminen on pitkä prosessi ja opas rinnastuukin tämän kautta esimerkiksi lääkäriin tai päihdeneuvojaan. Pitkästä juomisen lopettamisesta voi seurata delirium ja puhujan kohtaamat asiat matkalla voivat puhua mielen selviytymiskeinoista. Talon ollessa minän topos on myös persoonallisuuden muutokset puhujassa otettu huomioon ja tähän viittaa talon palaminen korvien ympäriltä. Kaikki mahdollinen näätäeläimistä perheen tuhoamiseen on työnnetty sivulle, että mielessä olisi enemmän tilaa alkoholille. Nyt puhuja ei enää tiedä mitään eli havaintomaailma voi olla täysin virheellinen ja todellisuus siellä jossain. Puhuja luo näitä defenssin kaltaisia tilapäisrakennelmia, kuten koko venematkan kertomus, selviytyäkseen johonkin todellisuuden saarekkeeseen, josta pitää kiinni muutosten velloessa. Alkoholista vapautuminen näkyy myös runon nimessä, jossa mainitaan heinäkuun 4. päivä. Tuo päivä on Yhdysvaltojen itsenäisyyspäivä, joten tuon päivämäärän käyttäminen symboloi päivää, jolloin puhuja erkaantui alkoholista ja muuttui itsenäiseksi.

Poliittisuutta runossa tekee marginaalisen ryhmän kuvauksen lisäksi oppaan kysymys. “He asks where we’re from, but seeing/ our confusion, becomes/ confused himself and tells us” (Carver 2000, 15). Se voidaan tulkita myös etnisen alkuperän uteluksi ja tällaisella utelulla on Amerikassa rikas historia. Puhujan ei määritellä olevan mistään muuten kuin vaimon asuinpaikan olevan 500 mailin päässä tuosta pisteestä Oregonissa eli Washington-Kalifornia-Idaho-Nevada alueelta. Mutta onko asuinpaikka se mistä on kotoisin ja mikä on kodin määritelmä? Edustaako utelu lopultakaan etnisyyden utelua? Tämä tulkinta vaatisi oikeastaan sen, että puhujan tai oppaan etnisyys olisi nimetty tai ne jotenkin olisivat eroavaiset toisistaan. Amerikkalaisessa sulatusuunissa kotoisin oleminen voi myös olla hämmentävää sinänsä eikä uteluun kätkeydy mitään taka-ajatusta. Myös alkoholin sairastuttavan vaikutuksen kuvaaminen on poliittinen teko runossa.

Puheessa on kokoelman kannalta epätyypillisiä sanoja. “dazzles”, “snagged” ja “marten”. Nämä mahdollisesti poikkeavat sanat symboloivat puhujan mielen myrkytystilan haihtumista ja avautumista jälleen sanojen maailmaan. Sitä mahdollisuutta, että tukkoinen alkoholistin mieli kykenee ilmaisemaan monimutkaisia asioita vain rankasti kärjistäen tai virheellisesti ilmaisten. Puhujan ollessa matkalla kohti raittiutta, alkavat sanavarastot jälleen täyttyä uudenslaisista ja monimuotoisemmista sanoista.

Aika korostaa runossa sitä mitä ei kerrota. Juomisen jatkumisesta annetaan vihjeitä, mutta ei tarkkoja määreitä. Tapahtumien kehityskaarista ei kerrota aikaa ja puhetilannekin on enimmäkseen päänsisäinen monologi. Runossa korostuva matkan teon teema kohti uutta ja jännittävää näkyy myös puheen ajassa. Vain viimeinen säe puhuu varsinaisesta muutokseen lähtemisestä: “as we head upriver.” (Carver 2000, 15).

Hiukan erilaiseen luontoon ja luonnossa olemisen tilanteeseen siirrytään runossa “The Cougar”. Runo käsittelee muistoa, jossa puhuja metsästää puumaa. Runo rakentuu viidestä säkeistöstä, joista kolme käsittelee metsästyksen tapahtumaa ja liikkuu ajallisella tasolla jossain muistoissa. Säkeistöt kolme ja neljä liikkuvat nykyhetkessä, jossa puhuja lataa pöytään tarinan tästä metsästyksestä. Runo on omistettu amerikkalaisille runoilijoille John Hainesille ja Keith Wilsonille ja nämä ovat läsnä ja nimettyinä runon nykyhetken tasossa. He ovat kertoneet puhujalle omat metsästysjuttunsa ja puhujan vuoron tullessa on hän vaipunut muistoihinsa puuman metsästyksestä.

Runossa on korostunut eriarvoisuuden teema ja köyhyys on vahvasti läsnä koko runossa. Tämä näkyy eri tavoilla kahdessa eri ajallisessa kerroksessa ja siihen kytkeytyy vahvasti lokaalisuus. Menneisyyden kerroksessa puhuja on köyhä tai vähävarainen ja eriarvoisuus kytkeytyy eteläisemmän osavaltion kullattuihin katuihin. “gray sky reaching over into Oregon, and beyond,/ all the way to California. None of us had been there,/ to California, but we knew about the place – they had/ restaurants/ that let you fill your plate as many times as you wanted.” (Carver 2000, 43.) Köyhyys näkyy siis ruuasta ja sen päättämättömyydestä haaveiluna. Buffettien ihailua voi pitää mielenmaisemana suhteellisen köyhän ihmisen haaveiluun. Paikkaan sidottu eriarvoisuus taas näkyy siinä huomiossa, että heillä ylipäätään on ravintoloita ja tämä korostaa alueellisen eriarvoisuuden ja köyhyyden teemoja. “Juuri tunnustuksellisuuden ja erillisyyden välinen yhteys on sitä poliittisuutta [--]. En tarkoita runon puhujan välttämätöntä läsnäoloa vaan kokemuksellista eriytyneisyyttä .[--] *Kokemuksellinen eriytyneisyys* on sekoitus toiseutta, väärältä kantilta katsomista, väärin peilaavaa, [--] lihallista” (Hytönen 2012, 90.) Runon puhuja on erillinen kahdesta keskustelukumppanistaan ja runossa todetaankin, että eivät he voi ymmärtää.

Toinen eriarvoisuuden taso näkyy runon nykyhetkessä. Siinä on erittäin kiinnostava varallisuuden tason muutos ja taiteen elämää edistävän vaikutuksen teema. “then saying, You sure it wasn’t a bobcat?/ Which I secretly took as a put-down, he from the Southwest,/ [—]/ and any fool able to tell a bobcat from a cougar,/ even a drunk writer like me,/ years later, at the smorgasbord, in California.” (Carver 2000, 43). Tiedollisen tason eriarvoisuus näkyy sanastollisena kyseenalaistamisena. Yhdysvaltain lounaisosista oleva runoilija ei kunnolla ymmärrä, mitä kysyy ja keneltä, joten lokaalisuus kytkeytyy tiedolliseen tasoon ja nousee rikkauden representaatioksi. Runon huumori näkyy erinomaisella tavalla tässä neljännen säikeistön lopussa. Puhuja on päässyt nuoruutensa köyhyydestä ja ankeudesta mahdollisesti kirjoittamalla. Se on ehkä mahdollistanut hänelle juoppouden ja buffeteissa notkumisen Kaliforniassa eli nuoruutensa unelmien saavuttamisen. Tämä nostaa runoon myös erikoisen huumorin kautta taiteen kehittävän vaikutuksen teeman.

Runossa on menneisyyden aikatasolla myös kiinnostava kriittinen kuva. Vaikka puhuja on metsästännyt puumaa tosissaan, hän muistaa itsensä hyvin karussa valossa. “I stalked a cougar that day,/ if stalk is the right word, clumping and

scraping along/ upwind of the cougar, smoking cigarettes too,/ one after another, a nervous, fat, sweating kid” (Carver 2000, 43). Vaikka puhuja on ihminen, on hän muodostanut itsestään ironisen valioyksilön kuvan. Puumaa sen sijaan puhuja kuvaa seuraavasti: “Hell. And then the cougar smooth-loped out of the brush/ right in front of me – God, how big and beautiful he was–” (Carver 2000, 44). Luontokappale siis on sulavaliikkeinen ja kaunis ilmestys toisin kuin puhuja. Tämä nostaa runoon eläinten ja erilaisten eliöiden kauneuden, joka on suhteessa ihmisen ja tämän toiminnan rumuuteen. Se toimii kritiikkinä luonnon alistamiselle ja sen riistämiseksi. Nämä kytkeytyvät myös köyhyyden teemaan, sillä eläinten valtakunnassa ei ole rahaa, mutta silti se näyttäytyy kauniimpana ja arvostettavampana. Se on niin kaunis, että puhuja ei kykene hyötymään taloudellisesti puumasta vaan hänen on keksittävä muita tulonlähteitä kuten kirjoittaminen. “I looked back, forgetting to shoot./ Then he jumped again, ran clear out of my life.” (Carver 2000, 44). Puhujan tarkastellessaan itseään muistoissaan näkyy hänen kuvauksessaan myös tiedollisen tason köyhyys. Vaikka hän on olevinaan metsämies, hän polttee tupakkaa ja liikkuu äänekkäästi maastossa. Tämä voidaan lukea metsästämisestä normista poikkeavana tyhmänä aktina myös köyhyyden kuvaksi. Se on tiedollista puutostilaa. Luonnon lähestymiskulmaa voi tarkastella myös metsästämisestä moraalista kautta. Kuinka oikeutettuna puhuja pitää omaa toimintaansa, jossa yritti ottaa kauniilta eläimeltä hengen ja onko tämä moraalinen huono omatunto se syy, jonka vuoksi puhujan omakuva nuoruusvuosiltaan on muuttunut niin vahvan negatiiviseksi. Runo ikään kuin kysyy, ansaitseeko sulava eläin tulla ihmisen tappamaksi? Tämä on ympäristön kannalta poliittista antia runossa.

Puumaa voi tarkastella myös jonkin runomuusan tai inspiraation symbolin kautta. Onko Puuma se täydellinen ja puhdas runo, jota runoilija on koittanut saada koko uransa ajan vangittua eli ammuttua ja se on katsonut puhujaa kirkaalla silmällä silmiin ja juossut lopullisesti pois? Muut runoilijat kertovat tarinoita karhunmetsästyksestä ja ilmeisen menestyksekkäästä sellaisesta. Puhuja sen sijaan on vajonnut tai vajoamassa ja yhtäkkiä muistaa kadottamansa puuman. Kirjoittamisajankohdan takia on mahdotonta sanoa, onko nykyinen puuman naiseen yhdistävä merkitys vielä ollut yleisessä käytössä ja onko runossa täten kysymys rakkauden menettämisestä.

Metsästämisestä ja menneisyyden ajallisen tason kautta runo on myös poliittinen. Se penää metsästämisestä moraalista oikeutusta, mutta myös nostaa esille

alueellista eriarvoisuutta. Se kohottaa pohdintaan myös sen huomion, että joillain alueilla kehitystä ei ole tapahtunut ja puuman metsästys voi olla välttämätöntä vaikkapa maatalouden kannalta. Amerikkalaisessa kontekstissa, jossa maan mittasuhteet ovat massiiviset, näkyy aluekohtaisia eroja asioiden oikeutuksissa. Metsästämistä voidaan tarkastella myös tällaisessa näkökulmassa. Onko metsästäminen urbaanille lukijalle vierasta ja maalaiselle arkea?

Runossa on köyhyyttä myös alkoholin kautta. Puhuja käsittelee metsästystarinan kertomisen hetkeä ja kuvaa sitä näin. “So I told it. Tried to anyway./ Haines and I pretty drunk now. Wilson listening, listening,” (Carver 2000, 43). Myöhemmin hän myös määrittelee itseään juopoksi kirjailijaksi. Alkoholin kulutusta voidaan lukea köyhdyttävänä elementtinä tai perspektiivin kasvamisen myötä sekä hahmon kehityksessä että kytköksissä kokoelman temaattisiin kokonaisuuksiin, suoranaisena köyhyyden kuvauksena. Ajallinen etäisyys voi olla niin suuri, että puhuja on kasvanut ihmisenä ja hahmottanut buffettien olevan muutakin kuin rikkaiden herkkua. Sinne juoppona ajautuminen voi olla sekä unelmien saavuttamista että uudenlaiseen köyhyyteen ajautumista. Runossa ei korosteta yhteiskunnallista muutosta ajallisuuteen kytkettynä, mutta buffettien merkitys saattaa olla jo muuttunut kansanomaisemmaksi.

Rytmillisesti runo edustaa jälleen vapaarytmistä, proosamaista etenemistä. Säkeet etenevät virkkeittäin ja niitä rytmittävät voimallisesti välimerkit. Kokoelman yleisestä ilmaisun tyylistä poiketen yhtä säettä rytmittää kolmen pisteen jatkumo. “I stalked a cougar . . . ” (Carver 2000, 43). Pisteet jättävät säkeen lopun ilmaisematta, mikä aukeaa toiston kautta toisista säkeistä. Se tuottaa rytmin mielteliäisyyttä ja palauttaa säkeen ikään kuin varmistuakseen asiasta. Puhuja kuin kysyy itseltään, että tapahtuiko näin varmasti vai oliko se alkoholin muodostama valheellinen muisto. Runo sisältää muutamia muitakin pieniä rytmiiin vaikuttavia seikkoja. Toistoa esiintyy hillitysti. “I stalked a cougar that day” (Carver 2000, 43). Säe esiintyy toistuen ja tuo runoon pohtivan myhäilyn, joka palauttaa rytmiä aina hetkeksi johonkin eteeriseen muistintilaan. Säkeet “Wilson listening, listening./ then saying” (Carver 2000, 43) muodostavat myös rytmisen variantin, jossa kolmannen toiston sijasta tulee muutos. Tätä voisi verrata blues-kaavaan, jossa ensin kahdella toistolla todetaan ongelma ja kolmas tuo variantin, joka joko ratkaisee ongelman tai tuo uutta informaatiota asioiden tilasta. Runossa on raikastuksena myös yksi riimi

viimeisessä säkeistössä. “brush- he was” -päätteiset säkeet tekevät pienen soinnin viimeiseen säkeistöön.

Runon rakentuminen säkeistöihin on merkittävää. Tyhjät rivit siirtävät puhujaa ajassa ja paikassa, mutta typografisesti merkittävin seikka lienee säkeistöjen mitallinen variointi. Ensimmäinen säkeistö on kahdeksan säettä, toinen kuusi säettä, kolmas seitsemän säettä, neljäs kahdeksan säettä ja viides viisi säettä. Tulkitsen säkeiden määrän varioinnin korostavan runon alkoholin sumentamaa puhumisen tilannetta. Ajalliset siirtymät ja heiluminen puheen kestossa tuovat koko runoon jonkin paikallaan heilumisen tunteen ja täten korostavat rappioromantiikkaa runossa. Myös merkittävää runossa on kursivointi. Kursivoinnilla puhuja korostaa suhdetta metsästyksessä ja korostaa sanan merkitystä. “with the memory of it after you two had put *your* stories,/ black bear stories, out on the table.” (Carver 2000, 43). Puhuja korostaa toisten runoilijoiden saavuttamaa muusaa kursivoinnilla ja kehottaa tarkastelemaan, onko se sama muusa kuin puhujalla, jonka eläinhahmo on eri. “to look at me. To look at *me!* I looked back, forgetting to shoot.” (Carver 2000, 44). Puhuja korostaa sitä, kuinka on nähnyt puuman eli muusan, silmästä silmään, mutta nähnyt sen niin kauniina, ettei ole ampunut.

Sanastollisesti tarkasteltuna runo käyttää hyvin perustasoista sanastoa. Ilmaukset ovat maanläheisiä ja käsittelevät pitkälti tunnistettavia tiloja ja hahmoja. Sanaston ymmärrettävyys puhuu tulkintani mukaan puhujan maailman köyhyydestä ja kontekstista, jossa hän kieltä käyttää.

2.3 Hengellinen köyhyys

Kokoelmaan kootuissa runoissa on monessa läsnä joko uskonnollinen kuvasto tai konventionaalisen kulttuurin reunamilla liikkuminen. Koska runot ovat julkaistu Yhdysvalloissa, suhteutan valtakulttuuriksi kristillisyyden monine muotoineen ja tulkitsen runoja suhteessa tähän. Tämän kautta jotkin runot nostavat esiin esimerkiksi kirkon haluttomuutta auttaa köyhiä eli kaksinaismoralismin. Myös puhujiin liittyvän empatian ja myötätunnon puutteen voisi tulkita olevan valtakulttuurin ytimessä.

”Moni teos koettelee niin sanotun hyvän maun rajoja käsitellessään esimerkiksi seksuaalisuutta, isänmaallisuutta tai uskontoa alatyyliseen, epäkunnioittavaan tai moniselitteiseen sävyyn” (Helle 2019, 212). Carverin uskontoa käsittelevissä runoissa epäkunnioitus näkyy ehkä kaksinaismoraalin paljastamisena.

Esimerkkinä runo “Distress sale”, jossa myötätunto on vinksautanut. Tämä herättää toisaalta kysymään, onko ”hyvä maku” yhteiskuntarauhan symboli? Edustaako hyvä maku aina sitä, minkä puolesta ei tarvitse sotia vaan pelkkä rajojen vartiointi riittää? Carver liikkuu runoissaan paljon hyvän maun ulkopuolella esim. perheväkivaltaa käsittelevällä runolla “Louise”. “Louise” käsittelee vanhemmuutta väkivaltaisesti ja vanhemmuus on sekä kristinuskon perhekäsityksen että hyvän maun ytimessä.

Artikkelissaan “Sivistysvaltion ontot puut” Sinikka Vuola (2012) käsittelee runoja, joissa vanhuksien ikääntyminen ja heidän kohtalonsa yksinäisyys paljastaa yhteiskunnan tai yhteisön arvomaailmasta jotain oleellista. Carverilla kylmä kohtelu näkyy kirkon toimintana runossa “Distress sale”. Se saa kysymään, mitä runo paljastaa yhteisön välinpitämättömyydestä tai siitä minkälainen on ympäröivän yhteiskunnan hyvinvoinnin taso. Mitä se kertoo sosiaalihuollosta? Mitä se kertoo kristillisyydestä? Vuolan (2012, 17) mukaan käytännössä yhteiskunnallisuus voi ilmentyä runossa monennäköisenä ja -muotoisena, kuten epäkohtien osoittamisena, anarkistisina manifesteina, iskulauseina tai myötäelävänä esityksenä syrjäytyneiden tilanteesta.

“Distress Sale” -runo puhuu hyvin koreilemattomasti tienvarressa myytävästä irtaimistosta, jonka turvaamalla tuotoilla tyhjennetyn talon asukkaat selviytyvät tai juovat. Runon nimen “Distress” kääntyy sekä ahdingoksi että ulosotoksi ja se on Websterin (2004, 989) sanakirjan mukaan synonyymi sanalle “poverty” eli köyhyys. Runossa selkeimmät teemat ovat köyhyys ja epätoivo. Myös jonkinlainen säädyllisyys tai ainakin pyrkimys siihen nostaa päätään.

Runossa puhuja toivoo pelastusta häpeältä. “Someone must show up at once to save them,/ to take everything off their hands right now,/ every trace of this life before/ this humiliation goes on any longer.” (Carver 2000, 6). Jokainen elämän jälki voi viitata myös kuolemaan, joka vapauttaa köyhän tuskastaan. Myös kirkko mainitaan runossa ja esiin nostetaan sen haluttomuus auttaa köyhiä. Lainauksessa kuvattu “someone” voi siis myös viitata Jumalaan tai Jeesukseen ja tätä kautta olla jossain määrin kriittinen järjestäytyneitä uskontoa kohtaan. Tämä kritiikki on suhteellisen poikkeuksellista amerikkalaisessa 1980-luvun kirjallisuudessa. Kirkon haluttomuus auttaa lähimmäisiään sidotaan viereisellä tontilla olevaan episkopaalikirkkoon. Monet kirkon jäsenet käyvät ihmettelemässä myytävänä olevia artikkeleita, mutta eivät osta. Eräänlainen ulkopuolelle sulkemisen mentaliteetti on kuvattuna runossa. Runossa perhe sidotaan seurakuntaan säkeessä “she chats with

fellow parishioners who” (Carver 2000, 6). Tulkitsen perheen olevan osa episkopaalikirkkoa, mutta ilmeisesti heidän rappionsa on ajanut heidät kirkon avun ulkopuolelle. “Must everyone witness their downfall?” (Carver 2000, 6). Herää osaltaan myös kysymys, onko ongelma enemmänkin tämä sunnuntaina tapahtuva “työ” kuin se, että perhe olisi toiminut vastoin seurakunnan sääntöjä?

Kirkon hylkäämistä täytyy katsella myös poliittiselta kannalta, sillä se puhuu suoraan kirkon oppeja vastaan toimivista seurakunnan jäsenistä. Tuoko puhuja näkyville kaksinaismoralismia vai jotain muuta? Ylipäättään se, että kirkko ja sen toiminta nostetaan runossa esiin, tekee tästä poliittisen runon. Myös voidaan runon kuvauksista lukea hiukan laajentaen yhteiskunnan toimintaa. Perhe on ajautunut niin ahtaalle, että keittiön kalusteetkin pitää myydä, joten voidaan asettaa huomiota vaikkapa Yhdysvaltojen sosiaalihuoltoon tai sen puutteeseen.

Alkuosan luettelorakenne tiivistää ihmisyyden omistuksiin. “the child’s canopy bed and vanity table,/ the sofa, end tables and lamps, boxes/ of assorted books and records. We carried out/ kitchen items, a clock radio, hanging/ clothes, a big easy chair/ with them from the beginning”. (Carver 2000, 5.) Ihminen on vain sen arvoinen mitä omistaa. Puhuja kuvaa myyjien tavaraa romuksi ja on häpeällistä edes esitellä sitä myyntitarkoituksessa. Toisaalta tämä on epätoivoinen kuva, mutta toisaalta korostaa puhujan korkeaa asemaa myyjiin nähden, vaikka puhuja on ilmeisen tuttavallisissa väleissä myyjien kanssa. “I’m staying here with them, trying to dry out./ I slept on that canopy bed last night.” (Carver 2000, 5). “Canopy bed” kuvataan aiemmin runossa lapsen vuoteeksi, joten tämä ohjaa tulkitsemaan, että puhuja on mahdollisesti perheen lapsi tai aikuistunut jälkeläinen. Mikäli voidaan lukea puhuja esim. teiniksi, voivat puhujan käyttämät aavistuksen teatraaliset huudahdukset sopia paremmin puhujan suuhun: “What disgrace!” (Carver 2000, 5). Myös säe “This business is hard on us all.” (Carver 2000, 5) viittaa osaltaan siihen, että puhujalla on jokin tunneside myytävänä olevaan esineistöön tai läheinen suhde myyjinä toimiviin hahmoihin. Myös tyhjenevän talon voi lukea edustavan addiktion edellä luopumista kaikesta mikä mahdollisesti hidastaa päihteen saamista. Perhe myy kaiken romunsa saadakseen päihdettä ja mikäli kyseessä on perheen yhteinen koti, voi se silloin symboloida koko perheyksikön hajoamista addiktion vuoksi. “The woman, a family member, a loved one” (Carver 2000, 5). Puhuja puhuu tästä etäisestä naisesta ja tulkitsen hänen viittaavan äitiinsä. Puhujan etäisyys perheenjäseniin on niin valtava,

että heistä ei voi puhua edes nimillä. Tämä sopii yhteen perheen hajoamisen analogian kanssa.

Epätoivo ja köyhyys puskevat jälleen läpi viimeisissä säkeissä. “Someone must do something./ I reach for my wallet and that is how I understand it:/ I can’t help anyone.” (Carver 2000, 6). Köyhä puhuja alistuu kohtaloonsa ja addiktioonsa, johon kuivumisen yrittäminen viittaa. Bethea (2001, 212) tulkitsee puhujan maailmassa rahan olevan pelastus, joten runon perhe on tuomittu turmioon ollessaan vararikossa. Varallisuudella voi siis välttää epätoivoa.

Mikäli etenee sen tulkinnan mukaisesti, että puhuja on osa perhettä ja mahdollisesti lapsi tai nuori, saa runo uudet traagisuuden mittasuhteet. Yhteiskunnan hylkäämänä ja kirkon kylmän kohtelun saattamana yritys myydä kaikki irtaimistonsa ja siinä ilmeisesti epäonnistuttuaan on nuori taas alkoholismien tiellä. Mikäli puhujan lukee osaksi perhettä ja alkoholismien puhujan ja mahdollisesti koko perheen ongelmaksi, nousee runon aiheeksi jälleen periytyvä köyhyys ja kurjuus.

Rakenteellisesti runo on 39 säettä pitkä ja vapaarytmisen. Kysymykset ja huudahdukset ovat romantiikkaan viittaavia tyylikeinoja, joten rappioromantiikkaa voi metsästää runosta niin halutessaan. Runo osallistuu tällä tavalla veijarimaiseen tarinaan, vaikka runon traagiset teemat vähentävätkin sen huumoria. Runoa on kuitenkin synkän huumorinsa kautta mahdollista tarkastella myös paradoksaalisena ylistyksenä. Toisaalta perheen hajoaminen ja etäisyys tekevät ylimitoitetuista huudahduksista ja taivaalle huutelusta koomista. Näin runo puhuu samaan traditioon kuin vaikkapa Charles Bukowskin runot samalta aikakaudelta. Runossa mainittu “Froissart’s *Chronicles*” tuo oman osuutensa tragikoomisuuteen. Ritaritarinaa lukeva perhe odottaa pelastusta kuin hätään joutunut neito. Huomion arvoista on myös musiikin puolella tapahtunut lyriikka, jossa samankaltaisia teemoja noihin aikoihin paljon käsittelevät myös esim. Tom Waits. Waitsin “Soldier’s things”, myös vuodelta 1983, hyödyntää samaa rakennetta luetteloineen.

Uskonnollisuus ja köyhyys hengellisenä elementtinä ovat läsnä myös seuraavassa runossa “Poem for Dr Pratt, a Lady Pathologist”. Runossa aiheena on kuolema ja siihen suhtautuminen. Runon puhuja on kuollut. Tämä ilmenee puhujan kylmyyden kautta. “I’m cold beyond imagining.” (Carver 2000, 36). Kuvittelukyvyn ulkopuolelle meneminen on kiinnostavaa, koska puhujan havainnointikyky säilyy. Runo käsittelee monella tavalla kuoleman hetkeä ja jälkipyykkiä erilaisista kulmista ja sisältää kuoleman ammattilaisten kuvauksia. Eri ammattiryhmät suhtautuvat

kuolemaan eri tavalla ja erilaisilla eskapismien tai ymmärtävyyden muodoilla. Runo on erittäin poliittinen ja yhteiskunnallinen kuoleman koskettaessa kaikkia. Jokainen sen kanssa työskentelevä suhtautuu eri tavalla sen läheisyyteen ja arkipäiväisyyteen.

Toisesta kulttuurista tuleva lukija saattaa lukea runon aloituksen eri tavalla. “Last night I dreamt a priest came to me/ holding in his hands white bones,/ white bones in his white hands.” (Carver 2000, 35). Arthur Bethea (2001, 238) tulkitsee kuvasta katolilaisuuden ja viittauksen rukousnauhaan. Hänen mukaansa runo irvailee ylösnousemuksen mahdollisuudelle. Amerikkalaisessa kontekstissa runon aloitus on siis jo vahvasti uskonnollisuuteen kytköksissä ja allekirjoitan tämän assosiaation papin ammatin kautta. On kuitenkin myös mahdollista, että ammattiryhmä symboloi lähinnä kuoleman vapautusta eli liennytyä runossa ja valkoiset kädet viittaavat luunvalkoiseen tehden papista eräänlaisen viikatemiehen ja universaalimman kuoleman symbolin.

Myös myöhemmät osat runosta voivat olla erilaisessa uskonnollisessa ympäristössä laajemmin tulkittavissa. “I hear sprinklers. I begin to void./ A green desk floats by the window.” (Carver 2000, 35). Tämän kolmannen säkeistön lopetuksen Bethea (2001, 239) lukee parodioivan ylösnousemusta ja vihreän värin ollessa sidottuna elottomaan objektiin hän lukee sen parodioivan kuoleman jälkeistä elämää.

Köyhyys on runossa esillä hengellisenä köyhyytenä. Lopultakin varattomuus tai osattomuus ilmenee ehkä elinten riistona ja niistä luopumisena. Hautaamisen epääminen on klassinen köyhyyden tunnus, joten elintenluovutusta voi tarkastella myös tämän kautta. Jollakin tavalla puhuja on tajuissaan, vaikka häneltä viedään myös sisuskalut. “while her fingers rummage/ the endless string of entrails./ These considerations aside,/ after all those years of adventure in the Far East” (Carver 2000, 36). Seikkailut Kaukoidässä voivat symboloida esimerkiksi Vietnamin sotaa ja puhuja on mahdollisesti veteraani. Mikäli puhuja on veteraani, on köyhyys rakenteellinen ongelma ja koko elämän mittainen riisto on esillä runossa. Kuolemassa häneltä viedään jo elimetkin. Idän mainitseminen tuo mieleen myös esimerkiksi sodanaikaisen kenttäsaaralan, joka mahdollisesti on runon näyttämönä.

Arthur Bethea (2001, 239) lukee vainajan käsittelystä myös yhtymäkohtia uskontoa vastaan asetettuun kriittisyyteen. Hänen mukaansa sisäelinten käsittely suhteutuu rukousnauhan käsittelyyn runon alussa. Tämä hänen mukaansa pilkkaa kristityn kuoleman jälkeisen elämän mahdollisuutta. Kuoleman

tasa-arvo on siis Bethean mukaan jotenkin käänteisesti epätasa-arvoinen yhtä uskontoa kohtaan.

Runo rakentuu neljästä säkeistöstä ja kolme ensimmäistä säkeistöä sisältää kuusi säettä. Viimeisessä säkeistössä on seitsemän säettä. Tämä mitan ylittävä säe on juuri kuoleman paljastava kylmyyden säe ja sen merkittävyys paljastuu juuri tämän rivistä poikkeavan muodon takia. Poikkeuksellinen määrä luo sille poikkeuksellisen signifiانسsin. Rytmillisesti runo sisältää toistoa, joka korostaa kuvan tehoa. “I dreamt a priest came to me/ holding in his hands white bones,/ white bones in his white hands.” (Carver 2000, 35). Rytmia ohjaavat pilkut ja pisteet, mutta muita rytmillisiä elementtejä runo ei sisällään pidä.

Jokaisen säkeistön välissä on ajallinen siirtymä, jossa jokin osa puhujan ympäristössä muuttuu. Siivoojat käyvät huoneessa työskentelemässä ja toisessa säkeistössä jotkut käyvät huoneessa rakkauden töissä ja lopulta patologi pyörittelee hänen sisälmyksiään. Apostrofinen esittämisen tapa on läsnä neljännessä säkeistössä. Esittämisen tapa sitoo runoa myös kirjalliseen perinteeseen ja tuo vahvasti mieleen Edgar Lee Mastersin *Spoon River Antologian*. Ajallisuus paljastaa runosta myös sijainteja tekstissä. Ensimmäinen säkeistö sijaitsee ajallisesti eilisessä illassa ja sen aikana puhuja havaitsee unen kaltaisia asioita, kuten papin, joka kantaa mukanaan luita. Toisessa säkeistössä aika on iltapäivässä ja käsittelee viimeisiään vetelevän tai kuolleen puhujan huonetta siivoavia ihmisiä. Kolmas ja neljäs säkeistö havainnoivat parhaillaan kuluvaa aikaa ja niiden välissä oleva siirtymä käsittelee ajan siirtymistä puhujan mukana nykyhetkessä. Kuolema koittaa kolmannen ja neljännen säkeistön välissä tai ensimmäisen säkeistön lopussa. Mahdollisesti kuolema koittaa vasta kolmannessa säkeistössä, jossa leijuva vihreä pöytä edustaa erkaantuvaa henkeä. “I begin to void.” (Carver 2000, 35). Kuoleman pelko myös iskostuu puhujaan ensimmäisen ja toisen säkeistön välissä. “I was not frightened./[—]/ I am afraid.” (Carver 2000, 35). Tämä tukee osaltaan myös säkeistorakenteen ellipsimäisyyttä, josta lisää alaluvussa 4.3.

Jostain syystä puhuja pystyy edelleen rekisteröimään asioita neljännessä säkeistössä, vaikka hänen sydämensä on jo pöydällä. “My heart lies on the table, a parody” (Carver 2000, 36). Tämäkin toisaalta puhuu kuolemaa halveksuvasta runosta ja ehkä kuoleman mystisyyttä purkavasta kirjoituksesta. Koska kukaan ei ole palannut kertomaan millaista kuolema on, voidaan pitää mahdollisena, että myös kehon purkautuessaan osiinsa ja sijoituessa erilaisille leikkausalueille, säilyy

tietoisuus edelleen entisellään. Ilmeisesti kuoleman jälkeinen havainnointi ei kuitenkaan ole kivulloista.

Neljännessä säkeistössä on kiinnostavaa symboliikkaa, sillä sydämen poistaminen ja silti sillä rakastuminen on kiinnostava keino. “My heart lies on the table, a parody/ of affection, while her fingers rummage/ the endless string of entrails./—/ I am in love with these hands, but/ I’m cold beyond imagining.” (Carver 2000, 36). Se on reaality maailmaa vastustava seikka ja elämään takertumista. Se on fantastinen näkemys rakkauden voimasta yli kuoleman mahdin. Rakkaus elää myös kolmannessa säkeistössä, jossa “Across the room a bed creaks, creaks/ under the weight of lovemaking.” (Carver 2000, 35). Rakkaus ja kuolema muodostuvat siis vastapareiksi ja luovat kontrastia runoon. Makaaberiin ympäristöön sijoittuvassa rakkauden teossa on jotain mustaa huumoria, joka koko runon ajan virnuilee vaivihkaa lukijalle.

Runossa on keskeinen kuoleman teema ja sen ympärillä on käsittelyssä kuoleman yhteiskunnallisuus sekä poliittisuus. Eri ammattikunnat käsittelevät kuollutta ruhoa ja kuolemaa eri aspekteista. Eri ammattikuntien nimeäminen on poliittista runoa ja muistuttaa, että joissakin ammateissa on myös osia, joiden takia on perusteltua, että niistä maksetaan reilummin palkkaa. Tämä on jälleen katseen kääntämistä kohti jotakin osaa yhteiskunnassa.

Säkeistöt poikkeavat toisistaan myös sanaston tasolla. Jokaisessa säkeistössä sanat sijoittavat tapahtumia temaattiseen ympäristöönsä. Ensimmäisessä säkeistössä on keskiössä pappi ja kuoleman uskonnollisuus ja ihmisten tarve ymmärtää kuolemaa. Sanat ovat tässä symbolisia ja suuria tai suureellisia. Toisessa säkeistössä siivoojat käyvät desinfioimassa kuolevan puhujan huoneen ja puhuvat keskenään niitä näitä. Sanat ovat pesuaineita ja työläisten toveruutta. Ammatilaisen eskapismi ja kuoleman arkipäiväisyys ovat vahvasti läsnä säkeistössä. Kolmannessa säkeistössä on kuva rakastelusta. Sanat ovat luettelomaisia substantiiveja ja elämässä roikkuvan havainnointia, joka yrittää vastustaa kuoleman repivää voimaa. Siinä on kuoleman halveksunta ja sieluttomuus. Neljännessä säkeistössä on ammattina patologia ja läsnä kuoleman fyysinen aspekti. Neljännessä säkeistössä sanat ovat sisälmyksiä ja kuoleman fyysisyyttä.

Merkittävää uskonnollista signifiantsia Carverin kokoelmasta voidaan havaita typografian ja eräänlaisen “numeromagian” avulla. Numeromagialla viitataan maailmankuvaan, jossa esimerkiksi kaikki viitteet numeroon 3 tarkoittavat isää,

poikaa ja pyhää henkeä. Tätä kokoelmasta on ansiokkaasti etsinyt Arthur Bethea (2001, 247), jonka mukaan runoon jakautuessa kolmeen säkeistöön tämä edustaa viittausta pyhään kolminaisuuteen. Tämä tuottaa kokoelmaan toisen tyyppistä monimerkityksisyyttä, joka paljastaa mahdollisia piilotettuja uskonnollisia kritiikkejä tai kommentaareja suhteessa köyhyyteen.

Runossa “Marriage” uskonnollisuus on piiloteltua ja mahdollisesti köyhyyden nurkkaan ajamaa. Se näkyy ilmauksina, jotka lukija saattaa nopeasti sivuuttaa. Se puhuu eräänlaisesta köyhyyden tuottamasta eskapismista. “Tällöin he eivät pyri muuttamaan sietämätöntä todellisuutta vaan pakenemaan sitä kuluttamalla: seksi, huumeet ja tv-viihde ovat erilaisia eskapismin muotoja.” (Meretoja 2008, 366). Samankaltaista eskapismia voi lukea Carverin “Marriage” runosta. Se on asuntopuistoruno ja todellisuudesta pakeneminen tapahtuu Tolstoin romaanin tv-sovitukseen. Puhujan ympäristö on liian ruma, joten hän uppoutuu tv:n kauniisiin kuviin.

Runo vastustaa osaltaan Kivistön (2011) esittelemää paradoksaalisen ylistyksen lähtökohtaa rikkauden universaalista tavoiteltavuudesta. Se saa pohtimaan eskapismia ja tyytyväisyyttä tilanteeseen, jossa varallisuus on selkeän rajoitettua. Onko runon puhujalle raha kuitenkaan onnellisuuden mittari? Lisäksi runossa heräävät uskonnollisuuden ilmenemisen muodot suhteutettuna köyhyyden kuvastoon.

“Marriage”-runossa puhuja katsoo vaimonsa kanssa TV:tä ja tarkkailee naapurinsa liikkeitä. Puhuja peilaa omaa avioliittoaan TV:ssä näkemäänsä avioliittoon tai sitten avioliitto peilautuu itse TV:seen. “as the marriage/ of Kitty and Levin unfolds on Public TV.” (Carver 2000, 37). Toinen säkeistö käsittelee lähes yksinomaan tätä TV:stä nähtyä rakkaustarinaa, joka on siis Leo Tolstoin *Anna Kareninan* sisällä kulkeva sekundaarinen rakkaustarina. Täten runon pariskunnan vakaan rakkauden voi nähdä kytkeytyvän Kittyn ja Levinin tarinaan. Köyhyyden voi lukea runosta esiin jo vertautumisena edellä mainittuihin hahmoihin. Bethea (2001, 219) tulkitsee koko hahmojen eksistenssin olevan köyhyyden läpäisemää, jota alleviivaa implikoitu vertaus Tolstoin teokseen.

Puhuja tarkkailee välillä naapuriaan, joka on vasta päässyt vankilasta ja aiheuttaa häiriötä asuntopuistossa. “My neighbor,/ liquored up now, starts his big car, races/ the engine, and heads out again, filled/ with confidence. The radio wails,” (Carver 2000, 38). Runo puhuu vahvasti köyhyydestä ja yhteiskuntaan kuulumisesta.

Koska runon aviopari rinnastuu Kittyyn ja Levinin, on naapurissa riehuva rikollista tarkasteltava Anna Kareninan ja Kreivi Vronskin amerikkalaisena versiona. Tässä runo puhuu intertekstuaalisuuden kautta ja luo humoristisia piirteitä naapurien muutoin traagiseen meuhkaamiseen. Kokoelmassa on toisessakin runossa, "The Baker", viitattu Tolstoin klassikkoon ja se näyttäytyykin mielenkiintoisena vastaparina kokoelman sisältämille brutaaleille ihmiskohtaloille.

Yhteiskunnallisuus ja poliittisuus ovat jatkuvasti läsnä runossa. Jo runon nimikin on yhteiskunnallinen sopimus ja perinteinen järjestelmä, jolla omistusoikeutta määritetään. Runossa on paljon muutakin yhteiskuntaan ja köyhyyteen kytkeytyvää sisältöä. Naapurin pääseminen vankilasta ja ympärillä oleva maailma ovat köyhyyden kyllästämiä. Joka ilta nautittu sama ruokaa puhuu köyhyydestä ja siitä ettei valinnanvaraa ole. "We go on/ eating oysters, watching television" (Carver 2000, 37).

Humalainen riehuminen ja muu asuntopuiston kuvaus on köyhyyden kuvausta ja runossa onkin noteerattavaa se, kuinka vähän se tuomitsee tätä elämäntapaa. Runo vain tallentaa ja on melkein kuin irrallinen. Se on köyhyyden lamauttama. Se ikään kuin sanoo, että sellaista se nyt vaan on ja sille ei kannata yrittää tehdä mitään. Se on varallisuuden kautta alistumista yhteiskuntaan ja omistavan luokan heille heittämiin rippeisiin. Myös se, että naapuri lähtee ajamaan päihtyneenä, on köyhyyden ja lainsuojattomuuden tai ulkopuolisuuden kuva. Vaikka se mahdollisesti oli kirjoittamisajankohtanaan enemmänkin maan tapa kuin rikos, voidaan sitä lukea älyllisen köyhyyden vertauksena. Puhuja puhuu monesta köyhyyden kuvasta. Mahdollinen vanhuus, alkoholismi, väkivalta ja yleinen turvattomuus kulkevat runossa jatkuvasti rinnalla. Samat aiheet ovat myös ehdottoman poliittisia.

Köyhyys ja poliittisuus ovatkin teemoina keskeisiä. Vain puhumiseen käytetty aika paljastaa myös rakkauden olevan teeman kannalta yhtä suuressa merkittävydessä kuin köyhyyden. Puhuja käsittelee liki saman ajan mitan Kittyyn ja Levinin suhdetta kuin tapahtumia naapurissa ja tämän pihamaalla. Täten teemat siirtyvät yhtä merkittäviksi kokonaisuuden kannalta. Sekä rakkaus, että köyhyys ovat samalla viivalla. Köyhyyden teemaan sopii myös se, että Kittyyn ja Levinin rakkaustarinaa pari katsoo julkisen tv:n kautta. Mikäli puhuja olisi varakas tai edes keskituloinen, oletan, että olisi julkinen tv vaihtunut hyvin pian kaapeli tv:ksi.

Rakkauden teeman ollessa vahvasti läsnä, onnistuu runo puhumaan lohdullisin sanoin siitä, että aito rakkaus kestää myös köyhyyden ja kaikki sen koettelemukset.

Bethea (2001) yhdistää ruoan ja uskonnollisuuden runosta. Runon tapahtumien toteutuessa pääsiäisenä ottaa ruoka hänen mukaansa myös ehtoolliseen viittaavan roolin. Nautittu ruoka ei kuitenkaan tuo henkistä tilaa eikä muistoa kristillisyydestä. Hänen mukaansa noteerattava uskonnollinen seikka on tapahtumien ajankohta, joka on siis pääsiäissunnuntaina. Elämän kohtuullisuus on hänen mukaansa vierasta runon hahmoille ja hän puhuikin tästä asuntopuiston köyhdytettynä hengellisyytenä sekä emotionaalisenä että hengellisenä anoreksiana. (Bethea 2001, 218-219.)

Tätä köyhyyttä, mitä Bethea kuvaa hengellisellä anoreksialla, minä kuvaan hengellisellä köyhyydellä. Molemmat merkitsevät puutostilaa. Bethea lukee runosta esiin paljon uskonnollista kuvastoa, joka suhteutuu tapahtumiseen pääsiäisenä. Syöty ruoka, nautittu juoma ja ”amazing grace” sekulaarisena havaintona puhuvat Bethealle ja toisessa kulttuurissa lukevalle varsin erilaisia merkityksiä runosta. (Bethea 2001, 219.)

Nähdäkseni merkillepantavaa on myös se, että puhuja sijoittaa itsensä osaksi tätä asuntopuistoa. Sitä kautta hän ei tuomitse naapuriaan epäinhimilliseen kohtaloon ja puhu tästä eläimenä, kuten kokoelman muissa runoissa tulkinnallisesti on mahdollista. Vaikka naapuri olisi miten rikollinen tahansa, hän säilyttää ihmisoikeutensa eikä vajoa puhujaa alemmas. Mikäli puhuja kohottaisi itsensä ylemmäs sosiaalisilla portailla, hän kokoelman tyylin mukaisesti mahdollisesti katsoessaan alemmas, kuvaisi naapuria eläimenä. Sanat paljastavat puhujan asemoinnin runossa. Runo sisältää vain hyvin perussanastoa. Täten se tukee puhujan kuulumista trailer-kulttuuriin. Puhuja ei välttämättä ole kovin korkeasti koulutettu, mutta myöskään tapahtumat eivät ole kovin korkealentoisia. Sanat siis luovat maanläheisyydellään realismin illuusiota maailmasta. Suurille ja kauniille sanoille ei tämän kaltaisessa runossa ole tilausta.

Roland Barthesin (1993, 61) mukaisesti mitan kautta runo saa merkityksen, joka olisi ollut pimennossa ilman sen typografisesta asetelusta kumpuavaa signifiantsia. Rakenteellisesti tarkasteltuna runo rakentuu kolmesta säkeistöstä. Ensimmäinen säkeistö on laajuudeltaan 13 säettä, toinen säkeistö 12 säettä ja kolmas 11 säettä. Tulkitsen tämän rakenteen edustavan sitä, että ajan saatossa avioliitto sulattaa ihmiset yhteen ja ikään kuin vähentää näiden tarvetta

tallentaa ympäristöään tai maailman liikkeitä. Toinen on jo samassa tilassa ja tekee samat havainnot, joten puheen tarve vähenee ajan saatossa. Säkeistö säkeistöltä puhujalla on vähemmän sanottavaa. Siten runon rakenne edustaa avioliiton voimaa lisätä puhetta puhumisen vähentämisen kautta. Kolmessa säkeistössä voi olla jälleen myös kristillinen viittaus.

Bethea (2001, 219) lukee säkeistömäärästä jälleen viittauksen kristillisyyteen ja numero kolme viittaakin hänen mukaansa myös runon pääsiäisajan ympärillä ylösnousemukseen ja pilkkaa tätä. Hänen mukaansa myös runossa kuvattu vesilammikko implikoi tässä kontekstissa pyhää vettä. “there are only the little ponds of silver water/ that shiver and can’t understand their being here.” (Carver 2000, 38).

Rytmillisesti runo etenee hyvin proosallisesti. Se sisältää hyvin niukasti välimerkkejä eikä minkäänlaista rytmillistä leikkiä. Isoin rytmin kautta paljastuva asia on puhujan nukahtaminen toisen säkeistön lopussa. “The next cruel turn of circumstance, and the the/ next.” (Carver 2000, 38). Sana “next” on typografisesti aseteltu erilleen ja pieni tauko sen edellä saa tehtyä rytmiin kuin nykäyksen. Se tuntuu kuin puhuja torkahtaisi sekunniksi ja palaisi vielä hereille sanomaan tuon yhden sanan, jonka jälkeen lipuisi uneen. Puhuja herää kolmannen säkeistön alkuun. Täten runossa on tyhjässä tilassa säkeistöjen välissä ellipsi. Se siirtää runoa ajallisesti eteenpäin. Ensimmäisen säkeistön jälkeen tyhjä tila siirtää puheen saman päivän iltaan ja toisen säkeistön nukahtaminen siirtää kolmannen säkeistön tapahtumaan jossain vaiheessa aamuyötä.

Kokoelman runoissa köyhyys voi olla uskonnon kanssa tekemisissä myös vastakohtansa rikkauden kautta. Anna Helle (2019) nostaa kiinnostavan näkökulman rahan ja uskonnon suhteesta näkyville. Hänen mukaansa raha voi toimia globaalina pyhään verrattavana voimana, joka määrittää ihmisen ajattelua. (Helle 2019, 185.) Carverin runoudessa tämä varallisuuden ylittämä hengellisyys asuu mahdollisesti runossa “Rhodes”.

“Rhodes” on levollinen kuvaus risteilyllä olevasta puhujasta, joka pysähtyy päiväksi Rodokselle ja tarkkailee ympäristöään. Matkustaminen ja levollisuus tekevät kuvasta hyvin porvarillisen ja säyseän. Kuin kyseessä olisi eläkeläisristeily. Kokoelman tasolla varallisuuden taso on hyvin kontrastinen suurimpaan osaan muuta kokoelmaa nähden. Varallisuudesta viestivät säkeet: “Just time for a look/ into the casino, except/ I’m not dressed./ Back on board, ready for bed,” (Carver 2000, 30).

Sekä risteily, kasinolla käymisen mahdollisuus että oikeanlaisen pukeutumisen mahdollisuus viestivät korkeasta varallisuudesta.

Puhuja saa täytettyä haaveensa juuri ennen unta. “I lie down and remember/ I’ve been to Rhodes./[--]/ as my soul, poised like a cat, hovers --/ then leaps into sleep.” (Carver 2000, 30-31). Koska kyseessä on runo, on unta tarkasteltava myös ikiunen symbolina. Tällöin puhuja saa haaveensa ilmeisesti täyteen ennen kuolemaa. Tämä onnellisuus ja levollinen kuolema sointuvat runon leppoisaan iltapäivään. Kissa myös toistuu runossa. “In the Moslem graveyard a cat sleeps” (Carver 2000, 30). Koska kissa toistuu kuoleman verkostossa ja unen yhteydessä, on puhujan kuolemalle annettava mahdollisuus. Ylipäättään runossa oleva tarkkaileva havainnointi viestii siitä, että sisäinen rauha on jo saavutettu ja puhuja on valmis poistumaan. “Somewhere nearby there is a Colossus/ waiting for another artist,/ another earthquake./ But i’m not ambitious./ I’d like to stay, it’s true,” (Carver 2000, 30). Kunnianhimon puuttuminen on runossa niitä harvoja säkeitä, joissa puhuja käsittelee sisäisiä tapahtumiaan. Muuten runo käsittelee vain havaintoja ja ulkoisia asioita. Tämä voi olla tapa ilmaista ulkoisten asioiden tärkeyttä ja nautintoa viimeisistä havainnoista, jotka muuten olisivat merkityksettömiä. “I hear again the voice/ of the croupier calling/ *thirty-two, thirty-two*” (Carver 2000, 30-31). Lainauksen kursivointi ilmaisee myös toisen puhujan, tässä tapauksessa pelipöydän hoitajan, läsnäoloa. Runon teemaksi voi lukea tulkinnasta riippuen joko kuoleman tai porvarillisen eläkkeen tuoman levollisuuden vanhuudessa. Bethea (2001) nostaa esille myös numeromagian numerosta 32. Hän tulkitsee luvun viittaavan Jeesuksen ikään ja tätä kautta se luo runoon uskonnollisen tason. (Bethea 2001, 199.)

Runo vilisee vanhan maailman massiivisia sanoja ja paikkoja. “Colossus”, “Hospitaler castle” ja “battlement”. Nämä sanat ovat myös poliittisia ja puhuvat porvarillisuudesta. Puhuja havainnoi näitä korkeakulttuuriin viittaavia paikkoja, koska Maslow’n tarvehierarkian alimmat portaat ovat jo kyllästetyt. Sanat viestivät siis myös osaltaan varallisuudesta ja seniori-matkailija kykenee keskittymään suuriin asioihin ja niiden mukanaan kantamaan sivistykseen. Toisaalta sivistyksen rikkoo tai puhujan ikää tuottavat kirjoitusasun muutokset. “Hospitaler” kuuluisi kirjoittaa kahdella L-kirjaimella ja “Moslem” on vanha muoto, joka on nykyisin muodossa “Muslim”. Runossa poliittisuus on myös historiallista. Rodoksen saarta puhuja havainnoi pitkälti historiansa kautta. Runossa nimettyinä ovat niin Rodoksen kolossi, Johanniittain ritarikunta ja historia Osmanien alaisuudessa. “High

on the battlement a tall, stiff/ figure of a man keeps watch on Turkey.” (Carver 2000, 30). Vaikka Rodos on vapautunut Osmanneista jo 1829, on patsas silti edelleen vahdissa. Historiallinen ulottuvuus on myös hämäävä. On mahdollista tulkita säkeiden “with the civic deer that surround/ the Hospitaler castle on the hill./ They are beautiful deer/ and their lean haunches flicker/ under assault of white butterflies.” (Carver 2000, 30) kuvaavan sekä risteilyn kanssamatkustajia värisemässä turistikerroksen kauneudelle että siirtyvän historiaan ja kuvaavan ritarikunnan linnan ulkopuolelle jäävää siviiliväestöä, jota vastaan valkoiset perhoset hyökkäävät. Valkoisten perhosten voidaan lukea symboloivan kuolemaa tai muutosta. Tulkinnasta riippuen ajallisuuden voidaan siis katsoa olevan elastinen.

Runo rakentuu kolmesta säkeistöstä, joiden jokaisen välissä on iso piste. Jälleen kolmea säkeistöä on mahdollista tarkastella uskonnollisessa yhteydessä. En havaitse runosta uskonnollista signifiantsia, mutta Bethea (2001) lukee runoon paljon kristillistä symboliikkaa. Ensimmäinen säkeistö on 16 säettä ja toinen sekä kolmas säkeistö 10 säettä. Rytmillisesti runo on rauhallinen. Tämä johtuu muuttuvista ja toisistaan irrallaan olevista kuvista, jotka ovat puhujan ulkopuolisen havaintomaailman osia ja joiden keskinäinen etäisyys luo rytmiä pisaroittain. Runossa esiintyy toistoa muutamassa sanassa kuten sleep tai water, mutta nämä sanat ovat niin etäällä toisistaan, että ne eivät luo rytmillisiä kuvioita.

Eräänlainen uskonnollisuus on kokoelmassa myös nähtävissä epäluulona toisia uskontoja kohtaan. Tämä luottamuksen puute voi olla luettavissa myös köyhyyden kuvaksi. Anna Helle (2019, 83) kirjoittaa taiteen epäkharttisuudesta eli liennytyksen epäonnistumisesta, jolla runoilija voi korostaa painostavaa tunnetta. “The Mosque in Jaffa” runossa kasataan pettämisen tai luottamuspulan teemaa ja mahdollista murhaa, mutta ei pureta jännitettä. Runo nojaa ahdistavuuden kasaamiseen ja laukaisematta jättäminen on tehokeino, jolla tapahtumat moskeijassa asetetaan kyseenalaiseen valoon.

“The Mosque in Jaffa” runo puhuu näköalojen katselusta kaupungissa. Puhujalla on mukanaan opas, joka yrittää pettää häntä. “A few steps away the man who intends/ to betray me begins by pointing out” (Carver 2000, 26). Runo kietoutuu tämän miehen ympärille ja epäluuloisuus valtaa koko runon. Viimeisten säkeiden päätös luottaa tähän hahmoon osoittautuu virheeksi ja puhuja pääsee mahdollisesti hengestään. “Downstairs, his friends are waiting/ with a car. We all of us light cigarettes/[--]/ Time, like the light in his dark eyes,/ is running out as we climb in.”

(Carver 2000, 26). Teemaksi runossa nouseekin epäluottamus ihmisiin. Yksi mahdollinen epäluottamuksen suunta on myös uskonto, koska tapahtumat sijoittuvat moskeijaan. Runossa jostakin syystä tärkeää on liike ja sen suunta. Ensin laskeudutaan minareetista ja lopuksi noustaan auton kyytiin. Tämä liike kuvaa muutosta. Auto ystävineen edustaa kehitystä ja sen turvattomuutta. Edes teknologia ja läheiset ihmiset eivät voi estää valoa sammumasta. Se, että “commingling breath” (Carver 2000, 26) ilmaisee henkien kietoutuvan yhteen viittaa nähdäkseni siihen, että puhujan ja miehen tarinat kietoutuvat yhteen tavalla, joka tulee olemaan ikuinen. Puhuja mahdollisesti myös tappaa miehen, koska valo pakenee tämän silmistä.

Runo on köyhyyden kuvauksen kannalta poikkeuksellinen. Runo ei sisällä mitään köyhyyteen viittaavaa, ellei ajatella toisen miehen turvautuvan epärehellisiin tekoihin köyhyyden tai sen pelon pakottamana. Muuten runo on hyvinkin porvarillinen matkakertomus. Köyhyyden voikin lukea inhimillisenä tai kulttuurisena luottamuspulana.

Nykymaailmasta käsin runoa voisi tarkastella myös rasismien kulmasta, mutta puhuja ei mainitse itsensä eikä tämän toisen miehen rasismien kriteereitä täyttäviä ominaisuuksia, joten ainoa heitä erottava tekijä on tietoisuus ympäristöstään. Toinen mies tuntee Jaffan kaupungin ja toinen ei. Voidaan siis olettaa, että puhuja on ulkopaikkakuntalainen, joten rasismien kriteeri täyttyy jo terveellä epäluulolla. Koska kyseessä on tiedollinen epätasa-arvo täytyy nähdäkseni rasismien kulma sulkea ulos. Mahdollisuus säilyy lähinnä kirjallisen perinteen kontekstissa, jossa eksoottisten kaupunkien matkakertomukset ovat olleet tyypillisempiä kolonialistisissa kulttuureissa.

Runo etenee vapaarytmisenä ja sisältää 27 säettä. Runossa on välimerkkejä hyvin kitsaasti ja rytmiä muuttavia luetteloitakin puhuja laskettelee ilman jäsennyttä: “Turks Greeks Arabs Jews/ trade worship love murder” (Carver 2000, 26). Runossa on kaksi näitä luetteloita ja kumpaakin edeltää ajatusviiva. Tämä viiva voidaan lukea siis rytmittävänä elementtinä ja lukuohjeena.

Sanojen ja lokaatioiden kautta runo kytkeytyy Jaffan kaupunkiin. Kaupunki mainitaan nimessä ja tapahtumien alkaessa minareetista, on sijainti lähi-idässä jo selvitetty. Kaupunki on sinänsä tärkeä elementti runossa, että se on kohdeyleisölle mahdollisesti tuntematon ja eksoottinen. Historiallinen kaupunki, jossa näitä pikkuhuijareita voisi odottaakin kohtaavansa. Kaupungista puhuminen on runon poliittisuutta. Jo pelkkä Israelin mainitseminen amerikkalaisessa runossa tekee

runosta poliittisen ja vielä kun kaupungin nimen viereen on asetettu moskeija ja runossa puhutaan minareetista, on runon poliittisuus hyvin häivytettyä, mutta läsnä.

3. Köyhyyttä implikoivat runot

Carverin runoudessa on tyypillistä se, että useat asiat ovat piilotettuina. Tällainen seikka on usein köyhyys. Se on häivytettyä, mutta silti läsnä esimerkiksi runon kuvien ympäristössä, ihmissuhteissa tai kyvyssä osallistua yhteiskuntaan. “ilmaisuaktin ei tarvitse sisältyä rakenteeseen ja että asioitten *oleminen siellä* on riittävä peruste sanoille.” (Barthes 1993, 106). Tulkitsen Barthesin esittämän tarkoittavan esimerkiksi sitä, että runon ei sinänsä tarvitse sisältää köyhyyttä sanastollisella tasolla, mutta se voi olla havaittavissa muilla keinoilla runossa eli implikoituna. Tulkitsen “siellä” -sanana ilmaisevan todellisuutta, josta runo lukijalleen puhuu. Köyhyyden ei tarvitse olla kuvassa mukana, jotta se näkyy siellä ja on tämän mukaisesti todellinen.

Köyhyyttä implikoidaan runossa “Your dog dies”. Runon aiheena on puhujan tyttären koiran jääminen pakettiauton alle. Runo on metalyyrinen kuvaus tapahtumista, jotka synnyttävät kirjoituksen. Runo on myös allegoria kirjoittamiselle, jossa koira edustaa tunnetta, ideaa tai substanssia. Koiran kuolema jättää tilaa mekaaniselle toistolle, mutta ei poista sitä asiaa, että koira on kuollut eli idea kaikonnut kirjoittajalta. Puhujan reflektiivinen tapa hahmotella tapahtumaa kolmessa perspektiivissä tuo runoon valtavan etäisyyden tunnun ja puhuu harjoituksesta. Puhujasta muodostuu ikään kuin työnarkomaani ja itsekkyyksensä astuu kuvaan “you’re almost glad the little dog/ was run over, or else you’d never/ have written that good poem.” (Carver 2000, 7). Runon lopussa on säe: “and your heart stops.” (Carver 2000, 7), joka voi puhua sekä puhujan sydänkohtauksesta, että tästä idean jäätymisestä, jonka jälkeen jää vain mekaaninen suoritus kirjoittamisesta ja runossa korostuu eräänlainen teollisen tuotannon ihmettely. Kuinka puhuja kykenee kirjoittamaan niin pitkäksi, vaikka sanottava on loppunut jo aikoja sitten?

Runon kuvassa on amerikkalainen unelma ja porvarillinen kuva. Se tavallaan vastustaa koko kokoelman tasolla sitä yhteiskunnan laita-alueille ajautunutta puhujaa, jota muissa runoissa tavataan. Toisaalta runo ei myöskään puhu millään muotoa taaskaan puhujan yhteiskunnallisesta asemasta muuten kuin sivuten. Puhujalla on vaimo ja tytär, talo, josta ei tosin määritellä, että onko talo vuokralla vai omistusasunto ja koira, josta ei myöskään puhuta, että kuinka kapinen rakki se oikeastaan onkaan. Runon levollisuus viittaa kuitenkin enemmän lähiöiden rauhaan kuin vuokratasarmien kurjuuteen.

Runon poliittisuus nouseekin esiin juuri tämän kautta. Niin köyhissä kuin porvarillisissa perheissäkin tapahtuu ikäviä asioita. Koiran kuolema olisi voinut kohdata niin köyhää kuin rikastakin ja tyttären inhimillinen tuska välittyisi samalla tavalla jokaisesta yhteiskuntaluokasta käsin. Ihmisyys ei vaadi varallisuutta ja kuolema on tasa-arvoinen. Köyhyys kuten muukin varallisuus loistaa poikkeuksellisesti poissaolollaan, joten tämä ohjaa tulkitsemaan sen olevan tapahtuman kannalta toissijaista. Vain kuolemalla ja taiteella on merkitystä puhujan maailmassa. Köyhyys onkin läsnä runossa empatian puutoksena. “and that poem turns out so good/ you’re almost glad the little dog/ was run over, or else you’d never/ have written that good poem.” (Carver 2000, 7).

Yhteiskunta eli ulkopuolinen, muiden subjektien muodostama kokonaisuus vaikuttaa suhteessa puhujan haluun kirjoittaa. Koiran kuolema on sivuseikka, mutta välttämättömyys kirjoitukselle. Täten symbioottinen suhde kirjoituksen olemassaololle on määritelty, koska kuvattu yhteiskunta ei olisi olemassa ilman runoa ja runoa ei olisi ilman sitä laukaisseita tekijöitä. Toisaalta runo vastustaa moista kuvaamalla koiran kuoleman kuin uhrilahjana jumalille. Tällöin toisaalta jumaluudet ovat osallisina toimintaan ja pyytävät puhujalta ylistyksen itselleen. Täten koiran vaihtoarvo näkyy runossa konkreettisesti. Se on valuutta, jonka puhuja tai puhujan lapsi maksaa tästä ylistyslaulusta.

Suorituksen ja luomisen toiston ihmettely tekee puhujasta myös hyvin itsekkään, kuten lopun säkeet antavat ymmärtää. Puhuja ei vastaa vaimonsa kutsuun vaan keskittyy sen sijaan työhönsä. “and your heart stops./ after a minute, you continue writing./ she screams again./ you wonder how long this can go on.” (Carver 2000, 7). Jatkumisen ihmettely tuo runoon myös humoristisen sävyn. Siinä puhuja samanaikaisesti kyseenalaistaa oman “kuva-kuvassa” -kirjoittamisensa kestävyuden kuin myös vaimonsa huutamisen jatkuvuuden. Pohtivan kysymyksen voi lukea myös kohdistuvan puhujan elämäntilanteeseen ja olevan humoristinen kysymys avioliitosta niin hyvässä kuin pahassa.

Runo koostuu 31 säkeestä ja otsikosta. Rytmillä runossa on poukkoilevaa. Toisaalta runo etenee hyvin tavallisen vapaarytmisen runon tavoin ja Carverille tyypilliseen kerronnalliseen puhetilanteeseen viitaten, mutta runsas pilkkujen ja pisteiden käyttö mahdollistaa luentaan hengitystaukoja enemmän kuin, jos niitä ei olisi. Myös toisto luo rytmistä kuviota runoon. Sanat “Bad”, “Feel”, “Poem” ja

“Deep” toistuvat ja antavat omat koukkunsa runon soinnille: “a poem about writing a poem” (Carver 2000, 7).

Ajallisesti tarkasteltuna runossa ensimmäinen puolisko käsittelee tunteita ja toinen kirjoittamista. Itse koiran kuolemasta puhuu vain otsikko. Sen toteava ja nopea sävy aloittaa ja päättää koiran kuolemaa koskevat kuvaukset. Sitä seuraavien säkeiden aikana puhuja painottaa negatiivisia tunteita, joita tämä herättää ja eritoten puhujan tyttären tunteita. Toinen puolisko painottaa tästä tapahtumasta kirjoittamista ja kirjoittamista ylipäätään. Tämä ohjaa tulkintaa taas siihen suuntaan, että vain kuoleman nostattamilla tunteilla ja taiteella on merkitystä puhujalle.

Anna Helle (2019) määrittelee yhden poliittisen keinon seuraavasti: ”runoissa yhteiskunnallisuus kytkeytyy tunteisiin, kun runoissa käsitellään sitä, millaisia tunteita itsemurha herättää tai millaisia tunteita läheiset kokevat saavansa tuntoa ja ilmaista. Itsemurhasta kirjoittaminen nostaa ilmiön yksityisen alueelta julkisuuteen, ja tämä on poliittinen teko.” (Helle 2019, 204). Carverin “The Blue Stones” nostaa samaa logiikkaa käyttäen yksityiset lemmeikkäät tunnelmat tapetille ja valo osuu tällöin masturbointiin.

“The Blue Stones” -runo alkaa lainauksella Gustave Flaubertilta. Siinä Flaubert pyytää lukijaa luottamaan tekijän havainnoinnin kykyyn ja taitoon representoida asiat tarkasti, vaikka käyttääkin yksinkertaisia sanoja. Tämä toimii mahdollisesti lukuohjeena koko runoon.

Aiheena runossa on Gustave Flaubert kirjoittamassa Rouva Bovary-teostaan. Puhuja mainitsee nimeltä teoksen kaksi päähenkilöä ja puhuu näiden välisestä seksuaalisuudesta sekä kirjoittamisen aktista tällaisen seksuaalisen sisällön äärellä. Teemaksi nousevat seksuaalisuus ja kirjallisuuskritiikki tai taiteen teennäisyys, mutta myös lukijoiden häveliäisyys ja valehtelu. “the very nature of sex—/ a fiery leaning into consequence/ and eventually, utter ruin/ if unbridled. And sex,/ what is sex if it is not unbridled?” (Carver 2000, 22). Runoa voisi lukea kuin metalyriikkaa ja tähän ohjaavat typografisesti ainoat merkittävät asiat eli omistuskirjoitus viimeisessä säkeessä sekä alun lainaus.

“Love has nothing to do with it.” (Carver 2000, 22). Säte toistuu kolmeen kertaan ja toimii myös kirjallisuuskritiikkinä Flaubertin nimettyä teosta Rouva Bovarya kohtaan. Koko runosta huokuukin kirjallinen ilkkuminen Flaubertia kohdanneeseen yliarvostukseen. Runossa mainitut siniset kivet ovat edelleen sinisiä seuraavana päivänä. Tämä puhuu taidekritiikkinä siitä, että heikkolaatuinen kirja on

sitä vielä aikojenkin päästä eikä ikä tee huonosta laadusta parempaa. Myös omistuskirjoitus “-for my wife” (Carver 2000, 22) ohjaa luentaa tähän malliin, että runo on ikään kuin näpätys puhujan vaimon huonoon luentaan tai häveliääseen tulkintaan. Tämä kirjallisuuskritiikki ja taidemaun korjaaminen on runon poliittista antia, jossa puhuja pyrkii vaikuttamaan lukijan taiteelliseen näkemykseen.

Runon nimeä ja seksuaalisuuden teemaa on pakko myös hiukan yhdistää. Tämä johtuu siitä, että Amerikassa on tunnettu sanonta “Blue balls”, jonka voisi kääntää myös sinisiksi kiviksi. Sanonta on slangia ja merkitsee pitkään jatkunutta seksuaalista jännitettä ilman kathartista loppuuntulemaa. “Next morning when you pull them/ from your trouser pocket, they are still blue.” (Carver 2000, 22). Myös tämä housun taskusta vetäminen tekee seksuaalisen sävyn runoon. Myös toinen elimellinen slangia ja sävy on kokoelmassa runossa “Balzac”. Siinä kyseessä on virtsaus ja kirjailijan nimen ääntämyksen viittaus sanaan ballsack.

Runo rakentuu kahdesta säkeistöstä, joista ensimmäisessä on 18 ja toisessa 13 säettä. Välimerkkien käyttö on monipuolisempaa, mutta ei välttämättä runsaampaa. Runo sisältää ajatusviivoja, kysymysmerkkejä ja lainausmerkkejä. Se on kuitenkin rytmillisesti jälleen vapaarytmisen ja etenee proosallisella tavalla. Säkeistöjen välissä on jälleen ellipsi. Puhetilanne siirtyy rannalle ja myöhäisempään ajankohtaan, kirjoittamisen jälkeiseen. Rytmia ohjaa kiinnostavasti toisto sanoissa “unbridled” ja toistuva säe “Love has nothing to do with it.” (Carver 2000, 22). Runo sisältää myös rytmillisesti hienoa sointia. “The smooth stones you pick up and examine/ under the moon’s light have been made blue” (Carver 2000, 22). “Smooth” ja ”moon” soivat kauniisti yhteen ja antavat runolle alliteraation henkäyksen.

Rytmillisenä elementtinä voi lukea myös runsaasti ja erikoisesti käytettyjä sanoja “shingle”, “magpie” ja “unbridled”. Nämä pröystäilevät sanat iskostavat puhujaa kiinnostavalla tavalla 1800-luvun Ranskaan ja sen kielellisiin konnotaatioihin. Koska Flaubertin kirjailijahahmo on niin keskeisessä roolissa runossa, on tarpeellista myös tarkastella sanastollista rikkautta suhteessa Flaubertiin, joka oli hyvin pedanttinen sanojen käyttönsä tarkkuudesta ja kielellisessä koreilevuudessaan.

Köyhyys on runossa kahden ihmisen välisessä etäisyydessä ja romantiikan puutoksessa. “You are writing about sexual desire” (Carver 2000, 21) toteaa puhuja puhutellulle eli Flaubertille. Kuitenkin myöhemmin Flaubert todetaan yksinäiseksi: “until you arouse yourself,/ masturbate into a handkerchief.” (Carver 2000, 22). Tämä

etäisyys seksuaalisen kohteen ja käytännössä tapahtuvan täyttymyksen välillä tekevät runoon köyhyyttä. Tämä nautinnon erkaantuminen olemassa olevasta näyttäytyy työnarkomaniana, epäonnisena rakkauselämänä. Flaubert ei saavuta sitä mitä tahtoisi eli hänellä ei ole “rahaa” ostaa sitä. Olkoonkin raha nyt lähinnä merkitsemässä jotakin vaihtokaupassa annettua. Hymyä, lirkuttelua tai väkivaltaa. Työnarkomaaniksi Flaubertia kuvataan säkeillä “You tell him when you write/ love scenes these days you can jackoff/ without leaving your desk./ “Love has nothing to do with it,” you say” (Carver 2000, 22). Tässä näkyy puheen kohteen emotionaalinen köyhyys. Kuitenkin metalyyriseksi runon tekee se, että puheen kohde ja puhuja eivät ole samoja vaan puhuja ikään kuin kuvaa havainnoimaansa vaimolleen ja pyytää vaimoaan luottamaan omiin havaintoihinsa kuin sinisiin kiviin. Tämä metalyyrisyys paljastuu omistuskirjoituksen kautta.

“Sudden Rain” -runossa puhuja joutuu yllättävään sadesuihkuun ystävänsä kanssa. He ihmettelevät vanhoja aasipaimenia ja pitävät itseään näitä aaseja tyhmempinä. Runo on tilannekuva, jonka temaksi nousee kertyvä tieto eli viisaus: tieto siitä, miten toimia ja milloin. “When rain stops the old men and women/ who have waited quietly in doorways, smoking./ lead their donkeys out once more and up the hill.” (Carver 2000, 27). Ilmeisesti puhuja on menossa samaan suuntaan elämässään kuin tämä aasilauma, mutta hän ei ole osannut varautua sähän eli vastoinkäymisiin. Tämä turhauttaa puhujaa. “We stand in rain, more foolish than donkeys,/ and shout, walk up and down in rain and accuse.” (Carver 2000, 27). Puhuja on turhautunut: Vaikka matka ei estykään tai muutu edes vaikeakulkuiseksi, se muuttuu epämiellyttäväksi ja mahdollisesti nolostuttavaksi. Perille päästyään muut saapuvat kuivina, mutta puhuja likomärkänä. Huomioon on otettava myös kristillisen perinteen mukainen paimenvertaus, joten puhuja on mahdollisesti laumasta eksynyt aasi ja perillä odottaa Pietari. Puhuja saapuu siis taivaanporteille likomärkänä eli kokoelman yleiseen tematiikkaan sidottuna, alkoholisoituneena. Nämä katoksissaan tupakoivat vanhat miehet ja naiset edustavat papistoa tai jotain hengellistä ylimystä, jotka eivät sano mitään vaan hyväksyvät sen, että puhuja on valinnut erilaisen lähestymistavan aiheeseen.

Runossa on köyhyyttä siinä mielessä, että paimenet eivät ole perinteisesti kovinkaan varakas osa väestöstä. Myös mainittu tupakointi luo ja ylläpitää köyhyyttä. Se on edullinen nautintoaine, mutta samalla vie pois ihmisen todellista varallisuutta. Tupakoinnin kuvaaminen on suhteessa terveyden normin

puutostilaan. Myös se, että he johdattavat laumansa taas ylös mäkeä, voi symboloida kamppailua toimeentulosta ja paremmista laidunmaista. Olettaisin, että vanhoille luille ylämäet ovat haaste. Heidän luonnontulkinnan kykynsä eli viisautensa tekee runosta myös poliittisen. Yhteiskuntaluokkaan katsomatta viisaus voi kasvaa ihmiseen eikä toiseen luokkaan syntyminen taas toisaaltaan takaa viisautta. Näin runo puhuu tasa-arvon puolesta tehdessään puhujaa naurettavaksi.

Runo rakentuu kolmesta säkeistöstä. Ensimmäinen sisältää neljä säettä ja toinen sekä kolmas sisältävät kolme säettä. Runo etenee vapaarytmisesti. Säkeistöjen väleihin on merkitty keskelle riviä ylisuuret pisteet, joten on tulkinnanvaraista, sisältääkö runo oikeastaan säkeistöjakoja vai ei. Pisteet ovat ajallisia siirtäjiä. Ensimmäisen pisteen, joka sijaitsee otsikon ja ensimmäisen säkeistön välissä, aikana sade alkaa ja liikkuminen käynnistyy. Toisen pisteen aikana sade päättyy ja kaoottisuus rauhoittuu. Kolmannen pisteen siirtymä on epämääräinen. Epämääräinen siitä syystä, että viimeinen säkeistö alkaa säkeillä “Behind, always behind, I climb through the narrow/ streets.” (Carver 2000, 27). Tämä takana olemisen voi merkitä myös ajan siirtymistä menneisyyteen ja kääntää puhujan katseen kokonaan pois tapahtumisen hetkestä. Kapeat kadut voivat myös symboloida ymmärryksen syntyä ja puhuja on pahoillaan siitä, kuinka hän aina saavuttaa oikean ratkaisun aivojensa labyrintissa hiukan liian myöhään.

Viimeisen säkeistön aloitus säkeessä on myös runon kiinnostavin rytmillinen elementti. Behind-sanana toistolla muodostetaan jälleen tällainen kasettinauhan kelaamista muistuttava rytmi. Siinä puhuja menee sanan verran eteenpäin, mutta ottaa sen jälkeen kaksi askelta taaksepäin. Runossa melkein kaikki toistuu tavallaan ja alkaa alusta. Miehet, naiset ja aasit toistuvat ja viimeinen säkeistö siirtää runon alkamaan taas alusta. Runo on päättymättömällä kasetilla. Viimeisen säkeistön toinen säe eli sana “streets” on aseteltu eri tavalla kuin muut ja tämä typografinen välilyönti tuottaa pienen ja miltei huomaamattoman rytmillisen tauon runoon.

Typografialla leikittelee myös runo “This Room”. Runo alkaa kuin keskeltä keskustelua: “This room for instance:” (Carver 2000, 29). Se puhuu puhujan ulkopuolisen havaintomaailman tilasta ja puhujan kapasiteetista tarttua tuon maailman ärsykkeisiin. Runon nimen huone on talon topos urbaanissa ympäristössä. Huoneestaan käsin puhuja tarkkailee ulkopuolista maailmaa: “is that an empty coach/ that waits below?” (Carver 2000, 29). Coach voi viitata sekä bussiin, että ruumisvaunuihin. Alapuolella odottaminen on vertaus matkalle helvettiin, jolle

puhujan ruumista odotetaan jo saapuvaksi. Viimeinen säe, jossa kadun äänet kaikkoavat kauemmas, puhuu kuolemasta ja runossa on läsnä kuolevan viimeisen monologin tuntu. Muistelun ja yksinpuhelun kautta runon teemaksi nousevat kuolema ja luopuminen.

Runo rakentuu viidestä säkeistöstä, joista säkeistöt kaksi ja neljä ovat aseteltu alkamaan eri kohdasta. Nämä säkeistöt kaksi ja neljä ovat puhujan pään sisällä tapahtuvaa puhetta “tell them nothing/ for my sake” (Carver 2000, 29). Säkeistöt yksi ja kolme taas ovat ulos tulevaa puhetta “I remember parasols,/ an esplanade beside the sea,/ yet these flowers...” (Carver 2000, 29). Säkeistö viisi sen sijaan on puheesta irrallinen ja kuvailee puhujan toimintaa ja havaintomaailman muutosta. “I light a cigarette/ and adjust the window shade./ There is a noise in the street/ growing fainter, fainter.” (Carver 2000, 29). Säkeistön viisi poikkeava säemäärä kertoo myös säkeistön irrallisuudesta muihin säkeistöihin nähden. Edeltävässä neljässä säkeitä on kolme, mutta viidennessä säkeistössä säkeitä on neljä. Tämä luo erkaantuvuutta aiempaan nähden. Säkeistö on irti muodosta ja erottuu rivissä. Tätä kautta säkeistö valmistaa puhujan odottavan vaunun kyytiin ja päästää irti havaintomaailmastaan. Kuoleman tuntu nousee myös kesken jäävästä säkeestä. “Yet these flowers...” (Carver 2000, 29). Kolme pistettä säkeen lopussa puhuvat yleisesti tunnetusta vertauksesta kukkien lakastumiseen ja tätä kautta puhuja vertaa kukkienkin vääjäämätöntä kohtaloa oman elämänsä kuihtumiseen.

Sisennys säkeissä on myös monitulkintainen. Kertooko sisennys puhujan vaihtumisesta, puheen siirtymisestä vai draamassa yleisemmästä “viittaa” puhumisesta? Sisennettyjen säkeistöjen sävy on kiihkeämpi, miltei vihamielinen. “tell them nothing/ for my sake.” (Carver 2000, 29). Säe sihahtaa korvaan kuin olkapäällä matkaavan pirun kieli. Säe “Must i ever remain behind—” (Carver 2000, 29) puhuu mielestäni siitä, että puhuja on kuitenkin näissä sisennetyissä säkeistöissä jumissa oman päänsä sisällä ja puhe on tämän kautta päänsisäistä ja ahdistavaa. Tätä kautta runoa voi alkaa lukea myös mielenterveyden näkökulmasta ja arvioida myös puhujan luotettavuutta, vaikka sellaisen arvioiminen runoudessa onkin käytännössä mahdotonta. Säkeistöjen typografinen muoto luo tätä eroa runon puheessa, mutta myös säkeistöjen väleissä olevat tyhjät rivit lisäävät tätä jakaannusta ja jokaisessa tyhjässä tilassa tapahtuukin asennon vaihto.

Rytmillisesti runo on haastava. Puheen muutos ja suunta, sekä typografinen olemus luovat rytmiin hajaannusta. Kuoleman läheisyys ja viimeisten sanojen ulos

saattaminen tekevät runosta pakottavan ja nopean. Monimuotoiset välimerkit toimivat jarruina ja viimeisen säkeen toistokin jää ilmaan eteerisenä kaikuna. Sanojen kautta puhetta voi katsella ajassa. “parasols” ja “esplanade” tekevät runon sanoista vanhahtavia ja porvarillisia, mutta aiheen kautta runo on ikuinen. Tämä ajattomuus näkyy myös säkeistöissä. Puhuja on tiukasti paikallaan, vaikka muistoissaan käykin esplanadilla.

Köyhyys ilmenee runossa kahdella tavalla. Ensinnäkin se on havaintomaailman etäännyksenä ja mahdollisena kuolemana tämän prosessin toimiessa tappion tai huonon vaihtokaupan metaforana. Puhuja luovuttaa omaisuutensa, elämänsä, jotakin nimeämätöntä hyödykettä vastaan. Se toimii siis uhkapelin ja potentiaalisen palkkion logiikalla. Toisella tavalla se on puhujan sosiaalisena köyhyytenä puhujan muistuttaessaan itseään, ettei paljasta kellekään mitään. Toisaalta tämä kaiken itsellään pitäminen voi puhua rikkaudesta ja itsekkyydestä, sillä silloin puhuja pitää kaiken omana tietonaan ja sanat omanaan. Näin hän ei tule vähentäneeksi sanojensa arvoa tai luopuneensa itselleen edullisesta informaatiosta. Runossa mainitaan myös tupakointi, jota voi pitää myös köyhyyden symbolina sen terveyttä vähentävän funktion kautta. Toisaalta runo on kirjoitettu 1980-luvun Amerikassa, joten tupakoinnin lobbaus on ollut vielä valtavaa ja terveyshaitat hyvin kiistanalainen ja poliittinen asia. Tämän ajankohdan takia en nimeä tupakointia köyhyyden symboliksi, vaikka se tuoremmassa runoudessa voi sitä funktiota toimittaakin.

Mahdollisesti jonkin päättymisen äärelle siirrytään myös runossa “The Other Life”. Runo alkaa lainauksella Lou Lipsitziltä. “Now for the other life. The one/ without mistakes./ –LOU LIPSITZ” (Carver 2000, 38). Lainaus on lähes uskonnollinen tai sitten kaksoiselämää viettävän puhujan sanomaa. Lainauksessa puhutaan siirtymisestä virheettömään elämään. Runoa on pakko peilata tähän lainaukseen, koska se sijaitsee suoraan runon alussa. Lainaus sisältää myös hiukan mustaa huumoria ja rinnastaa tällä runoa paradoksaaliseen ylistykseen koko kokoelmassa.

Runossa korostuu surun teema ja tulkitsen runon puhuvan mahdollisesti avioerosta: “making a case against me.” (Carver 2000, 38). Tähän tulkintaan viittaa vaimon istuminen toisessa huoneessa ja kirjoittaminen itkuisena. Kuva on enimmäkseen onnellinen, mutta ilmeisesti jotain peruuttamatonta on tapahtunut. “My wife goes on writing and weeping,/ weeping and writing in our new kitchen.” (Carver

2000, 38). Vaimolla on uusi keittiö, mutta itkien hän kirjoittaa yksin. Tämä assosioituu avioeropapereihin ja runon alun lainauksen mukanaolo tekee tulkinnasta hyvin yksioikoisen. Puhujan on alettava elämään jälleen sitä toista elämää eli yksinoloa ja etsimään uutta alkua jonkun toisen kanssa. Puhuja tähtää siihen, että tämän toisen kanssa hän ei tekisi virheitä.

Runo puhuu niukalla ilmaisullaan myös paljon omistussuhteesta trailerissa ja autosta. “My wife is in the other half of this mobile home/[—]/ The man who owns this unit tells me,/ Don’t leave your car here.” (Carver 2000, 38). Tämä puhuu köyhydestä siinä mielessä, että liikkuva koti ilmaisee asuntopuistoasumista ja vielä kun se traileri on vuokralla niin puhujalla ei todennäköisesti ole paljoa varallisuutta. Auton omistaminen ei sinällään kerro juurikaan mitään, sillä autoilu on erittäin edullista Amerikassa. Toki se kertoo, että puhujalla on vielä jotain, mutta kysymykseksi nousee, kauanko? Sanasto korostaa omistamista ilmaistessaan asumismuodon edullisuutta ja sitä, että se ei ole puhujan. Täten köyhyys tai ainakin niukkavaraisuus tuodaan esille runossa. Poliittisuus syntyykin tästä niukkuudesta. Jo valmiiksi päähän potkittu puhuja joutuu siis kohtaamaan uusia haasteita ja aloittamaan uudelleen alusta. Runon poliittisuus pyytää armoa tai ainakin kehottaa lukijaa tarkastelemaan omia valintojaan.

On myös mahdollista, että trailerin omistaja on läsnä kirjoittamisen tilanteessa eli vaimo on mahdollisesti jo jättänyt miehensä ja puhuja on tullut vain hakemaan allekirjoitusta johonkin avioerodokumenttiin tai vastaavaan. Keskeistä on se, että puhuja ei ole enää tervetullut kuvaan. Köyhyys ei ole siis välttämättä vielä läsnä, mutta hyvää vauhtia tulossa. Avioero on kallista miehelle Amerikassa, joten varallisuuden ollessa rajoittunut on varallisuus kutistuva entisestään. Toisaalta runossa puhutaan myös uudesta keittiöstä, joten voidaan lukea, että puhuja on suhteellisen vasta vaikkapa avioitunut vaimonsa kanssa ja he ovat muuttaneet vuokralle. Mikä tilanne ikinä onkaan, voi tämänkaltaisessa tilanteessa “case” ja itku viitata myös perheväkivaltaan ja pahoinpitelysyytteisiin. Runon alussa oleva Lipsitzin lainaus peilautuu tähän ja puhuu puhujan siirtymisestä uuteen alkuun eli yksin elämiseen. Keskeisimmäksi teemaksi runossa nouseekin elämänmullistava ja kirjoituksen kautta tapahtuva muutos.

Kirjoittamisen riipivä ja rahiseva ääni on runossa merkityksellinen. Tämä paljastuu toiston ja kursivoinnin kautta. “I can hear her pen *scratch, scratch.*/ Now and then she stops to weep,/ then – *scratch, scratch.*” (Carver 2000, 38). Tämä paha

ääni, joka kynästä syntyy, symboloi nähdäkseni runossa sitä pahaa tekstiä, joka kynästä paperille siirtyy. Tämä ääni on se, joka mahdollistaa myös avioeron tulkinnan runosta. Rytmillisenä elementtinä se tuottaa puheeseen yhtä aikaa riipeyttä toistolla, mutta konsonanttien runsaudesta johtuen myös hitautta. Scratch voi myös ilmaista jonkin pois pyyhkimistä, joten se voi edustaa myös yhteisen historian poistamista. Aiemmin lainattu pätkä, jossa säkeet ovat kuin peili kuviossa, on toinen iso rytmillinen kiinnostavuus runossa. ”Writing”- ja ”Weeping”-sanojen toistuessa ja kääntyessä, niiden merkitys kasvaa. Toinen seuraa toista ja kääntyessään kehä valmistuu. Suru siirtyy paperiin. Kokoelmaan suhteutettuna välimerkit ilmaisevat suhteellisen vähän rytmistä runossa.

Runo rakentuu kahdesta säkeistöstä, joissa molemmissa on viisi säettä. Säkeistöjen välissä oleva tyhjä rivi toimii ellipsinä. Se siirtää aikaa eteenpäin samalla, kun puhujan katse kääntyy talon ulkopuolisiin tapahtumiin. “The frost is going out of the ground.” (Carver 2000, 38). Säe siirtää aikaa tarkastelemalla ulkona tapahtuvaa pidempää kehityskaarta. Säkeen jälkeen runon fokus palautuu talon sisälle. Säkeessä on myös mahdollisesti pieni intertekstuaalisuus tai ainakin pyrkimys sen assosioimiseen. Kun amerikkalaisessa runossa puhutaan frostista, on pakko hiukan ajatella Robert Frostia ja sitä kuinka hän mahdollisesti liittyy runoon. Tämä on kulttuurisidonnaista samalla tavalla kuin jos suomalainen runo tapahtuisi Saarikoskella. Mikäli säkeessä todella on intertekstuaalinen viite, niin se todennäköisesti nyökkää Frostin tavalle ilmaista hyvin isoja asioita erittäin suppeassa runossa. Toinen tulkinta voidaan osoittaa itse säkeen tapahtumaan, jossa kuura (frost) nousee maasta. Tämä olisi kotoisammin muodossaan “kääntyä haudassaan”. Yksi mahdollisuus on myös viittaus lentotekniikasta periytyneeseen onnistumisen idiomiin “getting off the ground” eli puhuja toteaisi omassa tilanteessaan Frostin runouden alkavan käydä järkeen.

Hitaasti kääntyminen on esillä myös runossa “The Mailman as Cancer Patient”. Runossa aiheena on sairauden nakertama elämänilo. Puheen kohteena oleva postimies ei koskaan hymyile ja hän vain haahuilee päivät pitkät toimeettomana. Postimies määrittyy ammattinsa kautta ja ammatti tuo hänen elämälleen merkityksen. Hän näkee paljon unia, joissa hän muistelee iloisempia aikoja ja sattumuksia. Hän vihaa noita unia. “He hates those dreams/ for when he wakes/ there’s nothing left; it is/ as if he’d never been/ anywhere, never done anything” (Carver 2000, 39). Unissa korostuu ammatti-ihmisen sivullisuus omaan elämäänsä. Hän muistelee muiden

tekemiä ja hänen elämänsä on onttoa. “As he walks the empty rooms” (Carver 2000, 39). Tyhjät huoneet peilautuvat minän topokseen talosta ja tyhjiillä huoneilla puhuja ilmaisee tapahtuma köyhää elämää ja onttoa olemassaoloa.

Köyhyys on runossa nimenomaan elämän puuttumisena. Postimies unelmoi tekevänsä jotain, mutta ei koskaan tee. “the mailman dreams he rises from his bed/ puts on his clothes and goes/ out, trembling with joy...” (Carver 2000, 39). Säkeet puhuvat rohkeuden puuttumisesta ja elämänmittaisesta köyhyydestä kantin saralla. Myös säkeen lopussa olevat pisteet symboloivat kesken jäävää elämistä tai toimivat ironisena ilmaisuna ilon väreilylle. Ne saavat mieltämään, että postimies saattaisi kyllä mennä ulos, mutta hänen syvä tyytymättömyytensä voisi aiheuttaa sen, ettei hän kykenisi löytämään nautintoa, vaikka se kävelisi jalkakäytävällä päälle. “the mailman never smiles; he tires” (Carver 2000, 39). Tässä on myös kiinnostava rytminen kääntö.

Aineellinen köyhyys ei sen sijaan ole runossa läsnä. “that’s all; they’ll hold the job—/[—]/ he tells his wife, who/[—]/ yet keeps on working.” (Carver 2000, 39). Postimies on siis sairaudestaan huolimatta edelleen työelämän syrjässä kiinni eikä hänellä täten tulisi olla puutosta aineellisesta hyvästä. Toki postimiehen palkka on niukka, mutta vaimo käy myös työssä, joten kahden hengen tuloilla elämisen tulisi onnistua myös amerikkalaisessa tuon ajan yhteiskunnassa. Kuvauksen kohteena olevien hahmojen yhteiskuntaluokkaa luonnehditaankin amerikkalaisessa kontekstissa tyypillisesti ilmauksella työläis-köyhä (working-poor).

Silti talon huoneet ovat tyhjiä. Tämä kertoo enemmänkin siitä, että vaikka aineellista puutosta ei välttämättä ole, on hengellisessä puutoksessa iso osa. Postimiehellä ei välttämättä siis ole minkäänlaista makua tai silmää millekään substanssille, joka tekisi hänestä kuluttavan ihmisen tai edes jollain määreellä pyöreämmän hahmon. Elämän puuttumisesta puhuu myös tyhjyys. “As he walks the empty rooms, he/ thinks of crazy things/[—]/ enough things to fill a book/ he tells his wife” (Carver 2000, 39). Kuitenkin kaikki hulluus, mitä postimies nimeää, sisältyy siihen kertaan, kun hänen työkaverinsa kätteli presidenttiä.

Elämän sisällön köyhyys nouseekin runossa teemaksi. Sairaus on vienyt postimieheltä sen vähänkin mitä tällä oli eli työkyvyn. Jäljellä on vain kyläilemään tulevan kuoleman odotus. “there is just the room,/ the early morning without sun,/ the sound of a doorknob/ turning slowly.” (Carver 2000, 39). Runon poliittisuus näkyikin työkyvyn menetyksenä. Se kohdistaa lukijan katsetta siihen,

että joillekin ihmisille ei elämässä ole muuta sisältöä kuin työ ja pyrkii osoittamaan ymmärrystä myös tällaista ihmistä kohtaan. Myös runon sanasto tukee köyhyyttä. Runossa on hyvin niukasti tunteita kuvaavia sanoja ja sen sijaan enemmän konkreettista maailmaa kuvaavaa sanastoa. “Grand Coulee Dam” (Carver 2000, 39). Tämä padon mainitseminen myös sijoittaa postimiehen Yhdysvaltojen luoteisosiin ja Washingtonin osavaltioon. Runon kieli ei myöskään nosta mitään arkikielestä poikkeavia sanoja. Puhuja ei siis käytä sellaista kieltä, joka olisi tämän postimiehen ulottumattomissa, joten sanasto kertoo mahdollisesta matalasta koulutuksesta ja osasta yhteiskunnassa eli sanasto tuottaa osaltaan myös köyhyyden kuvaa.

Runo rakentuu kolmesta säkeistöstä. Ensimmäinen on pituudeltaan kuusi säettä, toinen 14 ja kolmas yhdeksän. Keskimmäisen säkeistön puhumiseen menee pisin aika, joten tässä on merkittävyttä runon kannalta ja se käsittelee elämän tyhjyyttä ja toivetta muutokseen. Sen mittasuhteet tukevat tulkintaani. Viimeinen säe puhuu unien vihaamisesta ja kuoleman odotuksesta ja ensimmäisessä on puheena työkyvyn menetys. Menetys on siis merkittävä, mutta merkittävämmäksi nousee se, kuinka postimies alkaa hahmottaa elämänsä tyhjyyttä. Runossa on mielenkiintoista myös sen etäisyys. Se on kirjoitettu yksikön kolmannessa persoonassa, joten sen voi myös lukea olevan irvaileva kuvaus puhujan omasta elämästä tai sitten se on dokumentaarinen. Säkeistorakenne ei runossa sisällä ellipsiä vaan korostaa aihealueiden merkittävyttä kokonaisuuden kannalta.

Runon rytmissä on soljuvuutta ja se etenee beat-runon kaltaisella rytmillä. Sitä ohjaavat runsas välimerkkien käyttö ja pienet rytmiset variantit kuten aiemmin mainittu “smiles; he tires” (Carver 2000, 39) sekä myöhemmin runossa soiva “anywhere, never done anything;/ there is just the room,/ the early morning without sun” (Carver 2000, 39). ”Anywhere”-”Anything” muodostavat alliteraation ja ”done”-”sun” luovat soinnikkaan pohjan ja tekevät puheesta instrumentaalisemman. Runon edetessä proosamaisesti, toimivat nämä pienet kuviot jazzahduttavina elementteinä.

Runossa on tarkasteltava myös sitä, että runon aiheena on etäännytetty postimies ja kokoelmassa jo aiemmin nimeltä mainittunakin Charles Bukowski. Bukowski oli tunnetusti postimies ennen kirjailijauraansa ja yksi hänen keskeisiä teoksiaan käsittelee myös postitoimistoa.

Bukowski on teksteissään usein häikähdyttävissä aiheissa. ”Häikähdyttävät keinot sopivat hyvin myös ajattelun provosoimiseen.” (Helle 2019,

213). Carverin hätkähdyttävyyden syntykin yllättävästä yhdistämisestä. "Torture"-runo käsittelee kidutusta ja yhdistää sen rakkauteen eroottisella latauksella. Sen aiheena on rakkaus ja se on täynnä kidutukseen viittaavaa kuvastoa. Sen teema on hulluus, jota rakkauteen vaaditaan ja toisaalta vallankäyttö rakkaudessa. Silti puheen kohteena oleva hahmo on täysin suostuvainen lähtemään siihen samaan kidutukseen uudelleen. Onko kyseessä romanttinen hölmö vai masokisti? Runo on omistettu amerikkalaiselle runoilijalle Stephen Dobynsille, mutta en pysty tietämään, pohjautuuko runon puheen kohteena oleva hahmo Dobynsin persoonaan. Runon kohdalla voi pohtia, onko omistuskirjoitus intertekstuaalinen viite tai lukuohje vai sinällään irrallinen runon sisältöön nähden.

Runossa keskeistä on toivo. Vaikka rakastettu tekisi mitä "You want to have unspeakable acts/ committed against your person, things/ nice people don't talk about in classrooms." (Carver 2000, 41). Puhuteltu uskoo kiduttajansa hyvyyteen ja kauneuteen. "Dance with me, you imagine hearing her say" (Carver 2000, 41). Toivo puhuu runossa myös varallisuudesta. Se on henkistä pääomaa, jota ilman ihminen on hyvin köyhä. Ainoa varallisuuden kuvaus, jota runossa on, on sen alussa. "You are falling in love again. This time/ it is a South American general's daughter." (Carver 2000, 41). Banaanivaltio-sotilasjuntassa kenraalit ovat erittäin varakkaita henkilöitä, joten varallisuus on esitetty runossa implikoiden tai tavoiteltavana. Mikäli rakastettu edustaa siis varallisuuden tai sosiaalisen statuksen nousua. Puhutellun varallisuudesta ei toivon ohella puhuta mitään.

Kiduttajan nimeäminen etelä-amerikkalaiseksi tekee runosta myös poliittisen. Se puhuu toiseen kulttuuriin kohdistuvasta ennakkoluulosta, joka voi olla myös täysin perusteeton. Se nostaa varakkaan ja vaikutusvaltaisen ihmisen tyttären kivun aiheuttajaksi ja puhuu vallan ja rikkauksien korruptoivasta voimasta ihmiseen. Vaikka rakastettu onkin kiduttaja, on hänen valtansa suhteessa isänsä valtaan. Tämä puhuu osaltaan myös poliittista sävyä naisen asemasta Etelä-Amerikassa.

Etäisyys Etelä-Amerikkaan on myös runon lokaaliutta ja sitä kautta etäännytyttä. Runossa mainitaan Lake Titicaca ja Etelä-Amerikka. Kuitenkin kidutettua puhutellaan toistuvasti hombre- tai amigo-sanoilla, jotka luovat todellisuuden, johon kidutettu ei kuulu. Hän on vieraana tai vankina tässä todellisuudessa.

Runo on mitaltaan 31 säettä. Se on kokoelman kannalta pitkäkökö runo ja kertomisen aika tekeekin kiduttamisesta kiduttamista. Pitkät ja monimuotoisesti

kiduttavat säkeet kestävät pitkän aikaa ja ajallisuus on nostettuna esiin myös tekstin sanoissa. “those lights that have been burning night and day/ in your eyes and brain for two weeks—” (Carver 2000, 41). Kiduttamista on siis jatkunut jo huomattavan aikaa. Tämä kidutus välittyy lukijalle myös runsaana sanamääränä runossa ja hitaassa, proosamaisessa rytmissä. Rytmia korostavat jälleen välimerkkien käyttö ja säkeiden muodostuminen virkkeiksi. Rytmii käyttää paljon toistuvaa rakennetta “You want” (Carver 2000, 41). Ripeyttävän efektin sijasta toisto tuottaa siirappimaista tahmeutta rytmin etenemiseen ja se ottaa toistuvasti kuin askeleen taakse päin. Rakenne myös korostaa vallankäytön teemaa runossa ja vakuuttaa kidutettua siitä, että todellisuudessa uhri haluaa huonoa kohtelua osakseen ja saa juuri sitä mitä on eniten tahtonut.

Runossa on myös vahva eroottinen lataus. Kiduttaja on saanut uhrinsa alastomaan tanssiin jo pariksi viikoksi ja runon nimi voi olla ironinen toteamus pitkittyneestä intohimosta. “She picks this minute to ask you, hombre,/ to get up and dance with her in the nude./ No, you don’t have the strength of a fallen leaf, / [—] / just the same, amigo, you dance/ across wide open spaces.” (Carver 2000, 41). Tämä lataus puhuu myös rakkauden masokismista, joka kuuluu runon teemaan. Levällään auki olevat tilat voivat olla ruumiillisia lokaatioita, mutta myös symbolisia rakkauden tiloja, joihin kidutettu tanssii tuskastaan huolimatta.

Mahdollinen eroottinen lataus liittyy myös runoon “Poem for Karl Wallenda, Aerialist Supreme”, jossa tuuli heittäytyy Wallendan syliin kuin nuori rakastaja. Runo puhuu sirkustaiteilija Karl Wallendasta. Runon nimessä mainittu “Aerialist” määrittäytyy trapetsitaiteilijaksi ja runossa on tietynlainen realismin odotus omistuskirjoituksen takia. Tosielämässä Wallenda oli kuuluisa nuorallakävelystään korkeissa paikoissa ja monelle varmasti myös tapaturmaisesta kuolemastaan esityksen yhteydessä. Runo on kuitenkin vahvan symbolinen ja siinä erityismerkitystä ilmaantuu tuuleen ja naruun. Runon tapahtumien päähenkilö on menestynyt taiteilija omalla alallaan ja aina hän käy kamppailuun tuulta vastaan. Tuuli edustaa uhkaa ja muutosta, mutta tavallaan myös konventionaalisuutta. Sillä on potentiaali päättää päähahmon elämä, kuten lopussa käykin, mutta sillä on myös muutoksen merkitys. Wallenda vastustaa tuulta koko elämänsä eli käy muutosta tai, lukutavasta riippuen, tavanomaisuutta vastaan tällä vanhalla tempulla. Hän suorittaa sitä menestyksekkäästi useille korkean profiilin hahmoille, joita runossa luetellaan. “It was there when you shook hands/ with the democratic King of the Belgians.”

(Carver 2000, 47). Vasta Wallendan ollessa tarpeeksi vanha, tuuli heittäytyy hänen päälleen ja saa hänet taipumaan tahtoonsa. Tämän seurauksena hän putoaa narulta ja kuolee. Naru on myös elämänlanka ja tuulen uhmaaminen on symboli voimakkaalle elämänhalulle. Tuuli on luonnovoima, jota ei voi vastustustaa, se voi olla myös konventio ja kulttuurisesti sovittu sovinnainen ilmapiiri. Siksi tämä hahmon kapinallisuus lymyilee korkea-arvoisten vieraiden läheisyydessä hihansuissa. “It waited in the cuffs of your sleeves/ when you bowed to the Emperor Haile Selassie.” (Carver 2000, 47). Hahmo kuolee vasta ollessaan liian vanha enää vastustamaan kuoleman kutsua ja ollessaan liian vanha elämään. Kuoleman kuva on runossa vahva ja elämän päättymiseen liittyvät muut ihmiset. He jäävät jälkeen ja irrottavat narun ripustuksistaan. Se tuo runoon, jonka kuvat ovat varsin yläluokkaisia ja rikkauksien kyllästämiä, yleisinhimillisyyttä ja muistuttaa, että lopulta kaikki ihmiset kuolevat samalla tavalla. Joku muu pyyhkii jäljet historian kirjoihin. Teemoiksi runossa nousevat kapinointi ja oman tiensä kulkeminen. Wallenda kulki vain ja ainoastaan omaa elämänlankaansa ja kieltäytyi konventionaalisista urakehityksistä. Se nostaa esille myös taiteilijan aseman yhteiskunnassa tai yhteiskunnasta huolimatta. Se puhuu jostain yleisinhimillisestä olemisen funktiosta, jonka ihminen voi taiteen avulla saavuttaa.

Köyhyyttä on runossa melkoisen paljon, mutta se syntyy ehkäpä siitä, että lukija olettaa realismia ja sidosta todelliseen historiaan. Runo on julkaistu 1983 ja sen hahmo on 74-vuotias kuollessaan. Ilman taustatietoja tosielämän Wallendasta tämä tuottaa tulkintoja aikajanoista ja kun runossa mainitaan nuoruuden Magdeburg, Wien ja Praha niin lukija helposti sijoittaa mielessään historiallisia tapahtumia hahmon ympärille. Todellisuudessa Wallenda oli syntynyt 1905 ja kuoli 1978. Tuuli seuraa nuorta taiteilijaa ja aina se näyttää uhkakuvia. Se puhuu implisiittisesti maailmansodista ja nälänhädästä samalla, kun se puhalttaa esiin rikkauksia ja yltäkylläisyyttä. “Wind rolled mangoes and garbage sacks down the streets of/ Nairobi.” (Carver 2000, 47). Se, että hahmo liikkuu ikään kuin näiden yhteiskunnallisten myllerrysten ja muutosten yläpuolella, taiteillessaan narulla, tekee runosta hyvin poliittisen. Hahmo ei osallistu politiikkaan, mutta viihdyttää hallitsijoita siitä huolimatta. Jokin hovinarrin mahdollisuus on hahmossa. Tämä osallistumattomuus ja toisaalta hallinnoista hyötyminen tekevät runosta poliittisen.

Runo rakentuu 36 säkeestä, jotka lähes poikkeuksetta etenevät proosamaisina lauseina. Ainoan poikkeuksen tuo säe, jossa on vain yksi sana. Sana

on “Nairobi” ja se on asennettu runoon hiukan sisennetyksi. Tämä tuo runoon rytmistä variointia, mutta myös erityistä signifiantsia. Se saa kysymään merkitystä tämän sanan rytmiselle ja typografiselle erottamiselle muusta sanalaumasta. Tulkitseen sen funktion olevan kääntää lukijan katsetta myös elämisen epäkohtiin ja niihin yhteiskuntiin, joissa ihmiset elävät köyhyydessä samaan aikaan kun rikkaat sirkustaiteilijat leijuvat pilvissä viihdyttämässä maan hallintoa. Rikkaat lepäävät, mutta Nairobinkin kaduilla muutos puhalttaa roskasäkkejä ja hedelmiä nurin ja tekee hyödykkeet mahdollisesti käyttökelvottomiksi. Se korostaa maailman epäoikeudenmukaisuutta ja epäsuhtaisuutta. Se myös aloittaa runon hahmon elämän ehtopuolen ja valmistaa tätä kuolemaan. Nairobinkin jälkeen hahmo muuttaa eläkeläisparatiisiin Floridaan ja alkaa homehtumaan. Hänessä on kuitenkin vielä yksi keikka jäljellä ja sen myötä hän kuolee lopullisesti legendana. Elämänsä muiden yläpuolella viettänyt hahmo siirtyy pudotessaan vielä kaikkia muita korkeammalle. Täten Nairobi-sana toimii vedenjakana runon puolivälin paikkeilla. Se on runossa 14. säe, joten runon loppupuolen puhumiseen menee hiukan enemmän aikaa. Tulkitseen tämän olevan merkittävämpää runon teeman kannalta kuin alun pohjustus.

Sanastollisesti runo sitoo tapahtumiaan aikoihin ja paikkoihin. “Haile Selassie” puhuu heti tietystä yhteiskunnasta ja tietystä aikakaudesta. Runo korostaa sanojen kautta myös luonnon merkittävyyttä. Tuuli-sana toistuu seitsemän kertaa ja tuo runoon rytmillistä toistoa, mutta myös merkittävyyttä. Myös sana “Wire” toistuu kolme kertaa ja toteuttaa samat funktiot. Muutoin runo etenee rytmiltään proosamaisesti ja vapaasti, ainoastaan Nairobi-sana vastustaa tätä rytmillistä levollisuutta. Toiseksi viimeisessä säkeessä ilmenee myös toistoa. “and to take down the wire. They take down the wire” (Carver 2000, 47).

Kuolema on läsnä myös runossa “Forever”. Runo käsittelee elämää mullistavaa muutosta ja sen keskiössä on puhujan isän, joko aktuaalinen tai symbolinen, kuolema. Puhuja näkee isänsä talon puutarhassa etanan ja hetken mielijohteesta päättää seurata sitä. Etana johdattaa puhujan kivimuurille, jonne hän käy lepäämään ja tarkastelemaan elämää. Hän saa täysin uuden perspektiivin asioihin ja muuttuu kuoleman kautta. Puhuja saa leponsa aikana mahdollisesti isänsä katseen. “fright splashed on their faces,/ as they meet my new eyes for the first time.” (Carver 2000, 49).

Kuoleman kuvaus on runossa paradoksaalinen ylistys. Kivistön (2011) mukaan köyhien jatkuvat vastoinkäymiset kuvattiin tyypillisesti mieltä jalostavina

funktioina. Tällöin suurikaan menetys ei suuresti hätkähdyttänyt köyhää hahmoa. (Kivistö 2011, 115-116.) Carverin runossa puhuja menettää isänsä, mutta tämän seurauksena saa uuden perspektiivin ja jalostuneen mielen. Tämä puhuu nähdäkseen paradoksaalisesta ylistyksestä.

Muutos ja hitaus ovat runossa keskeisiä. Etana liikkuu hitaasti, puhuja havainnoi muurillaan hitaasti ja hitaasti kasvaa ymmärrys muuttuneesta perhedynamiikasta, asemasta yhteisössä ja asemasta omassa elämässä. Tämä on runon poliittisinta antia. Muuttumista muiden silmissä kuvataan pelottavaksi, joten tämä implikoi jonkinlaisen poliittisen statuksen muutoksen. Runo on hyvin kysyvä. “how can I ever go back to that/ other life? I keep my eyes” (Carver 2000, 49). Hidas tajunta laajenee uudeksi tietoisuudeksi surun kautta. “Still later, grief begins to settle/ around my heart in tiny drops./ I remember my father is dead,/ and I am going away from this/ town soon. Forever.” (Carver 2000, 49). Muutos on täten myös fyysinen paikan muutos. Sen myötä runossa on lopullisuus. Keskeisimmiksi teemoiksi nousevat siis ajallisuuden ja kuulumisen kautta muuttuminen ja lopulta kuolema.

Runossa ei ole varsinaisesti typografista erityisyyttä, mutta monet säkeet päättyvät erikoisesti. Vaikka runo edustaa rytmiltään vapaarytmisyyttä ja on jälleen proosamaisesti rakennettu suoralle kerronnalle, muodostavat runon säkeiden leikkaukset mahdollisia uusia tulkintoja. “how can I ever go back to that/ other life? I keep my eyes/ on the stars, wave to them” (Carver 2000, 49). Ensimmäinen jättää auki ajallisen ikkunan, jossa puhuja reflektoi kokemaansa etanan kanssa. Hän puhuu paluusta edelliseen tietoisuuteen, mutta typografia mahdollistaa myös puhujan paluun tai ainakin sen kaipuun tapahtumien hetkeen. Myös silmien pitäminen mahdollistaa tajunnan ajallisen kiinnittymisen. Se pysäyttää still-kuvan tavalla tietoisuuden muutoksen ja napsauttaa siitä mentaalikuvan. Näin typografia paljastaa toisia kerroksia runosta.

Talon topos kytkeytyy tietoisuuteen ja mahdollistaa erilaisia tulkintoja runon kokonaisuudesta. Muutoksien yön jälkeen puhuja kuvaa tapahtumia näin: “Toward morning, I climb down/ and wander back into the house./ They are still waiting,/ fright splashed on their faces,/ as they meet my new eyes for the first time.” (Carver 2000, 49). Puhuja on ollut kivimuurillaan, jonka voidaan tulkita olevan jokin tietoisuuden seuraavan tason symboli.

Ulos savussa ajelehtiminen voi olla piilotettu merkitys esimerkiksi huumeiden käytölle. “Drifting outside in a pall of smoke,/ I follow a snail’s streaked

path down/ the garden to the garden's stone wall.” (Carver 2000, 48). Puhuja on seurannut etanaa, joka toimittaa hitaudellaan samaa funktiota kuin sadun jänis pyytäessään seuraamaan jäniksen koloon eli toisenlaiseen tietoisuuteen. Kivimuurillaan puhujan tajunta muuntuu. Hän kokee isänsä kuoleman, joka voi olla myös puhujan itsensä jonkinlainen perinteisyyden tai perityn ominaisuuden symbolinen kuolema, jossa juuret katkeavat. Aamua kohti hän laskeutuu takaisin taloonsa eli tietoisuuteensa, jossa häntä huolestuneet läheiset jo odottavat. Uudet silmät ovat siis muuntunut tajunta sekä vapautunut minuus. Kuvaus voi olla myös esim. kooman kuvaus, jossa puhuja palaa tajuihinsa hitaasti ja joutuu käsittelemään elämänsä traumaattisia kokemuksia uudelleen.

Runo rakentuu seitsemästä säkeistöstä, joista jokaisessa on neljä säettä. Säkeistö rakenne on rytmittävä elementti, mutta ei sisällä mitään ellipsimäistä tai asennonvaihtoon viittaavaa. Se toimii rytmillisenä relaksanttina, joka tekee ilmaa runon luentaan.

Runossa ei sinällään ole köyhyyttä. Se kuvaa varallisuutta vain sen kautta, että puhujan isällä on talo. Rakennuksen kuntoa ei kuitenkaan kartoiteta. Köyhyys runossa tulee esiin menettämisen funktion kautta. Puhuja menettää isänsä eli köyhtyy mahdollisesti ihmissuhteissaan. Voi olla myös, että hänen tunnevarantonsa tästä vaurastuvat.

4. Köyhyys rakenteissa

Carverin runoissa köyhyys on toisinaan hyvinkin piilossa. Se näyttäytyy vasta, kun rakenteisiin kätkeyty signifiantsi luetaan esiin. Se on toisinaan rytmisessä, toisinaan asettelussa. Paikoitellen runoissa korostuu myös se mitä ei sanota. Ellipsit ja puhujan havainnoinnin puutokset viestivät näissä runoissa jonkin alisteisen aseman olemassaolosta. Köyhyys on jotain mikä täytyy kätkeä ja näissä runoissa köyhyys piiloutuu rakenteisiin.

Rakenteet puhuvat paljon myös puhujien mahdollisesta havaintomaailmasta. Ne tuottavat lukijan silmien eteen ne valitut kuvat, jotka puhuja ympäristöstään valitsee. Vaikkapa runossa “Cheers”, jossa keskeinen rakenne ja merkitys nousee puhujan poissaoloa ilmaisevan kyltin havainnollistamisesta. Se tuottaa merkityksen puhujan katoamisesta alkoholinsa pariin. Se näyttää lukijalle palan todellisuudesta, jossa runo elää.

Rakenteissa näkyy myös erilaisia kielellisiä tasoja. Tällainen on esimerkiksi burleski, joka tarkoittaa ristiriitaa ja parodiaa kielellisellä tasolla. Se tuottaa valituista sanoista uusia merkityksiä niiden tapahtumien ympäristöön.

Runoissa on usein läsnä huumoria, joskin hyvin synkällä tavalla. Tämä pääsee kokoelmassa oikeuksiinsa typografian avulla. Osa runoista on sijainniltaan hytkyviä kuin nauruun purskahtavan puhujan vatsa. Typografia paljastaa myös merkityksiä, jotka eivät pelkkien sanojen kautta olisi nähtävillä.

4.1 Rytm – Niukka leikki

Rytmi on lähes poikkeuksetta keskeinen elementti runoudessa. Carverin kokoelmassa runon kesto ja rytmit näyttävät erilaisia painotuksia runon keskeisiin sisältöihin. Nähdäkseni ne tuottavat runoon jonkin merkitystason. “Kun puhutaan kestosta, toisiinsa verrataan *kertomisen* aikaa ja kerrotun *tapahtumisen* aikaa eli kerrottua aikaa [--] “Kertomisen aika” (kerronnan aika) on tässä hieman metaforinen ilmaus, koska kertomisen keston mittana on sivumäärä” (Steinby 2013, 112). Mikäli runo sivuuttaa jonkin ison kokonaisuuden olankohautuksella tai mikäli se jämähtää tarkastelemaan jotain äkkiseltään hyvin pieneltä vaikuttavaa, siinä voi olla jokin kätkeytyvä merkitys. Runossa kestoa täytyy tarkastella paljon tiiviimmin kuin romaanissa ja

tämä korostuu lyhyemmissä runoissa. Tästä johtuen tarkastelen Carverissa kestoja vain kun se nostaa jonkin erityismerkityksen. Keston yhteydessä täytyy siis pohtia, miksi puhuja haluaa pysäyttää lukijan jonkin asian äärelle tai ohittaa jotain nopeasti. Tällöin keston kautta voi jokin signifiantsi astua esiin.

Kokoelman runot ovat vapaarytmisiä. Osa runoista nostaa kuitenkin sisältämänsä rytmiaineksen kautta näkyville merkityksiä, joita rytmi korostaa. Rytmit saattavat tehdä näkyväksi puhujan pääsisäistä maastoa ja tuottaa merkityksiä vaikkapa mielen sairauksiin. Nämä seikat saattavat tuottaa yhteiskunnallisia merkityksiä ja painoarvoja. Ne voivat puhua ihmiselämän ulkopuolisen, johon karkeasti luonnon sijoitan, kauneuden levollisuudesta myös rytmin keinoilla ja työelämän hektisyyden nopeudesta myös puheen nopeutena. Rytmit ja kestot voivat ilmaista esim. alkoholistin elämän pysähtyneisyyttä, kuten runossa “Iowa summer” tai ne voivat ilmaista uskonnollista mantraa ja kontrolloivaa paranoiaa, kuten runossa “Cheers”.

“Cheers” sisältää toistoa ja toistuvaa rakennetta ja sen kesto paljastaa kätkeytyä merkitystä. “Toistopiirteet osoittavat, miten rytmikuvio muodostuu yhtäältä pyrkimyksestä säännönmukaisuuteen ja toisaalta vaihtelusta ja siten säännönmukaisuuden horjumisesta” (Kainulainen 2012, 64). Tämä rytmin säännönmukaisuuden variaatio ja sen maltillinen haastaminen ilmenee runossa “Cheers”. Tämä horjuminen voi ilmentää runossa jotain tuotettua merkitystä ja toimia tällöin vahvisteena tuolle merkitykselle. Esimerkiksi alkoholismi voi näkyä tulkintani mukaan rytmissä, kun sen epätarkkuus ja epävakaus kirjoitetaan näkyviin käytettyyn rytmiin. Runossa mantrat ja rukoukset tuottavat säännöllisyyttä, mutta typografia ja välimerkit haastavat tämän toteumaa.

“Cheers”-runo käsittelee alkoholistin harhaista maailmaa ja tarvetta juomiseen enemmän kuin mihinkään muuhun. Runon nimi kääntyy “Kippis” sekä se on informaali tapa ilmaista “Näkemiin” tai “Kiitos”. Eristäytymisen ja sairauden teemat nousevat vahvasti esille runossa. Puhuja on kuin alkoholipsykoosissa eikä voi eikä halua tulla pois sieltä. Hän juo joka päivä lisää ja syventää kierrettään ja päättyy lopulta lopulliseen hulluuden spiraaliin. “Vodka chased with coffee. Each morning/[-]/ They don’t understand; I’m fine./ just fine where I am, for any day now/ I shall be, I shall be, I shall be...” (Carver 2000, 14). Runossa keskeistä on merkitys, joka nousee esiin rytmin toiston ja kiertävyyden kautta. Puhuja jää toisessa paikassa

paikoilleen kuin rikkinäinen levy ja toisaalla hän kiihdyttää itseään rytmillisen toiston kautta kohti uskonnollista transsia.

Runo puhuu vahvasti alkoholistin harhaisesta mielestä, jossa oma terveys on omasta mielestä aivan kunnossa, vaikka mielessä pyörivät jatkuvat vainoharhat ja painajaiskuvat. “I think he drank some of my vodka.” (Carver 2000, 14.) Säe toistuu lähes samanmuotoisena uudestaan ja puhuu siitä kuinka puhuja ei voi luottaa edes kaikkein rakkaimpiin ihmisiinsä. “She drank some of my vodka, too, I think,/ then left hurriedly in a strange car/ with a man I’d never seen before.” (Carver 2000, 14). Vainoharhoista puhuu myös runon päättävä rukouksen kaltainen toisto:

“against those who would sin against me,
against those who would steal vodka
against those who would do me harm.” (Carver 2000, 14).

Viimeisissä säkeissä näkyvä toisto luo kuvaa maanisesta itsensä heijauksesta, jonka vallassa puhuja on. Hän pyrkii pitämään langat, vodkat, käsissään ja suojelemaan itseään kaikilta, jotka tahtovat hänelle pahaa, kuten katkaisuhoidoa. Säkeet muodostavat myös jonkin rukouksen tyyppisen toiston ja rytmirakenteen.

Eristäytyminen ja luottamus ihmisiin ovat yhteiskunnallisia ja poliittisia aiheita sillä myös yhteiskunnasta erkaantuminen ja erakoituminen ovat yhteiskunnallisia tekoja. Koska eristäytyminen on myös runon muodossa, politiikka ja pyrkimys vaikuttaa toiseen ihmiseen joko tunteellisesti tai älyllisesti ovat läsnä jatkuvasti. Myös osallistumattomuus on tapa ilmaista osallistumistaan. Ihmisten välinen luottamus on olennainen osa kaikkea yhteiskuntarauhan säilymistä ja yhteisten sopimusten eli lakien noudattamista. Luottamuksen horjuminen ihmisiin, runon tapauksessa lähimmäisiin, on noteerattava merkitys yhteiskuntarauhan kannalta.

Rakenteellisten seikkojen kautta runo on erittäin kiinnostava. Runossa on irrallinen ja isoin kirjaimin kirjoitettu säe, joka jäljittelee kirjoitusasullaan puhujan tekemää kylttiä.

“I hang the sign on the door:

OUT TO LUNCH

but no one pays attention; my friends” (Carver 2000, 14).

Tämä visuaalinen elementti tuo luotaantyöntävyyttä myös lukijan nähtäville ja hyppää ulkoasullaan tekstistä erilliseksi olennoiksi. Kyltti puhuu samanaikaisesti puhujan mielen erkaantumisesta kehostaan kuin myös siitä, ettei runon lukijan tulisi lähestyä puhujaa ollenkaan. “but no one pays attention; my friends” (Carver 2000, 14). Puhuja siis jättää oven auki ystävilleen ja kehottaa täten lukijaakin olemaan välittämättä kyltistä ja käymään peremmälle. Noteerattavaa on säkeessä myös verbi maksaa. Köyhyyden ollessa läsnä runossa on huomioitava maksamisen tapahtuma, jossa runo keskustelee ikään kuin huomiotaloudesta, jossa hänen toiveensa jätetään täyttämättä. Hän ei siis saa maksua eli rauhaa vaan puhujaan implikoidaan köyhyys tai talousjärjestelmän ulkopuolisuus myös tällä tasolla.

Myös ystävien kutsussa on jotain erikoista. Kursiiviin asetellut “or else they call – *Come out and play,/ Ray-mond.*” (Carver 2000, 14) säkeet osoittavat humoristista tai leikillistä sävyä ystävien puheessa. Houkutusta poistua vodkaholvistaan ulos maailmaan, mutta kuitenkin tästä kieltäytymistä. Raymond-sanalle keskelle asetettu väliviiva tuottaa runoon myös musikaalista rytmiä ja lukija voi melkein kuulla ystävänsä äänen venytyksen tuossa väliviivan kohdalla. Kursiiviin asettaminen voi toisaalta myös luoda musikaalisuutta sen kautta, että säkeet ovat jotenkin populaarikulttuurissa yleisiä ja niihin liittyy ääniä ja äänenpainoja, jotka natiivilukijat osaavat tunnistaa tai lukea tämän kursiivin avulla.

Muita rytmiä ohjaavia elementtejä ovat säkeistörakenne, runsas välimerkkien käyttö, toisto ja kohosteiset kirjoitusasut. Rytmillisesti runo on kiihkeähkö ja sen sisältämät erikoisemmat rakenteet tekevät runosta eriskummallisen. Lähes yhtä kummallisen kuin puhujan siemaissut maailma. Toistolla puhuja ottaa vauhtia seuraavaan rypistykseen. Toisen säkeistön päättävä “I shall be, I shall be, I shall be...” (Carver 2000, 14) -säe on kuin mantra, jossa toistuvat pisteet edustavat päättymätöntä toistoa, joka kiihdyttää puhujan viimeisen säkeistön rukoukseen ja ikuiseseen spiraaliin.

Runossa on kolme säkeistöä ja näiden väleissä olevat tyhjät rivit siirtävät puheen aikaa. Ensimmäisessä säkeessä puhuja puhuu siitä mitä joka päivä toistuvasti tapahtuu ja siitä mitä silloin tällöin tapahtuu. Toisessa säkeistössä puhuja käsittelee kahta kerran tapahtunutta tilannetta ja kolmas on tulevaisuudessa ja

maanisessa heijauksessa tapahtuva itsensä tynnyttely. Säemääräisesti toinen säkeistö on pisin ja puhuukin ilmeisen tärkeästä asiasta puhujalle eli perhesuhteista. “Once my son, that bastard,/[--]/And last week my wife dropped by/[--]/ and a carton of tears.” (Carver 2000, 14). Voidaan tulkita näiden hahmojen olevan puhujalle tärkeitä, koska heitä käsitellään kaikkein eniten. Myös näihin hahmoihin liittyy puhujan vainoharhaisuus ja he molemmat ovat mahdollisesti varastaneet puhujalta vodkaa, joka kietoutuu runossa johonkin elämänlangan tai rakkauden symboliin. Vodka on myös puhujan maailman selkeästi arvokkain omaisuus, joten sen katoaminen tuottaa osaltaan runoon myös köyhyyttä. Viimeisen säkeen heijaus liittyy kolmen viimeisen säkeen rukoukseen, joka siirtää puhujan ajasta ikuisuuteen. Päättymätön toisto tässä harhassa on kuin musiikillinen fade out, jonka voi tulkita edustavan sitä, että kappale jää soimaan ikuisesti. Niin myös puhuja jää harhansa vangiksi ikuisesti.

Köyhyys on runossa kahdella tavalla. Sekä aineellinen puutos että hengellinen puutos, joista jälkimmäinen on runon maailmassa merkittävämpi asia. Aineellisesta puutoksesta ei varsinaisesti sanota mitään muuta kuin, että toisinaan vaimo tuo puhujalle ruokaa ja puhujalla on kuitenkin vodkaa, joten täysin varaton hän ei ole. Vodkaa kuitenkin katoaa ja sitä varastetaan, joten tämä merkittävä varallisuus kutistuu. Voidaan myös olettaa, että spiraalin syventyessä, käy myös vodka vähiin ja ihmisten kaiketessa käy ruokakin harvanlaiseksi. Sen sijaan hengellinen köyhyys on runossa merkittävää. Puhuja on menettänyt perhesuhteensa. Poikaansa puhuja ilmeisesti vihaa ja vaimo lähtee vieraan miehen mukaan. Puhujalla on vain ja ainoastaan vodkansa. Toki runossa puhutaan ystäväistä, mutta nämä lienevät ryyppykavereita, jotka ovat paikalla vain kun vodkakin eli varallisuus on. Puhujan henkikin on käymässä ahtaaksi ja spiraalin syventyessä psykoosi ottaa lujemman vallan ja vie puhujan kohti loppullista mielenmenetystä. Köyhyys on läsnä siis vähintäänkin seuraamuksissa.

Tämä psykoosin ja alkoholisairauksien kuvaaminen taiteessa tekee runosta poliittisen. Alkoholista ja päihteistä yleensä amerikkalaisessa kirjallisuudessa jollain tavalla glorifioidaan tai ryyppäämistä lähestytään jotenkin humoristisesti. Tällä viitataan amerikkalaisessa runoudessa esimerkiksi Charles Bukowskin ja Allen Ginsbergin teksteihin. Runo tekee tästä vastustavan kuvan ja näyttää myös alkoholin pimeämpää puolta. Valaisten näin harvoille suotua painajaisista suuremmalle yleisölle. Tämä valon osoittaminen tekee runosta poliittisen.

Toisaalta voi myös arvioida, toimiiko alkoholin korostaminen ikään kuin glorifioivana merkityksenä. Nostaako sen näyttäminen ja nimeäminen sen arvoa jollekin sellaiselle lukijalle, joka on aiheesta jo lähtökohtaisesti innostunut? Runon puhuja kuitenkin toteaa voivansa hyvin tai ainakin, että hänellä menee hyvin ihan lähiaikoina. Täten runo voi osaltaan myös ylistää alkoholia. Alkoholin ja alkoholismin ylistys on myös samaa paradoksaalista ylistystä, jota olen aiemmin käsitellyt. Se on sekä köyhyyttä, että ulkopuolisuutta. Ylistys on tai voi olla ironinen. “Ehkäpä tarkoituskaan ei aina ollut luoda positiivisen retoriikan avulla myönteisiä mielikuvia, vaan ennemmin sarkastisesti alleviivata köyhän alisteista asemaa.” (Kivistö 2011, 128). Ollakseni suistumatta intentionharhan alueelle, pysäytän tulkintani tähän.

Samassa psykoottisessa alkoholismissa ui myös kokoelman runo “Not far from here”. Runossa alkoholistin vainoharhaisuus on vahvasti läsnä. “I jump to the floor./ Still, this could be a trap./ Careful, careful./ I look under the covers for my knife.” (Carver 2000, 26-27). Runossa lapsi häiritsee puhujaa tulemalla huoneeseen koiran kanssa. Puhuja on todella pahassa vainoharhan tilassa ja yrittää hätistellä lasta pois luotaan. “Listen, I don’t have time for games./ Here, I say, here – and I send her away/ with a plum.” (Carver 2000, 27). Teemaksi runossa nousee sekä tämä alkoholin tuottama sairaus, myrkytystila, joka on niin fyysinen kuin henkinenkin, että alkoholistin eristäytyneisyys. Mikään mikä ei ole alkoholia ei ole tervetullutta. Tätä kautta runoon astuu köyhyys. Puhuja on köyhdyttänyt itsensä fyysisestä voimastaan “We are both/ trembling.” (Carver 2000, 27) kuin myös henkisestä tarkkaavaisuudestaan “But even as I curse God/ for the delay,/ the door is thrown open” (Carver 2000, 27). Puhujan köyhyys ja alkoholi kietoutuvat uudestaan yhteen. Alkoholi tuottaa eristäytyneisyyden eli tunne-elämän köyhyiden, jonka manifestaationa tämä lapsensa pois lähettäminen toimii. Viimeisessä säkeessä nimetty luumu sisältää myös symbolisen merkityksen. Se on sekä viimeinen varallisuus, että pois heitettävää. Se on mahdollisesti ainoa asia mitä lapsi sairaalta vanhemmaltaan saa. Luumu on violetti ja se on kristillisessä perinteessä katumuksen väri. Puhuja siis lähettää lapsensa pois ja sen mukana mahdollisesti katumuksensa. Herää kysymys, että katuuko puhuja tyttärtään, josta hän ei erityisen mairittelevasti puhu? “a long-haired brat enters” (Carver 2000, 27). Runossa ei mainita, jääkö tyttären tuoma koira huoneeseen. Koira symboloi ystävyyttä ja assosioituu sanontoihin kuten “mans best friend” jne. Tekeekö puhuja siis vaihtokaupan? Koira

luumusta. Täten hän mahdollisesti vaihtaa katumuksen ystävällisyyteen ja kohtaa jälleen maailman.

Runo rakentuu seitsemästä säkeistöstä, joista jokaisessa on kolme säettä. Runo on sätkivä ja nykivä ja sen rytmit kuvaavat tätä alkoholistin ulosantia. Se on säikkyvä ja hauras. Ripeä ja pitkäkestoinen. Vaikka tapahtumat tapahtuvat sekunneissa, kestää niistä kirjoittaminen seitsemän säkeistöä. Se puhuu puhujan epätarkkuudesta ja rönsyilyvyydestä. Pitkään puhuttu vähästä aiheesta, ohjaa lukijaa katsomaan sitä, mihin puhuja eniten keskittyy ja se on omaan itseensä. Yhtä säkeistöä lukuun ottamatta muut puhuvat minä keskeisesti tapahtumista ja korostavat tilanteen minää koskevaa tunteellisuutta. Puhujan minä on siis keskeisin asia, johon hän kykenee tarttumaan.

Runon poliittisuus on minäkeskeisyydessä. Runon ensimmäiset säkeet “Not far from here someone/ is calling my name.” (Carver 2000, 26) puhuvat siitä, kuinka alkoholisti eristäytyy yhteiskunnasta ja hänet täytyy hakea takaisin. Tämä eristäytyneisyys tuottaa omat ongelmansa, mutta myös välinpitämättömyyden kanssaihmistä kohtaan. Tämä tuottaa runoon vieraannuttamista. “Vieraannuttamisella pyritään eroon arkipäivän automatisoituneesta kielenkäytöstä, joka estää havainnoimasta maailmaa tuoreella tavalla ja uusista näkökulmista” (Helle 2019, 42). Vieraannuttaminen on näkökulman yksipuolisuudessa. Lapsi on huoneessa, mutta puheeseen mahtuu vain puhuja. Täten kielellisen rajauksen kautta lapsi rajataan kokonaan ulos runosta ja vieraannuttaminen kohdistuu sekä lukijaan, että runon lapseen.

Puhuja ei vastaa huutoon vaan yrittää paeta ja puolustautua. Tämä sairaan mielen logiikka on poliittista, koska se kertoo yhteiskunnallisesta kehityksestä, mikäli sairauksien sallitaan kehittyä. Se kertoo myös sairaiden kohtelusta, sillä kutsu ei missään nimessä ole mieleinen vaan sairas mieli pyrkii ensimmäisenä suojaamaan itseään pakenemalla. Mikäli sairaanhoito olisi oikealla tolallaan, ei sairas pakenisi apua. Kirjallisessa kontekstissaan runo operoi Charles Bukowskin ja William S. Burroughsin kaltaisten kirjailijoiden repertuaarissa.

Puhuja käyttää kohtalaisesti välimerkkejä, joihin ei lataudu erityistä signifiantsia. Yksi säe hyödyntää toistoa ja rytmi luo humoristista tunnelmaa puhujan vainoharhaan. “Careful, careful” (Carver 2000, 27). Tämä pieni huumorin välähdys ja universaalin ihmisyyden paikka myös keventää runon tunnelmaa merkittävästi. Toisessa toiston paikassa rytmi ikään kuin kelautuu taaksepäin ja alkaa uudelleen.

“Here, I say, here – and I send her away” (Carver 2000, 27). Tämä kärttyinen ärinä on jälleen humoristinen lähestyminen puhujan pelkojen purkautumiseen ja niiden naurettavaksi tekemiseen ja samalla nykäisee rytmiä aavistuksen takaisin omille raiteilleen. Sanastollisesti runo on erittäin yksinkertainen. Sitä voisi lukea sitä kautta, että puhujan rytmi ja havainnointikyky ei ole aivan täydessä terässä, joten sanastokin nojaa hyvin pitkälti yksinkertaisiin ilmaisuihin ja helppoihin sanoihin.

4.2 Sanaston taso ja burleski

Sanna Nyquist (2011) nostaa köyhyyden kuvauksien yhteyteen termin burleski. “Burleski on 1600- ja 1700- luvuilla kehittynyt ja kukoistanut kirjallisuudenlaji, joka perustuu tyylin ja aiheen väliselle ristiriidalle.” (Nyquist 2011, 206.) Toisin sanoen sanastollisen tason ja aiheen tason ristiriidassa on burleskityylin paikka. Tätä tyyliä on havaittavissa Carverin runoudessa. Osa runoista edustaa hyvin alhaisen maailman ja moraalikäsitteiden eloa samanaikaisesti, kun ne sanastollisella tasolla saattavat olla hyvin koristeellisia ja yleviä. Köyhyyden yhteydessä kokoelma käyttää hyvin korkealentoisia kuvauksia, mikä nähdäkseni edustaa burleskityyliä.

“Bankruptcy”-runon aiheena on vapautuminen. Puhuja on otsikosta päätellen tehnyt vararikon tai konkurssin ja sen seurauksena vapautunut oravanpyörästä. Tämä tuottaa avoimuutta ja onnellisuutta. Tämä vapautuminen ilmenee toistuvalla ilmaisulla “Exempt” ja ottaa fyysisiä olomuotoja. “hairy belly hanging out/ of my undershirt (exempt)/ I lie here on my side/ on the couch (exempt)/ and listen to the strange sound/ of my wife’s pleasant voice (also exempt).” (Carver 2000, 8). Vapauden teemaa tukee myös aika, jota ilmaisuun käytetään. Pysähtyneestä onnen hetkestä puhuvat kahta säettä lukuunottamatta kaikki muut. Ainoastaan säkeissä “Forgive me (I pray the Court)/ that we have been improvident.” (Carver 2000, 8) on puhuja siirtynyt jonnekin menneeseen ja niiden käsittelyyn riittää kaksi säettä kahdestatoista.

Runo on jaettu kahteen säkeistöön, joista molemmat ovat kuuden säkeen mittaisia. Tämä rakenne ohjaa rytmiä ja vaikka säkeet ovatkin vapaarytmisiä, joutuu kysymään itseltään, kuinka vapaa runo on, jos sitä rajoittaa säkeistorakenne? Säkeistöjen välissä oleva tyhjä rivi tuottaa asennonvaihdon. Ensimmäinen säkeistö kuvaa vapautumisen fyysisiä ilmentymiä ja toisessa säkeistössä puhuja siirtyy

päänsisäiseen puheeseen ja vapautuminen siirtyy tunteelliselle tasolle. “We are new arrivals/ to these small pleasures./[--]/ Today, my heart, like the front door,/ stands open for the first time in months.” (Carver 2000, 8). Asennonvaihto on luettavissa myös siitä kuinka toisen säkeistön ilmaisu muuttuu ilmavammaksi ja keveämmäksi. Tunteellinen taso ja vapautuminen näkyvät myös sanastossa ja sanavalinnat muuttuvat vapaammiksi. Tätä voivat ilmaista viimeiset säkeet, jossa sydän on auki kuin ovi. Ensimmäinen säkeistö sen sijaan on hyvin nuiva ja toteava. Sanastollisesti hyvin konkreettinen. Tämä tuottaa jälleen merkitystä tyhjälle riville säkeistöjen välissä. Tyhjä rivi on siis se hetki, kun vapauden tunne iskee puhujaan ja uppoaa tajuntaan. Se tuottaa muutoksen sanoihin ja ilmaisun tapaan.

Runossa on erityisen kiinnostavaa sanasto, joka tuottaa runoon narrimaisen ja ironisen kerroksen. Epätyyppillistä ja kiinnostavaa sanastoa edustavat ilmaisut kuten “Exempt” sekä “Improvident”. Nämä tarkoituksellisen ja ilmeisen kokoelman muusta tyylistä erottuvat sanat luovat jonkinlaista ilveilyä, mahdollisesti oikeussaleja kohtaan. Paikkoja, joissa tällaista vanhahtavaa ja koukeroista kieltä voisi kuvitella kuulevansa. Sanavalinnat luovat huumoria ja narrimaisuutta ja tuottavat jonkin ironian sävyn epäaidolla ilmaisullaan. Ironia kohdistuu myös rukoilun prosessiin, joka runon toisessa säkeistössä nimetään “Forgive me (I pray the Court)” (Carver 2000, 8). Tämä epäaito ilmapiiri tuottaa siis ilveilevän pyynnön oikeudesta, joka on verhottu uskonnollisen hurskauden viittaa. Näin tehden pilaa sekä oikeuslaitoksesta että uskonnollisesta rituaalista.

Huumori näkyy runossa erityisesti säkeissä “Forgive me (I pray the Court)/ that we have been improvident.” (Carver 2000, 8). Säkeet ovat sekä humoristisia että Jumalaa pilkkaava ilmaus. Tulkitsen jumalanpilkkaa sillä yleensä rukoilu kohdistuu Jumalaan ja yhdysvaltalaisten yleisimmässä uskonnossa saisi olla vain yksi Jumala. Sana “Court” sitoo myös osaltaan runon maailmaa lakitupaan, jossa puhuja pyytää anteeksi huolettomuuttaan, joka on ollut mahdollisesti runon nimen vararikon syytä. Tämä oikeuslaitoksen ja Jumalan ristiriita tekee runosta poliittisen. Ainakin jo sillä, että kohdistaa katsetta näiden kahden rakennelman symbioottiseen olemukseen. Huumoriksi voi lukea myös otsikon karuuden ja sisällön välisen ristiriidan. Vaikka nimi on vararikko tai konkurssi, on runon sisältö mitä onnellisin ja toivottavin levon ja rauhan hetki.

Runon nimi “Bankruptcy” sitoo tekstin köyhyyden näkökulmaan. Vaikka runossa ei suoranaisesti puhuta köyhyydestä, on se jälleen luettavissa rivien välistä,

sillä vararikko tai konkurssi ovat ilmiselvän läheisiä ilmaisuja köyhyydelle. Runossa korostuu kuitenkin myös erikoisella tavalla köyhyiden siunaama rauhallisuus ja levollisuus. Ikään kuin varallisuus tuottaisi enemmän harmia kuin hyötyä ja puhuja kokee helpotusta ja vapautumista päästessään eroon tästä varallisuuden musertavasta taakasta. Viimeisen säkeen perusteella puhujaa on vaivannut jo kuukausia sulkeutuneisuus. “Today, my heart, like the front door,/ stands open for the first time in months.” (Carver 2000, 8). Tästä voi tulkita, että puhuja on iloinen saadessaan sydämensä jälleen auki maailmalle ja rahan tai yrittämisen olleen tämän esteenä. Tämä taas tuottaa sen näkökulman, että köyhyys on vapauttava ja puhdistava kokemus. Täten köyhyys rinnastuu hyvään ja varallisuus pahaan ainakin tämän puhujan kohdalla ja voidaan lukea vapautumisen liittyvän myös rahan kiertokulusta vapautumiseen. Yksilöä eivät paina enää rahan kahleet ja yrittämisen eli menestymiseen pakottava vaate. “Yhteiskunnallisuuden ei tarvitse olla ratkaisukeskeistä tai poliittisesti värittyä. Se voi olla herättelyä ja katseen kohteeksi asettamista: *kiinnostus* provosoiviin tai muulla tavalla koskettaviin yhteisiin asioihin riittää.” (Vuola 2012, 17). Runon yhteiskunnallisen varattomuuden paradoksaalinen ylistys tekeekin runosta yhteiskunnallisen ja poliittisen. Runo edustaa samanaikaisesti myös burleskia.

Runossa on epätyypillisen vähän välimerkkejä ja rytmityksiä ohjaamassa on tässä tapauksessa sulkuviivoja. Nämä neljässä säkeessä toistuvat sulkumerkein ilmaistut sanat voidaan lukea myös toisen puhujan puheena. Tässä tapauksessa todennäköisesti vaimon puheena. Toiseksi viimeinen säe kuitenkin edustaa jälleen pilkuilla ohjattua rytmiä. “Today, my heart, like the front door,” (Carver 2000, 8).

Kuten “Bankruptcy”-ssa on myös runossa “The Baker” varattomuuteen siirtyvä sankari. “The Baker”-runo kietoutuu intertekstuaalisesti Tolstoin *Anna Kareninaan*. Runossa yksi keskeisiä hahmoja on Kreivi Vronski “Count Vronsky”, joka muistetaan Anna Kareninan tarinasta. Runossa Vronski on lähtenyt Meksikoon viettämään vanhuuden päiviään ja joutuu täällä Pancho Villan panttivangiksi. Runon aiheena on illallinen, josta myös Villan panttivankina ollut mies pakenee. “The husband crossed himself/ and left the house holding his boots/ without so much as a sign/ to his wife or Vronsky.” (Carver 2000, 9). Aviomiehen ontous ja tulkinnasta riippuen pelkurillinen käytös voivat olla tavallaan viittauksia Tolstoin teokseen.

Pancho Villan historiallista hahmoa käsitellään mielenkiintoisesti. Yleensä vapaustaistelijana esiintynyt Villa näyttäytyy runossa murhaajana ja raiskaajana tuomassa riistoa ja sortoa työläisille. Runosta nousevat tällöin yhteiskunnallisen valheen ja propagandan teemat. Runossa kreivi Vronski on vanhan maailman aristokraatti. Runo kysyykin hänen kauttaan, tekeekö vanha konservatismi vähemmän paha runon nimetylle sankarille eli aviomiehelle kuin tämän ”vapautta” toittottava kapinallinen?

Runossa keskeistä on ääni. Pancho on äänekäs ja puhuu paljon, mutta runon sankariksi nimetty leipuri on täysin äänetön. William Wright (2019) korostaa runossa jälleen olevaa äänettömyyttä työläisen alisteisen aseman symbolina. Tämä alisteisuus taas näkyy tulkinnassani köyhyytenä, joka suhteutuu valtaan. Se on voiman ja vallan puutostila. Alistettu eli köyhä ei omista edes sanoja, joilla puhua samaan aikaan, kun rikkaammat puhuvat vuolaasti.

Puhuja on runossa etäinen eikä osallistu runon maailmaan. Hän ikään kuin tulkitsee tapahtumia etäältä. Tästä herää kysymys: Onko puhujan näkökulma poliittisesti väritty? Puhuja havainnoi tapahtumia kahden polaarisen voiman, muutos ja pysyvyys, kautta. Voisi ajatella tämän olevan myös liberalismi vastaan konservatismi jaottelu? Huomioon täytyy myös ottaa runon nimi, joka on leipuri. Onko leipuri runossa nimetyn sankarin ammatti? Tällöin työläisen vapauttajana on itse piru ja vapaus marxilaiseen maailmaan ostetaan kovalla hinnalla. Jos taas Pancho Villa on leipuri, silloin hän leipoo uutta yhteiskuntaa pitämällä kreiviä panttivankina ja riehumalla pitkin maata. Mikäli Pancho on leipuri, ja tuntematon aviomies sankari, on Pancho silloin antisankari ja tämä on yhteiskunnallinen kritiikki muutosvoimia kohtaan. Yksi keskeinen teema runossa on myös naisen kuvaus heittopussina, jolla ei ole omaa tahtoa vaan hänen toimintansa on täysin miehen toiminnan varassa.

Köyhyys on runossa viimeisessä säkeessä sankarinasemaan kohotetun hahmon muodossa. Hän on mahdollisesti sorrettu yhteiskunnan tasolla sekä vapauttajan taholta. Pancho vie häneltä naisen ja hänen ainoa motivaationsa ja funktionsa on säilyä hengissä. Tähän tiivistyy mielenkiintoisella tavalla näkemys köyhyydestä ja elämisestä ihan vaan selviytymisen vuoksi. Tämä itsesuojelun logiikka ja vain ja ainoastaan oman aseman tai varallisuuden suojeleminen sopii tavallaan myös tulkintaan, jonka mukaisesti mies olisi Tolstoin kirjasta lainassa ja sijoitettuna täysin toisenlaiseen toimintaympäristöön. Runossa on myös mielenkiintoinen ristiriita varallisuudessa ja todellisuudessa. Kreivi Vronski on

erittäin varakas, venäläinen eli kaukomaalainen ja ennen kaikkea fiktiivinen. Pancho Villa, joka on häntä vallassaan pitävä voima, on sen sijaan köyhä, meksikolainen ja todellinen, joskin historiallinen hahmo. Panchon hahmoon oleellisesti liittyy myös väkivalta: “showed Vronsky his pistol” (Carver 2000, 9). Koska Pancho Villan asusteeksi runossa nimetään “pearl buttons/ on Pancho’s shirt” (Carver 2000, 9), voidaan myös tulkita, että Villa ei ole täysin köyhä, mutta sen sijaan korruptoitunut. Hahmojen kautta voidaan siis lukea, että todellisuus pitää fiktiivistä maailmaa hallinnassaan ja fiktiivisen maailman on taivuttava reaali maailman pistooleille ja vapauttajille.

Yksi vaihtoehtoinen tulkinta liittyy säkeisiin “promptly at midnight, Pancho went to sleep/ with his head on the table.” (Carver 2000, 9). Ilmaisusta jätetään avoimeksi sen, onko Panchon pää vielä kiinnitettynä hänen kaulaansa ja pakeneeko häpäisty mies henkensä edestä Panchoa vai tämän kuoleman motivoimaa kostojoukkoa. Uni voi edustaa myös ikiunta ja pään lokaatiosta mainitaan vain, että pää on pöydän päällä. Mikäli pää on pöydällä ilman jatkeena olevaa ruumista, voidaan tulkita fiktiivisen maailman alistavan reaali maailman alleen ja muistuttavan siitä, että historiakin on tarina tai teksti ja sellaisenaan voittajien kirjoittama.

Rakenteellisesti runo on vapaarytminen ja koostuu 23 eri pituisesta säkeestä. Viimeisessä kahdessa säkeessä näkyy asennonvaihto. “he/ is the hero of the poem.” (Carver 2000, 9). Asennonvaihto on vaivihkainen, mutta silti havaittavissa. Rytmissä ei ole havaittavaa variointia. Ajallisesti runon tapahtuman etenevät kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen aika on “Then”, jolla runo alkaa. Toinen aika on “Later” noin runon puolivälissä ja kolmas on “at midnight”, jonka jälkeinen osa on n.1/3 koko runon pituudesta. Tulkiten tämän edustavan sitä, että tämä kaikista pisin on tärkein asia runossa, josta puhuja haluaa ehdottomasti lukijan tietävän. Tämä kaikkein pisin ja seikkaperäisimmin selvitetty osio pitää sisällään Panchon juhlien lopun ja tämän häväistyn miehen pakenemisen paikalta. Nämä rakenteessa olevat mittasuhteet ohjaavat myös tulkintaa tähän suuntaan. Sanastollisesti runo edustaa ylevöitettyä tyyliä ja sen kautta hiukan teennäistä, juhlallista tai historialliseen tarinaan viittaavaa tyyliä. Puhuja käyttää hyvin epätyypillisiä sanoja kuten “summoned”, “exile” ja “promptly”. Sanavalinnat ohjaavatkin lukemaan runoa kuin hiukan ironiseksi kirjoitettua historiankuvausta tai burleskia.

Sanat ja niiden muodostuminen kuvaavat sosiaalista todellisuutta. Anna Helle (2019, 46-47) esittää, että jokainen todellisuutta kuvaava sana on diskursiivinen eli

neuvoteltavissa. “The Bakerin” sosiaalinen todellisuus määrittyy työläisen vaihtamisen kautta. Tämä strukturalistinen näkemys näkyy hienosti myös runossa “Iowa summer”.

“Iowa Summer”-runon aiheena on alkoholismi ja se käsittelee aihetta taudin syrjäytymisen ja delirium harhan teemojen kautta. Puhuja on hukassa tai ainakin menossa sinne. Hän saa kirjeen vaimoltaan “”What are you doing/ there?” my wife asks. “Are you drinking?”” (Carver 2000, 10). Puhuja ei välttämättä edes ole missään vaan kaikki muu runossa on alkoholin samentamaa todellisuutta, jonka läpäisee vain vaimon ääni ja tajuntaan painuu vain kysymys. Samentunutta todellisuutta tukevat teot ensimmäisessä ja kolmannessa säkeessä: “The paperboy shakes me awake [--]/[--]/ I tell him, rising from the bed.” (Carver 2000, 9). Toki kyseessä voi olla kulttuurinen ero, mutta itselle ei tulisi mieleen antaa lehdenjakajalle kotiavainta tai asua lähiössä aina ovet auki. Huoneessa on myös toinen mies, mutta kukaan ei sano sanaakaan. Myös säkeet “Sweat runs off our faces; we stand waiting./ I do not offer them chairs and no one speaks.” (Carver 2000, 9) viittaavat unenkaltaiseen tunnelmaan, joka osaltaan voi viitata delirium-harhaan, joka on ottanut ihmisten muodon. Tajunnan tasoon viittaavat myös säkeet “It is only later, after they’ve gone/[--]/ I study the postmark for hours. Then it, too, begins to fade./ I hope someday to forget all this.” (Carver 2000, 10). Merkityksen avain ja painotus tässä lainauksessa on pienellä “too”-sanalla. Myös postimerkki haihtuu, joten ovatko nämä alussa mainitut mykät miehetkin olleet harhaa? Toive unohduksesta on esitetty sille puhujalle, joka selviytyy tästä painajaisesta.

Köyhyys ei ole läsnä runossa johtuen siitä, että edes puhuja ei ole läsnä runossa. Toki voidaan arvioida sitä kuinka pitkälle alkoholismiin täytyy edetä, että *Delirium tremens* laukeaa ja millaisia seuraamuksia sillä voi olla vaikkapa yhteiskunnalliseen asemaan. Runo ei kerro maailmastaan, koska se ei kykene itsekkään hahmottamaan sitä. Se mainitsee joitakin ohjaavia sanoja, kuten “University”, mutta ei kykene sitomaan tapahtumia reaali maailman ajallisiin jatkumoihin. Unenkaltaisuus vaikuttaa myös puheen aikaan ja keston. Kaikki tapahtuu yhtä aikaa ja päällekkäin eikä mikään oikeastaan tapahdu. Kaikki kestää useita tunteja ja kaikki saattaa olla ohi huokauksella. Runon poliittisuus onkin hiukan piilotettua ja se tulee näkyviin vasta, kun aletaan katsomaan mitä tämä runo puhuu itse taudista. Se auttaa meitä ymmärtämään jotain alkoholistin pelkotiloista ja kääntää siten huomiota taudin hoitoon. Tämä tekee runosta poliittista.

Puhe pyörii syrjäytymisessä. Alkoholismi ja eristäytyminen vaikuttavat puhujaan. Myös toista miestä kuvaava sana “Negro” on syytä mainita, koska kyseessä on amerikkalainen runo. Sana ja sen variaatiot ovat olleet ja ovat hyvin provosoivia ja tarkoituksellisen provokatiivisia silloin ja tänä päivänä Amerikassa. Tämä tietoisien provokatiivinen ote liittyy kuitenkin runossa puhujan pelkotilaan. “He is accompanied/ by a giant Negro from the university who seems/ itching to get his hands on me. I stall for time.” (Carver 2000, 9). Säkeet kuulostavat ristiriitaisilta. Väkivaltainen yliopistoihminen on hiukan kummallinen olento. Tämä ohjaa minua tulkitsemaan, että tämä poliisille esitetyn syyllisen kuvailun kaltainen kuvaus on pikemminkin symboli esimerkiksi myöhässä olevalle työlle, joka manifestoituu yliopistoihmisenä, joka haluaa vetää puhujaa turpaan. Puhuja on mahdollisesti työsuhteessa yliopistoon ja “paperboy” voi täten alkaa merkitsemään tutkimusapulaista tai opiskelijaa. Velkojen tai muiden tällaisten karttelu kuuluu osaltaan burleski-tyyliin.

Rakenteellisesti tarkasteltuna runossa on 13 säettä. Säkeet ovat yhtä lukuunottamatta kaikki asemoitu alkamaan vasemmasta reunasta. Vain toinen säe on hiukan etäämpänä ja siinä on vain yksi sana “come”. Tämä on kuin kutsu puhujan hulluuteen. Runossa on runsaasti luentaa ohjaavia välimerkkejä ja nämä vaikuttavatkin suurimmaksi osaksi runon vapaaseen rytmiin. Rytmillisesti runo etenee noudatellen kerronnallista lauserakennetta, jota on pilkottu ja pakotettu se näyttämään runolta. Välimerkit ohjaavat kuitenkin lukemaan rytmiä itse sanoista. Ainoa riimiin viittaava pari on “seems-me” neljännessä ja viidennessä säkeessä.

Kuten “The Baker” myös “Iowa Summer” on köyhyyteen ja luokkaan sidoksissa, mutta ei korosta sitä. Harker (2007) kuvaa tätä luokan häivyttämistä Carverin runoudessa seurauksena heikolle edustukselle poliittisessa todellisuudessa. Hänen mukaansa runot usein vihjailevat aiheesta, mutta luokkatietoisuus loistaa poissaolollaan.

Yhteiskuntaluokka on esillä myös runossa “Alcohol”. Runon aiheena on puhujan osallistuminen jonkinlaiseen juhlatilaisuuteen ja hänen ajautumisensa pettämään rakastaan. Teemana runossa on katumus ja alkoholin kytkeytyminen elämässä tehtyihin kyseenalaisiin päätöksiin. Koko runo on sanastollisen yläluokkainen kuva, joka muuttuu viimeisellä kolmanneksella sanojensa kautta. Muutos on sekä maantieteellinen, että symbolinen muutos kohti köyhyyttä tai jotakin asemaa, jossa puhuja on vähemmän etuoikeutetussa osassa yhteiskuntaa. Runon

keskeisintä antia on alkoholin rapauttama moraali ja muistinmenetykseen viittaava tapa unohtaa elementiaalisia tapahtumia puhujan elämästä.

Rakenne on 38 säkeestä koostuva ja vapaarytmisesti etenevä. Välimerkkejä on käytetty paikoitellen runsaasti ja nämä ohjaavat rytmiä omalla tavallaan. “with her and then... something;alcohol,/ a problem with alcohol, always alcohol –” (Carver 2000, 10). Runo ei sisällä riimejä, mutta toisto on rytmillinen elementti, joka täytyy nostaa esiin. “Alcohol”-runossa runon nimi toistuu kolme kertaa ja lataa signifiianssia sanalle. Kuinka se läpäisee koko havaittavan maailman ja syövyttää itsensä hapon lailla kaikkeen puhujan tekemiseen ja olemiseen viittaavaan. Myös viimeiset kaksi säettä nostavat merkitystä alkoholille. “But you don’t remember./ You honestly don’t remember.” (Carver 2000, 11).

Sanasto on runossa silmiinpistävän eriskummallista muuhun teokseen nähden. Eritoten runon alkupuoli vilisee sanoja kuten “tarboosh”, “brocaded” ja “beguine”. Sanat ohjaavat tulkintaa kohti aristokraattista kuvaa, jossa jokaiselle vaatekappaleelle ja tavanomaisuudesta poikkeavalle esineelle on ollut tarpeellista muodostaa jokin eriskummallinen sana. Tämä on nähdäkseni runossa burleskia. “Burleskin tavoitteena on paitsi kirvoittaa lukijan naurut myös saattaa ylevä tyyli uuden, mahdollisesti kriittisen tarkastelun kohteeksi. Tyyli-irvailun takana voi olla laajempaa kritiikkiä esimerkiksi vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä kohtaan” (Nyquist 2011, 207). Eriskummallisuudet kielessä puhuvat rikkaasta sanastosta, jonka voidaan lukea vastustavan kokoelmassa muuten esillä olevaa arkisempaa sanastoa, jossa köyhyys tuottaa käytettävissä oleviin sanoihinkin puutetta. Sen sijaan tässä runossa yltäkylläisyys näkyy myös vaatteissa “Adjust your tunic, so./ Now the red cummerbund” (Carver 2000, 10), sisustuksessa “This is called a divan/ not a davenport; this item is a settee.” (Carver 2000, 10) kuin myös käytettävissä olevassa sanavarannossa.

Sanat vaikuttavat myös kiinnostavalla tavalla rytmiin ainakin silloin, kun lukija ei ole natiivitasoinen kielenkäyttäjä ja sanojen kohdalla on pakko pysähtyä tarkastelemaan niiden lausumista ja kirjoitusasun vaikutuksia äänteisiin. Sanat myös ohjaavat katsetta hyvin konkreettisella tavalla. “Notice the ornate legs.” (Carver 2000, 10). Koristeelliset huonekalut tekevät yläluokkaisella kauneudellaan runosta tavallisemmista köyhyyden kuvauksista poikkeavan runon. Yläluokkaiseksi runon tekee myös sidonta aikaan. “Paris; April 1934” (Carver 2000, 10). Historiallisesti tarkasteltuna Yhdysvalloissa oli vielä paljon suuren laman aiheuttamaa köyhyyttä,

vaikka toisaalta maassa oli jo pitkälti New Dealin aikaansaamaa toiveikkuutta köyhyyden päättymisestä. Tämä aikaan siirtäminen ja kuvien rikkaus tekevät runosta poliittisen. Ne puhuvat monelle saavuttamattomasta maailmasta ja koreilevuus luo myös jonkin Ranskan vallankumouksesta kumpuavan assosioinnin rikkaiden pröystäilyyn köyhien kustannuksella. Myös koreilevan rikkauden tuottama moraalinen rappio voidaan lukea sosiaalisena kommentaarina.

Runon loppu siirtyy Amerikan mantereelle, koska San Josen kaupunki mainitaan siinä. Paikan siirtymä liittyy myös puhumisen aikaan. 27 säettä puhuvat Pariisista ja Pariisissa ja 11 viimeistä Amerikassa. Toki on mahdollista, että runossa nimetty "Paris" on Paris Texasin osavaltiossa, mutta tulkitsem sen tarkoittavan Ranskan pääkaupunkia. Tämä ohjaa merkittävyyden katsetta runon alkupuoleen ja takertumista yksityiskohtiin, jotka johtavat puhujaa alkoholin äärelle. Ajallisuus näkyy myös säkeessä "It's afternoon, August, sun striking" (Carver 2000, 11). Pariisin tapahtumista on kulunut siis X-kuukautta tai useita vuosia ja puhuja katselee tapahtumia San Josesta käsin ja jo hiukan reflektioivammin. "the hood of a dusty Ford/ parked on your driveway in San Jose./ In the front seat a woman/ who is covering her eyes and listening/ to an old song on the radio./ [--]/ But you don't remember./ You honestly don't remember." (Carver 2000, 11). Katumus asuu puhujassa ja ilmeisesti riidan seurauksena autoon siirtynyt nainen edustaa kaikkea sitä mitä puhuja kadottaa tai tulee kadottamaan alkoholin seurauksena.

Runossa myös autot puhuvat jotain varallisuuden siirtymästä tai lokaation muuttumisesta. Pariisissa puhujalla on kuljettajalla varustettu musta Citroen ja Amerikassa pölyinen Ford. Tässä näkyy ehkä jokin eksoottisuuden arvostus amerikkalaisesta perspektiivistä käsin, joka korostuu sanassa "dusty". Tämä pölyisyys on sidoksissa myös runon köyhyyteen. Pariisin osa runosta on rikkauden ja yltäkylläisyyden täyttämää niin sanastollisesti kuin kuvallisestikin, mutta puhujan siirtyessä Amerikkaan alkavat sanat taipua jälleen maanläheisemmiksi ja koreilevuus loistaa poissaolollaan. Kuvallisuudessa tämä siirtymä köyhyyteen näkyy juurikin tässä sanassa "dusty". Pölyisyys kuvaa koko elämän kokemusta ja köyhyyttä Amerikassa ja voi osaltaan viitata myös "Dust Bowl"-aikaan Yhdysvalloissa, jonka aikana "New Deal" nousi merkittäväksi köyhien pelastukseksi. Pölyisyys on myös dust bowlin tuottamaan muuttoliikkeettä ja köyhyyttä. Ehkä tämä pölyisyys on se syy, miksi puhuja pyrkii kostuttamaan kurkkuaan. Amerikkalaisessa kirjallisuudessa tätä aikaa ja noita kuvia on erityisesti käsitellyt John Steinbeck ja kuvallisuus runossa

onkin samankaltaisen kepeämielisyyden taakse piiloutuvaa surua kuin Steinbeckin kirjoissa.

Liikkuvuus ja massojen liike on toimintaa. Liikettä kuvastaa myös runo “Tel Aviv and the life on Mississippi”. Runon puhuja lukee kirjaa mahdollisesti Tel Avivissa ja matkustaa mielikuvissaan siipiratasaluksella Mississippijokea ylöspäin. Runo on mahdollisesti laajennus Mark Twainin “Life on the Mississippi” -kirjaan. Puhuja tarkkailee ympäristöään laivalta käsin tai kommentoi kirjan tapahtumia, joiden keskiössä on Mark Twain. Koko matkaa leimaa jokin seikkailun sävy ja runo puhuukin pitkiä pätkiä Mark Twainista. On mahdollista, että runo on näkymä Mississippiin Mark Twainin kirjan tai elämäkerran kautta. Runossa mainittu kapteeni Bixby oli todellisessa elämässä joella operoiva kapteeni, jolla Mark Twain oli nuorena töissä. Runo on kuin rauhallisesti etenevä matkakertomus, jonka rytmi on yhtä levollinen kuin siipiratasaluksen vauhti.

Puhuja myös puhuttelee Mark Twainia, kuin tämä olisi sivustakatsojana puhujan työskentelyyn ja imisi vaikutteita itseensä. “Mark Twain you’re all eyes and ears,/ you’re taking all this down to tell later” (Carver 2000, 23). Tämä saa puhujan siirtymään ajallisesti 1800-luvulle. Ajassa on muutenkin poukkoilua. “This afternoon the Mississippi—/ high, roily under a broiling sun,/ or low, rippling under starlight” (Carver 2000, 22). Puhuja puhuu yleisesti tapahtumista ja luo täten etäisyyttä itsensä ja kuvauksensa kohteen välille. Koko viimeinen säkeistö myös siirtää puhujan poissa tapahtumista Mississipillä ja lekottelemaan johonkin varjoon, joka mahdollisesti siirtyy Israeliin. Puhujasta välittyy kiireetön tunnelma ja hän saattaakin matkustaa samalla aluksella, jolla Mark Twain oli töissä. Tällöin aluksen symboliikka muuttuu ja puhuja rinnastuu menestyneeseen kirjailijaan. Alus voi täten toimia ammatillisen uran symbolina ja puhuja on päässyt matkaamaan samaa reittiä kuin Twain, kohti ikuisuutta. Teemaksi runossa nouseekin matka tai kehitys. Puhuja matkaa ajassa ja paikassa ja kehittyy pois päin lapsellisuuksista ja mahdollisesti kohti kypsempää kirjoittaja identiteettiä. “and lean back in shade,/ [–]/ as some children haggle,/ then fiercely slap each other/ in the field below.” (Carver 2000, 23). Kypsyys tai varallisuus on tuonut puhujalle mahdollisuuden olla osallistumatta kamppailuun ja kilpailuun ja istua vain varjossa kirjansa kanssa. Tässä osallistumattomuudessa on myös jotain poliittista ja toimintaan tai passiivisuuteen kehottavaa. Se ikään kuin sanoo, että istumalla varjossa eli jättäytymällä sivuun, ihminen voi välttää lapsellisia konflikteja, joita merkityksettömät asiat kuten tinkiminen tuottavat.

Runo rakentuu viidestä säkeistöstä, joista jokaisessa on seitsemän säettä. Jokaisen säkeistön välissä oleva tyhjä tila toimii siirtäjänä, joka siirtää puheen aihetta johonkin toiseen aiheeseen, jota puhuja säkeistössä käsittelee. Säkeistöjen ensimmäiset säkeet paljastavat säkeistön keskeisen merkityksen ja aiheen. Kaikki kuitenkin kietoutuvat Mississippin ympärille. Rytmillisesti runossa on joitakin kiihdyttäviä elementtejä, vaikka runo etenee levollisella tahdillaan. “and here at 12-Mile point, Gray’s/ overseer reaches out of fog and receives/ a packet of letters, souvenirs and such/ from New Orleans.” (Carver 2000, 23). Rytmiiin vaikuttavat myös toisto, paikkoihin sidonta. “Vicksburg, Memphis, St Looney, Cincinnati,/ the paddleblades flash and rush, rush” (Carver 2000, 23). Tässä rush-sanan toisto luo myös äänteellisen assosiaation siipirattaiden vettä pieksevään ääneen.

Köyhyys on läsnä runon maailmassa. Tämä näkyy esimerkiksi puhujan tavassa hahmottaa ympäröivää maailmaansa sanojen kautta. Sanojen ollessa väärinkirjoitettuja ja erittäin puhekielisiä, luovat ne kuvaa matalasti koulutetusta puhujasta. “St looney” (Carver 2000, 23) esimerkiksi viitanee St. Louisin kaupunkiin, joka saattaisi etälävaltalaisen puhujan suussa väännyä muotoon “looney”. Tällaiset väärinkirjoitetut, mutta hyvin soivat sanat toimivat myös rytmillisinä elementteinä. Köyhyys näkyy myös ihmisten hahmottamisena ammattiensa kautta. Työ luo ihmisyydelle arvon, joten puhuja havainnoi esimiestä, kapteenia ja Mark Twainiakin ammattiensa kautta. Myös se seikka, että puhuja hahmottaa tapahtumat vain sidoksissa Mississippi jokeen voidaan lukea köyhyyden symbolina. Puhuja on tällöin sidottuna jokeen, joko elannon tai muun syyn takia ja hänen maailmankuvansa rajoittuu jokeen ja sen tapahtumiin. Ulkopuolinen maailma ei häntä kosketa.

Mielenkiintoinen osa runossa on myös häveliäisyyden varjeleminen eli realismin illuusion rakentaminen “Bixby, that pilot you loved,/ fumes and burns:/ D–nation boy! he storms at you time and again.” (Carver 2000, 23). Piilottaessaan sanan, joka vielä 1930-luvulle asti oli kiroana, puhuja varjelee lukijansa herkkää mieltä karkealta kielenkäytöltä. Tässä piilee myös osa runon huumorista. Ilmaisuu on niin lievä, että sitä tuskin tarvitsisi peittää edes yläluokkaisimmilta haurailta sieluilta. Silti puhuja valitsee tämän tien. Myös ilmaisu “st looney” voidaan lukea ironisena ilveilynä etäläläisten tyhmyydelle. Huumorissa on myös kulttuurista etäisyyttä. “even how you got your name,/ quarter twain, mark twain,/ something every schoolboy knew” (Carver 2000, 23). Mark Twainin kirjoittaja nimen alkuperää ei kuitenkaan

ainakaan suomalaisessa kulttuurissa yleisesti tunneta, joten etäisyys syntyy ja huumori jää saavuttamatta.

Runon nimi on hämäävä. Vaikka puhuja on sidoksissa Mississippiin ja elämä Mississipillä näkyy monella tasolla puhujassa, ei yhteys Tel Aviviin aukea minulle muuten kuin sitä kautta, että puhuja on Tel Avivissa ja lukee Twainin kirjaa “Life on the Mississippi”. “the Mississippi this afternoon/ has never seemed so far away.” (Carver 2000, 23). Mississippi voidaan lukea myös symboliksi Amerikan elinvoimalle. Tämä maata halkaiseva suuri joki toimii kuin verisuoni ja puhuja matkaa ylöspäin Amerikan sydämeen tai puhujan identifioituessa etälävaltalaiseksi, matkaa sydäimestä poispäin. Matkan teema ja aluksen symboli mahdollistavat kummankin tulkinnan. Joko puhuja on matkalla maineeseen tai hänen puhdas taiteensa on menossa kohti pohjoisen saastunutta ilmapiiriä.

Historiallisessa aineistossa pysytellen nousee “Balzac” runon burleski tähän yhteyteen. Runo on kuvitteellinen kurkistus Honore de Balzacin kirjoittajan kammioon. Runossa puhuja on jälleen tallentaja eikä ole varsinaisesti läsnä muulla tavalla. Runossa Balzac on kirjoittanut kuumeisesti jo 30 tuntia, pitää tauon ja juuri ollessaan pääsemässä nukkumaan inspiraatio iskee ja hänen on pakko palata kirjoittamaan. Runon teema on taiteen syövyttävä vaikutus ja pakkomielle, jota se synnyttää. Tätä flow-tilaa voisi kuvailla myös työnarkomaniaksi. Puhuja ikään kuin esittelee tai demonstroi tätä luomisen tilaa sitä tuntemattomille.

Runossa on erittäin kiinnostavasti ja koko teoksen tasolla poikkeuksellisesti käytettyä sanastoa. Pompöösi tyyli luo illuusiota, että puhuja eläisi jotenkin Balzacin kautta tai tämän tekstissä. Sanastoa voi lukea mahdollisesti intertekstuaalisena viittauksena Balzacin kirjoittamisen tyyliin. Puhuja viljelee sanoja, jotka eivät aukea kovinkaan helposti. “Chateaubriand”, “lumpers” ja “promenade” luovat illuusiota yläluokkaisesta laiskuudesta, jossa joutilaisuus on hyve ja aikaansaamattomuus päämäärä. Puhuja siirtää lukijan kirjoittajakammion maailmaan näillä sanavalinnoillaan. Mahdollisesti arkisempi kieli pitäisi lukijan liian lähellä tavanomaisempaa kosketuspintaa. Lisäksi puhuja käyttää brittienglannin ilmausta työhevosesta “draught horse” sen sijaan, että puhuisi amerikanenglannilla draft horsesta. Tämä osaltaan tekee etäännytystä ja saa puhujan vaikuttamaan koreilevammalta kuin onkaan. Burleski-tyylin mukaisesti rakenteellisen eron osoittaminen tekee mahdollisesti kohteensa naurettavaksi.

Puhuja tekeekin kauniin ristiriitaisen ratkaisun kuvailussaan. Hän on ensin pitkin runoa käyttänyt yleviä ilmaisuja ja koukeroista kieltä, joiden jälkeen hän kuitenkin palauttaa tämän mystisen kirjailijaneron hahmon ihmisyyden eläimelliseen puoleensa. “and, flinging open his gown,/ trains a great stream of piss into the/ early nineteenth century/ chamberpot. The lace curtain catches/ the breeze. Wait! One last scene” (Carver 2000, 28). Tämä burleskin keino toimii muistutuksena siitä, että vaikka kuvailtava ihmishahmo olisi kuinka ylevä tahansa, on hän silti ihminen. Tämä roiskaisu tuo runoon myös humoristisemmän ja kepeämmän otteen.

Sanasto luo rytmiin hyvin koukeroisen maailman. Vapaa rytmi etenee vain niin nopeasti kuin lukija pystyy hahmottamaan näitä sanoja, kuten ”Chateaubriand”, jotka varmasti aukeavat suorilta vain kaikkein sivistyneimmille lukijoille. Neljänneksi viimeisen säkeen “Wait!” (Carver 2000, 28) huuto on kuin orkesterin lyömä stop-isku. Se rikkoo koukeroisen rytmin maailman. Huutomerkki on muutenkin huomion arvoinen tässä runossa, sillä vaikka rytmiä ohjaavia merkkejä on paljon, ovat ne lähes yksinomaan pilkkuja. Runossa on epätyypillisesti vain muutama piste ja ajatusviiva. Runon koostuessa 25 säkeestä ja ajan pysyessä kiinteästi keskittyneenä 1800-luvulle Balzaciin ja tämän toimintojen kuvaamiseen, ei rakenteesta jää muuta irrotettavaa.

Köyhyys on läsnä runossa vain muutamalla rivillä. Köyhän runoilijan topoksen mukaisesti ajatellen koko kirjailijan kuvaaminen voisi puhua köyhyydestä, mutta käsittääkseni todellisen maailman Balzac oli verrattain varakas mies. Myöskään työnarkomaanin toiminta ei huou epätoivoa, jota siitä olettaisi erittyvän. Sen sijaan kirjoittajakammion ulkopuolella tapahtuva toiminta täytyy katsoa köyhyyden läpi. “the plump white hands of the creditors/ stroke moustaches and cravats” (Carver 2000, 28). Tässä näkyy kuinka velkojat ovat hyvinpukeutuneita, syöneitä ja muodikkaan huoliteltuja. Sen sijaan heidän asiakkaansa tuskin ovat. Köyhyys näkyy siis velanperinnän kautta runossa ja velkojien karttaminen toimii jälleen burleskin kuvana. Köyhyys on myös taiteellisen ilmapiirin köyhyyttä. “empty carriages rattle by, smelling/ of axle-grease and leather./ Like a huge draught horse, Balzac” (Carver 2000, 28). Nämä kärryt symboloivat aikansa ranskalaista kulttuuria, joka koostui komeista kompositioista, mutta tyhjästä sisällöistä. Balzac oli kuin näitä kärryjä vetävä realistinen työhevonen. Toisin sanoen Balzac mahdollisti koko kuvion ja työskenteli sen hyväksi. Kärryjen tyhjä sisus kuitenkin puhuu kulttuurisesta köyhyydestä. Poliittisuus syntyy runoon tämän saman kulttuuria kritisoidun näyn

kautta. Huomion arvoista tässä on myös se, että nämä poliittisuutta ja köyhyyttä kuvaavat tapahtumat tapahtuvat ikkunan takana eli poissa runoilijan minän topoksesta, “reaalimaailmassa”, Tästä syystä ne voidaan lukea sosiaalisena kommentaarina ja yhteiskuntakritiikkinä.

Työnarkomaanin kiireestä vastakohtaan siirtyy runo “Country Matters”. Runo on hyvin epämääräinen tilannekuva ajasta. Tyttö lähtee puhujan luota eikä kiinnitä tähän enää mitään huomiota, vaikka puhuja koittaa huutaa tämän perään. Puhuja on mahdollisesti tytön isä. Ulkona on mahdollisesti tulva tai jokin rankkasade ja puhuja haluaisi tytön jäävän. “water/ rising to her ankles. Cups without handles” (Carver 2000, 28). Runo on pitkälti outouden viittaaan verhoutunut ja runon hahmotkin saavat ihmisyytensä ammattiensa kautta. Tämä puhuu osaltaan runon maailman köyhyydestä. Runossa mainitaan “steward” ja “cook”. Nämä viittaavat toisaalta ammattinimikkeisiin, stuerttiin ja kokkiin, mutta toisaalta ”cook” voi viitata myös historialliseen henkilö James Cookiin eli tutkimusmatkailijaan, mutta se voi olla myös naista halveeraava ilmaus talon emäntään. Aiheena runossa on alkoholistin perhe, jonka tämä ajaa kauemmaksi ja henkistä väkivaltaa käyttämällä tuo takaisin lähelleen. Alkoholismin kautta runo kytkeytyy kokoelmassa usein toistuviin teemoihin. Runo on burleskista poiketen suurempi köyhyyden kuvaus, jossa ylevää ei ole mikään. Se on kokoelman raadollisempaa antia.

Barthesin (1993) mukaan: ”Modernissa runoudessa sitä vastoin sanat tuottavat eräänlaisen muodollisen jatkumon, josta vähitellen irtautuu älyllinen tai tunteellinen tiivistymä, joka olisi mahdoton ilman noita sanoja.” (Barthes 1993, 36). Eli sanat muodostavat merkityksen, eikä merkitys sanoja. Tämä korostuu runossa “Country Matters”. Sanat, jotka irrallisina huomioina nostavat köyhyyden mahdollisuuden implikoituna pintaan enemmän kuin runossa asuva köyhyys vaatisi itseensä sitä selittäviä sanoja. Tämä korostaa runossa olevaa sanojen painokkuutta eli signifiantsia. Se yhdistyy luennassani myös vieraannuttamisen keinoihin. Jään pohtimaan, tuottaako alkoholismi vieraannutusta vai onko juurisyynä köyhyys ja puhujan peritty vieraantuneisuus vallitsevista konventioista? Onko puhujalla ylipäättään mahdollisuutta osallisuuteen, karkeasti muotoiltuna epävierautumiseen? Runo “Country Matters” nostaa esille myös olotilan ylisukupolvisen periytymisen lähtevän tytön kuvan kautta.

Runossa on 15 säettä. Runo hyödyntää luettelomaista rakenteita. “Cups without handles/ sail upon the murky water, saucers/ with fine cracks in the

porcelain.” (Carver 2000, 28). Puhuja kuvaa hyvin yksityiskohtaisesti jokaista esinettä, joka hänen katseeseensa osuu. Ne tallentuvat puhujan mieleen erikoislaatuina, eivätkä vain sen takia, että sattuvat olemaan siinä. Tämä puhuu runon tapahtumien merkityksestä. Onko runon tyttö lähdössä lopullisesti ja onko tämä viimeinen kerta, kun puhuja tämän näkee? Tätä kautta puhuja takertuu muistoihin ja yrittää saada hetkeä kestävämmän kauemmin.

Runon rytmi ohjautuu välimerkeillä. Runsas pisteiden ja pilkkujen käyttö pysäyttelee runoa ja hillitsee sen menoa. Runo on hyvin proosamaisin lausein rakentuva ja keskelle säettä pisteeseen päättyvät virkkeet luovat rytmiin myös tökkivyyttä. Runon rytmi onkin kuin yskähtelyä.

Köyhyys ja sanat kietoutuvat runossa yhteen. Ihmiset saavat ihmisarvonsa ammattiensa kautta ja toisaalta kaikki kuvat talon pihalta ovat hyvin rikkonaisia ja repaleisia. “A girl pushes a bicycle through tall grass,/ through overturned garden furniture, water” (Carver 2000, 28). Rikkonaisuus nostaa runoon implikoidun köyhyyden. Tämä voi toisaalta puhua jälleen puhujan minän, talon topoksen, ulkopuolisesta maailmasta ja puhujan vaikeuksista reagoida tai kommunikoida tuohon maailmaan. Se voi osaltaan kertoa esimerkiksi puhujan kognitiivisista ongelmista tai alkoholismista ja syrjäytyneisyydestä. Myös ulkopuolella oleva vesi, joka hukuttaa jo melkein muitakin, voi symboloida alkoholia. Talon sisällä oleva autiotalon tunnelma, josta “Cook” on myös kadonnut, voi osaltaan puhua alkoholismista ja siitä kuinka sairaus ajaa ihmisen läheiset pois tämän luota. Tällöin Cook voi olla tutkimusmatkalla johonkin toiseen maahan, country, ja puhuja kokee tämän rakkaimpansa eli tutkimusmatkailija Cookin siirtyneet toiseen maahan ja yrittää vakuuttaa itselleen, että hänelläkin on vielä merkitystä, Country matters. Viimeiset säkeet ovat mysteerisiä, mutta mikäli niitä tarkastelee alkoholismin kautta ne saavat vähän valoa. “Then two fists appear on the window sill./ He leans closer to hear the small/ whisperings, the broken story, the excuses.” (Carver 2000, 29). Nyrkit voivat olla lapsen nyrkit ja lapsi on ajettu tilanteeseen, jossa tämä joutuu pahoittelemaan alkoholisti-isälleen sitä, miksi ei ole pitänyt tästä huolta. Tämä väkivaltainen kuva voi olla myös harhaa ja pienet kuiskuttelut olla lähtöisin pienistä vihreistä miehistä, joita puhujan auto delirium ikkunalaudalle eli silmiin nostaa. Puhuja on etäännyttänyt ja etäännyttää siinä määrin, että olisi ehkä jo perusteltua käyttää puhujasta termiä tallentaja.

Myös runon nimi on merkityksellinen köyhyyden teemalle. Jo pitkään Amerikassa maaseutu on köyhtynyt ja kaupungit rikastuneet ja tämä kahtiajako näkyy selkeästi. Köyhtynyt maaseutu tuodaan runon nimessä lukijan tykö ja samalla kehoitetaan lukijaa jatkamaan matkaa, mikäli hän ei tuohon kuvaan kuulu. Country matters voidaan kääntää maalaisten asioiksi tai että maaseudulla on väliä. Nykylukija voi lukea assosiaation myös Black lives matter -ilmiöön ja huomion kääntämiseen vähemmän huomioiduille väestöryhmille. Tätä kautta runon poliittisuus nostaa päätään. Mikäli maalaisilla ja heidän ahdingollaan on väliä, on katseen kääntäminen poliittista runoutta. Maalaisten asioiksi runossa kuuluu myös se, kuinka tyttö tulee runossa mahdollisesti takaisin. Tämä johtuen siitä, ettei lapsen polkupyörämatkan säteellä välttämättä ole mitään paikkaa minne mennä.

4.3 Ellipsisit ja typografia – Liike köyhyydessä

Carverin runoudessa merkittävää on tekstin asettelu, typografia, kuin myös tekstin puuttuminen kokonaan eli ellipsisit. Ellipsisit tuottavat nähdäkseni myös asennonvaihtoja ja siirtymiä, joita voisi pitää puhumisajan muutoksena tai puhumisen lokaation muutoksena. Tulkintani mukaisesti nämä rakenteelliset seikat muodostavat runoihin signifiassin, joka ei havainnollistu ilman näiden rakenteellisten seikkojen analyysiä. Osassa runoja runon suurin merkitys paljastuu vasta, kun rakenteelliset ominaisuudet luetaan esiin.

“Hamid Ramouz (1818-1906)” -runon aiheena on kirjoittaminen. Runo rakentuu neljästä säkeistöstä, joissa jokaisessa on kolme säettä. Löyhään mittaan pakotettu runo estää itseään rönsyilemästä ja vapaa rytmi muodostuukin runsaasta rytmillisestä varioinnista. Kahdessa säkeessä, kuin sivuhuomautuksena, puhuja nostaa esiin, miksi oli hakemassa tietoa Ramouzista. “I had tried to read the dictionary entry on that curious man/ to my son [--]/ It happened months ago, the boy is with his mother now,” (Carver 2000, 8). Äitinsä luona oleminen viittaa avioeroon tai molempien kuolemaan. Se, mikä lainauksessa mainittu “it” oli tapahtumana, jätetään nimeämättä. Sekavuus ja hajamielisyys puhujassa voidaan tulkita kumpaan tahansa suuntaan.

Runon teemaksi nouseekin tämän sekavan tiedon välityksen kautta isän ja lapsen etäännyminen toisistaan. Lapsi ei tahdo tai jaksa kuunnella isänsä puhetta ja

on etäinen “but he was impatient, and rightly so./ It happened months ago, the boy is with his mother now,” (Carver 2000, 8). Samassa paikassa sijaitsee runon rytmillisesti merkittävin juoksutus eli sanat “so” ja “ago”. Sana “so” päättää toisen säkeistön, jonka jälkeen on tyhjä rivi. Kolmas säkeistö alkaa säkeellä, jonka puolivälissä on tämä ago, ennen pilkkua. Näin tyhjä rivi, joka muodostaa visuaalisesti säkeistöjaon, muuttuu ellipsiksi ja rytmilliseksi elementiksi, jakaen kahta runon osaa kuin punaista merta. Tyhjässä tilassa tapahtuu myös asennonvaihto, joka ilmenee ajallisena ilmaisuna “months ago”. Toinen säkeistö sijaitsee ajallisesti eri paikassa kuin muut säkeistöt ja tyhjien rivien voidaan lukea siirtävän puhujaa ajassa. Ensimmäinen ja neljäs säkeistö sijaitsevat samassa aamussa, toinen säkeistö sijaitsee menneisyyden muistossa ja kolmas mahdollisesti joko menneessä tai tässä aamussa, riippuen siitä milloin runo alkoi ottaa muotoaan. Näin tyhjä rivi nousevat merkittävämpään asemaan kokonaisuudessa ja ohjaavat lukijaa rakenteessa. Tyhjä rivi antavat tilaa hengittää ja pysähtyä runossa ja muodostavatkin runon atmosfääriin eräänlaista eteeristä kaikua, jossa lukija siirtyy ajallisesta kerroksesta toiseen samalla kun pysyy paikallaan, tiukasti tässä aamussa, johon puhuja palauttaa tekstin viimeisessä säkeistössä.

Runo sisältää runsaasti pilkkuja, pisteitä ja ajatusviivoja, joista jokainen tuottaa seuraavaan ajatusviivaan tai pisteeseen asti kestävän asennonvaihdon. Näitä on tekstissä niin paljon, että puhuja alkaa muistuttaa tanssijaa, joka hypähtelee jalalta toiselle. Välimerkit myös ohjaavat rytmiä toimien taas hengityksen ja pysähtymisen paikkoina. Toisessa säkeessä oleva luetteloratkaistu tuottaa myös rytmillistä variaatiota. “soldier, scholar, desert explorer –/ who died by his own hand, gunshot, at eighty-eight.” (Carver 2000, 8). Ikää ilmaisevassa eighty-eightissä on myös rytmillisesti kiihdyttävä alkusointu. Mahdollisesti runosta on myös noteerattava hahmon ikä, 88, joka toisinaan liitetään uusnatsien koodistoon. Sellaisessa kontekstissa se ilmaisee aakkosten kahdeksatta kirjainta H ja symboloi tällöin huutoa “Hail Hitler”. Säkeen käsitellessä myös oman käden kautta tapahtunutta surmaa, voi lukija niin valitessaan tehdä tulkintoja myös tähän suuntaan.

Muita teemoja runossa ovat, mahdollisen avioeron tai kuoleman ohella, itsemurha ja ulkopuolisuus. Runon keskiössä oleva Ramouz on tehnyt itsemurhan 88-vuotiaana. Tämä on vastoin kirkon oppeja ja sen kautta poliittinen teko. Yhdysvaltojen valtamedia oli jo siirtynyt pois 60-luvun “tv:ssä ei saa puhua uskosta”-mallista kohti 80-luvun tv-evankelijoita, joten uskonnot, media ja valtio olivat

kohisevaa vauhtia lähenemässä toisiaan. Taistelu kristillistä moraalikäsitystä vastaan korostuu myös avioeron mahdollisuudessa. Carverille ilmeisen tyypillisesti runossa korostuu jälleen ulkopuolisuus valtavirrasta ja hyvin pienillä ilmaisuilla toteutettu iso jakaantuminen.

Köyhyys on läsnä mahdollisena avioerona ja epäsuorasti. Mikäli avioero on se syy, miksi poika on äitinsä luona, liittyvät kuvioon myös elatusmaksut. Elämän hallinnan ongelmia voi kuitenkin lukea ainakin säkeestä “hands moving back and forth over limitless waste/ as I tried to recall that strange life.” (Carver 2000, 8). Elämä on siis täynnä päättymätöntä jätettä ja sen kautta keskiarvoista alempaa arvoltaan. Käsien liike voi ilmaista myös pyrkimystä siivota tai mahdollisesti häivyttää savuverhoa ja nähdä realiteetit puhujan itsensä elämässä.

Rakenteellista signifiianssia paljastuu myös samankaltaisesti “Spring, 480 BC” runossa, jossa puhuja kuvaa historioitsija Herodotuksen kuvaamaa tapahtumaa, jossa Xerxeksen sotajoukot joutuvat pysähtymään meren takia ja Xerxes suutuspäissään rankaisee merta. “that Xerxes ordered 300/ lashes be given/ that unruly body of water besides” (Carver 2000, 31). Runon typografia viestii jo hykerryttävästä ja hullusta jutusta, jonka puhuja kääntää vielä viimeisissä säkeissä hyvin humoristisesti.

“ that unruly body of water besides
 throwing in a pair of fetters, followed
 by a branding with hot irons.
 You can imagine
 how this news was received
 at Athens; I mean
 that the Persians were on the march.” (Carver 2000, 31).

Runon säkeiden asettelu tuo runoon rytmiä, joka on kuin purskahtamaisillaan nauruun. Välillä puhuja saa itsensä kasaan ja säkeet palautuvat lähemmäksi vasenta reunaa, josta ne auttamatta jälleen karkaavat. Runo on hiukan poikkeuksellinen myös sanojensa kautta. Runo sisältää numeraaleja ja auki kirjoitettuja lukuja miltei enemmän kuin muu kokoelma. Tämä saa ajattelemaan, että numeroilla on jokin piilotettu merkitys runossa. Numerot toimittavatkin kolmea funktiota: sidonnan

historialliseen aikaan, köyhyyden ja mahdollisen epäluotettavuuden implikoinnin sekä älyllisen johtamisen haasteellisuuden kuvaamisen.

Runo nimi ohjaa lukemaan runoa kuin historiallisena kuvauksena ja runon tapahtumat sijoittuvatkin kolmeen aikaan. Ensimmäisenä on Xerxeksen aika, toisena historioitsija Herodotuksen aika ja kolmantena puhujan aika, joka päättää runon. Runo on ilmaisultaan kohtuullisen tiivis, 15 säettä, ja huumori paljastuu asettelun ja rytmin kautta. Rytmissä on se hiukan erikoinen piirre, että välimerkkejä ei ole juuri ollenkaan. Puhujan äänikin erottuu vasta puolipistettä seuraavasta osasta. Rytmä ei myöskään sisällä mitään muita ohjaavia rakenteita kuten riimejä tai alliteraatioita. Tämä merkkien köyhyys ilmaisee mielestäni varautumista lähteeseen. Se ikään kuin sanoo, että lukijan tulisi suhtautua varauksella tietoon, jota lukijalle tuodaan nyt aavistuksen vajaan tai matkalla kärsineenä. Myös runon nimen BC (Before Christ) -merkintä luo varausta runoon. Sieltä asti ei ole säilynyt kokonaista tietoa kuin murusia.

Myyttisen aiheen ja humoristisuuden takaa paljastuu kuitenkin myös vakavampi teema eli sodan uhka. Vaikka juttu onkin hyvin humoristisesti rakennettu, on päätös säkeellä kuitenkin myös ajattelemaan kehottava keino. Persialaiset olivat tuohon maailman aikaan vakavasti otettava sotavoima ja lukija voi vain kuvitella, mitä se on Ateenan kaupunkivaltiossa tarkoittanut, että kilpailijakansa on sotajalalla. Lukijan täytyy kuitenkin perehtyä historiaan arvioidessaan olisiko uhka ollut merkittävä Ateenalle vai onko uhka pelkkää uhoa. Sodan uhka ja mahdollisuus ovat erittäin poliittisia aiheita ja kytkeytyvät vahvasti varallisuuteen.

Köyhyys on runossa lukumäärissä. Se asuu armeijan koossa ja sen johtajan älyllisessä vajavaisuudessa. Toki ajallisesti se on ollut vielä myyttistä aikaa ja maailmasta on ymmärretty erittäin vähän, mutta voisi kuvitella, että ihminen olisi jo silloinkin ymmärtänyt, että veden ruoskiminen on ajanhukkaa. Älyllisyyden puute johtamisessa on siis myös köyhyyden teemaa. Toinen köyhyyden asia on armeijan koko: "his army of 2 million" (Carver 2000, 31). Jälleen lukijan täytyisi olla historian erityisasiantuntija, jotta voisi arvioida Herodotuksen kirjaamisen todenperäisyyttä. Oliko armeijan lukumäärä siis enemmän kuin vaikkapa 15 000, jää ikuisiksi mysteeriksi. Uskoessamme kahteen miljoonaan joudumme ajattelemaan sellaisen sotavoiman logistisia kustannuksia ja sen köyhdyttävää vaikutusta ympäristöönsä. Sellainen määrä ihmisiä syö melko paljon ja oletettavasti nämä ihmiset olisivat ilman sotaa olleet orjia tai maatyöläisiä, joten jäivät pelot kylvämättä ja ruoka tekemättä.

Toki voidaan arvioida sitä, onko sota runossa enemmänkin keino kontrolloida populaation kasvua ja resurssien riittävyyttä kuin tarkoitusperiltään muita sotaan perinteisesti kannustavista syistä johtuvaa.

Poliittisuutta voi arvioida myös nykypäivän kautta. Onko myyttisyydellä ollut jotakin tekemistä nykypäivän muotoutumisen kanssa tai onko myyttisyyden taakalla ollut vaikutuksia alueiden kansalaisiin tänä päivänä? Poliittisuutta voi hahmotella myös sen kautta, kuka sodassa lopulta voitti ja varallisuutta itselleen kerrytti? Historiassa Xerxes onnistui valtaamaan Ateenan, mutta hävisi koko sodan Kreikkaa vastaan. Kantavatko myyttiset jännitteet Kreikassa ja Lähi-idässä tänä päivänä?

Myyttisissä ja eksoottisissa kuvissa jatkaa myös runo "The News Carried to Macedonia". Runo puhuu Aleksanteri Suuren sotaretkistä Intiaan. Vaikka Aleksanteria ei nimeltä mainita, on hänet luettavissa maantieteellisistä ilmaisuista ja kontekstista. Makedonian historiallisen kuningaskunnan kuuluisin hallitsija oli Aleksanteri Suuri, joka valtakaudellaan liitti Makedoniaan osia Egyptistä. "On the banks of the/ river they call Indus today/ we observe a kind of/ bean/ much like the Egyptian bean" (Carver 2000, 24). Indus-joki taas virtaa nykyisen Intian alueella ja oli kaukaisin piste, jonka Aleksanterin sotajoukot saavuttivat. "There is much rejoicing &/ the men think/ we shall turn back/ These elephants their/ emissaries offer" (Carver 2000, 24). Takaisin kääntyminen ja elefantit taas tuovat väistämättä mieleen Aleksanteri Suuren pitkät valloitusretket Intiaan ja sotanorsujen käytön. Mikäli nämä ilmiselvät vihjeet Aleksanteri Suureen voidaan sivuuttaa, voidaan runoa lukea esimerkiksi tutkimusmatkailun tai imperialismin ja kolonialismin näkökulmista.

Meretoja (2008, 364) kuvaa ja tiivistää reifikaatioon kuuluvaa ilmiötä, jonka mukaisesti ihminen alkaa suhtautumaan yhteiskunnalliseen tilanteeseen kuin se olisi muuttumaton totuus luonnosta. Tämä ilmiö on näkyvillä myös Carverin puhujien köyhyyden kuvissa, joissa köyhän alistuminen vallitsevaan asiantilaan esitetään muuttumattomana totuutena.

Teemaksi runossa nousee valta ja ihmisten alistettu asema. Luullessaan kotiinpaluun koittaneen runon miehistö iloitsee.

"The men

cheered him & he

waved & they cheered him
 again
 He pointed across the river
 & the men grew silent” (Carver 2000, 24).

Joki voi symboloida myös kulttuuriin kuulunutta manalan virtaa. Päällikkö siis kehottaa miehiä ylittämään mahdottoman ja saavuttamaan tätä kautta päällikkölleen mahtavamman maineen. Alistetut miehet eivät näe muuta vaihtoehtoa kuin totella. Tämä hiljaisuus on Wrightia (2019) mukailleen köyhyyden poliittinen symboli. Vaikka runossa puhutaankin vahvasti armeijasta ja sen valtarakenteesta, ei voi välttyä tarkastelemasta tätä prosessia myös yhteiskunnallisuuden ja köyhyyden symbolina. Kun joku rikas tai valtaapitävä käskee hyppäämään, ei köyhän auta kuin kysyä, kuinka korkealle?

Runo on rakenteellisesti kokoelman sisällä erittäin poikkeava. Se ei sisällä säkeistöjakoja ja osa säkeistä on vain yhden sanan mittaisia. Silmiinpistävä typografinen poikkeavuus kertoo jotain runosta.

“we again set our faces
 to the East
 Tonight
 wind birds
 fill the air
 the clacking of their bills
 like iron on iron” (Carver 2000, 25).

Nämä selkeästi poikkeavat muodot säkeiden asetteluissa kertovat jotakin rytmistä, jota ohjaa harva elementti. Runossa näkyvä toisto luo rytmiä. Runo ei poikkeuksellisesti sisällä muita välimerkkejä kuin &-merkin ja huutomerkin. Rythmi rakentuukin enimmäkseen tauon ja asemoinnin avulla. Tyhjät lyönnit ja sisennykset voidaan lukea jälleen musiikin teoriasta lainaten puolitaukoina ja neljäsosataukoina jne. &-merkki kiihdyttää runoa, mutta toistuvat tauot luovat taidepaukseja sinne tänne ja runon puhe on hyvin katkonaista. Runo herättääkin kysymään, onko tyhjällä tilalla symbolinen arvo? Bethea (2001, 188) yhdistää ellipsin ja hiljaisuuden myös Hemingwayhin, jonka tuotannossa hiljaisuus oli protesti. Runossa hiljaisuutta täytyy

tarkastella myös kuoleman symbolina. Asevoimien muuttuessa vaienneiksi voi kuoleman mahdollisuus olla läsnä.

Koska runon nimi on suomennettuna “Makedoniaan kantautuneet tai kannetut uutiset”. Tulkitsen kantautumisen ilmaisevan sitä, että uutiset ovat saapuneet monesta lähteestä. Täten tyhjä tila säkeissä ilmaisee joko puhujien vaihtumista tai kaoottista tilannetta, jossa torimaisessa ympäristössä puhuja tai tallentaja kuuntelee tätä monesta lähteestä kantautuvaa puheensorinaa, jonka murusista muodostuu kokonainen tarina ja kuvaus tapahtumista. Tämä fragmentaarinen tapa hahmottaa informaatiota kuvaa hienolla tavalla muinaisen maailman tiedonsiirtoa. Kuinka kaikki tiedon muruset ovat muistamisen varassa ja tarina saattaa muuttua matkalla tai ainakin osa siitä muistetaan erilaisessa sävyssä. Käytän termin puhuja tilalla termiä tallentaja, koska puhuja ei runossa varsinaisesti puhu vaan on läsnä toisella tavalla.

Sanaston kannalta runo sisältää hyvin erikoista kieltä. Paikannimiä ilmaistaan usein kuten edellä olen näyttänyt ja lisäksi runossa ilmaistaan joitakin muinaiseen maailmaan kuuluvia sanoja. “the Hetaeri/ touches each/ of the sleeping soldiers/ Euoi! Euoi!” (Carver 2000, 25). En kykene tunnistamaan, mitä kieltä “hetaeri” ja “euoi” ovat, joten nämä osat jäävät minulle hämäräksi. Tulkitsen kontekstista niiden liittyvän joko uskonnollisiin menoihin tai henkiolentoihin. Runossa on myös tunnistettavan muinaisia sanoja, kuten “myrrh”, “ivy” ja “rejoicing” ja sanaston kautta runo vahvistaakin muinaista maailmankuvaansa.

Ajallisesti runo käsittelee muutamaa päivää, mutta repaleinen tallenne tapahtumista luo ajallista etäisyyttä runon tapahtumiin. Myös sanaston muodostama etäännytyks onnistuu ja runo vaikuttaa kauan aikaa sitten tapahtuneelta. Puhujatallentaja on jotenkin päässyt läsnä tilanteeseen, jossa uutiset maailman laidalta ovat kantautumassa, mutta ottaen huomioon ajankohdan etäisyydet ja kulkuvälineet, on myös tapahtuneen ja tallentamisen välillä aikaa. Myös koska lukija on tässä päivässä, on välillä aikaa. Etäisyys ajassa luo mystiikkaa runoon ja repaleisuus tukee tätä mystistä muotoa.

Sen lisäksi, että runo puhuu hyvin lohduttomalla sävyllä köyhän asemasta valtaapitävälle alisteisena, puhuu runo myös informaation poliittisuudesta. Ajallinen ja mystinen etäännytyks ovat muuttaneet uutisia. Tämä informaation tai disinformaation kuva on varsin korostunut nykymaailmassa, jossa informaatio tulee taas useasta ja varmistamattomasta lähteestä. Tavallaan nykyihminen on siis palannut

informaation siirrossa aikaan ennen kirjoitustaitoa. Runon poliittinen kuva piirtyykin sen informaation varaan, mitä lukijan annetaan ymmärtää.

Historiallinen kuvasto kytkeytyy kokoelmassa myös uskonnolliseen kuvastoon. “Wes Hardin: From a Photograph” runossa puhuja tarkastelee valokuvaa tapetusta lainsuojattomasta villissä lännessä. Tapettu Wes Hardin makaa lankulla ja hänen ympärilleen on kerääntynyt paikallista väestöä poseeraamaan kuolleen kanssa kuin viestiäkseen paremmuudestaan. Runossa onkin keskeistä amerikkalaisuus ja pyrkimys vapauteen sekä onnellisuuteen. Tämä manifestoituu kuolleen nimeämisenä lainsuojattomaksi. Sen kontrastina toimivat kunnan kansalaiset, jotka ulkomuodoltaan ovat myöskin hiukan nuhjuisia. Runo puhuu vahvasti alisteisuudesta yhteiskunnassa ja on tätä kautta erittäin poliittinen. Tapetun vieressä poseeraaminen tuo mieleen myös metsästystrofeen keräämisen “but three shabby men/ in overalls stand grinning/ a few feet away./ They are all holding rifles/ and that one/ at the end has on what must be/ the outlaw’s hat.” (Carver 2000, 36). Kuollut rinnastuu villieläimeen, jonka nämä kansalaiset ovat saaneet taltutettua. Tällä tavalla runo puhuu myös ihmisarvon menettämisestä ja yhteiskunnallisen moraalin oikeudesta säädellä ihmisarvoa. Ihmisarvon menettäminen on myös köyhyyden kuva, koska historiassa köyhyyden kuvauksissa keskeistä on ollut mm. hautausoikeuden evääminen. Koska kuollut on nimetty lainsuojattomaksi, hän ei ole enää ihmisarvon piirissä vaan hänelle saa tehdä mitä vaan ja tämä mitä vaan on myös moraalinen oikeuttaman piiriin sisäistä käytöstä. Teemoina runossa toimivat ihmisarvo, ulkopuolisuus ja alistaminen. Myös kuolema on jälleen vahvasti ainakin aiheen tasolla läsnä.

Runossa on mielenkiintoinen rakenne se, että puhuja kuvaa valokuvan perusteella asioita eikä itse osallistu kuvaan. Runon rakentuminen lukijalle näkymättömissä olevan valokuvan ympärille on rakenne, jota Carver on käyttänyt muissakin runoissaan. Esimerkiksi “Photograph of my father in his twenty-second year”. Tämä etäännytyys saa sijoittamaan puhujan ja lainsuojattoman jollakin tavalla yhtä irrallisiksi asioiksi runon yhteiskunnasta. Tämä kuulumattomuus tuottaa marginaalia. Marginaalissa operoiva puhuja voi sijoittaa itsensä tuohon Wes Hardinin ruumiiseen ja tuoda sillä esiin omaa kokemustaan yhteiskunnasta. Nämä runon kuvassa näkyvät lainkuuliaiset hahmot muodostavat valtaverkoston ja niihin kuulumattomuus puhuu tavallaan myös köyhyyden teemasta. Lainsuojaton on täysin osaton näistä rakenteista, joten voidaan tulkita hänen olevan yhtä alisteisessa

asemassa kuin köyhän. Toki lainsuojaton taistelee tätä jatkuvaa köyhyyttä vastaan omalla arsenalillaan, mutta hänen toimintansa on silti ulkopuolista ja osatonta. Tämä jatkuva kamppailu ja historiallinen viitekehys tekevät runosta hyvin amerikkalaisen ja tavallaan myös romanttisen. Vaikka tosielämän Wes Hardin oli murhamies, on vapauden tavoittelussa jotain hyvin romanttista. Toivion (2012, 105) mukaan yhteiskunnallisuus voi ilmetä marginaalisten identiteettien ja aiheiden esiinnostamisena ja niille äänen antamisena. Mitä onkaan köyhyys, ellei yhteiskunnan marginaalissa elämistä? Tuossa marginaalissa operoi myös runon lainsuojaton.

Runossa on vahvaa symboliikkaa. Luodin reikä läpi päästä ei merkitse puhujalle mitään. Se on vain elämä, joka karkaa, mutta luodinreikä läpi kädestä sen sijaan merkitsee.

“Several other bullets are dotted

here and there

under the fancy white shirt

the deceased is wearing

–in a manner of speaking–

but what makes me stare

is this large dark bullethole

through the slender, delicate-looking

right hand.” (Carver 2000, 37).

Luoti on siis lävistänyt symbolisen työväliseen, pyssymiehen tärkeimmän kumppanin ja runoilijan suuren apurin. Se symboloi valtaa yli toisen elämäntyön ja siksi luo niin suuren tunnelatauksen runon loppuun. Se saa myös puhujan tuijottamisella puhujan samaistumaan tähän tapettuun ulkopuoliseen. Runossa on mielenkiintoinen typografinen kuvio. Joka toinen säe on asetettu sisennetyksi ja viimeinen säe on selkeästi irrallinen muusta kuviosta. Tämä lataa signifiantsin viimeiseen säkeeseen ja oikea käsi nouseekin merkittäväksi asiaksi runossa. Oikean käden erityinen murhaaminen saa puhujan reaktion ja samaistumisen kautta runon toimimaan poliittisena kommentaarina taiteen asemasta yhteiskunnassa. Se puhuu siitä kuinka taiteilija on aina lukumäärällisesti alakynnessä näitä tappajia vastaan ja

kuinka suuri osa taiteilijoista kohtaa loppunsa köyhydessä ja jonkun ilkkuessa taustalla.

Rakenteellisesti tarkasteltuna runo sisältää kaksi säkeistöä. Ensimmäinen on laajuudeltaan 16 säettä ja toinen 17. Jälleen tämä määrän ylittävä säe “right hand.” (Carver 2000, 37) on säe, jolla on erityismerkitys. Tulkintani mukaisesti typografisella rakenteella eikä säkeistorakenteella ole muuta funktiota kuin korostaa viimeistä säettä ja nostaa se erityisen irralliseksi. Sekä säkeistöjen säkeiden lukumäärä, että asettelu tukevat tätä tulkintaa. Rytmillisesti tarkasteltuna säkeistöjen väli toimii koko taukona. Rythmi etenee hyvin proosallisesti ja välimerkit ohjaavat jälleen luentaa. Vain säkeet “and his face/ seems bruised, the hair/ jarred loose.” (Carver 2000, 36) sisältävät rytmillistä leikkiä ja sointuvaa sanastoa. Sanaston kautta runo on erittäin kuvailevaa. Sanat puhuvat luodin rei'istä, vaatetuksesta ja sijainnista kartalla.

Bethea (2001) tulkitsee säkeiden määrän, 33, olevan viittaus Kristuksen kuolinikään. Uskonnollista latausta hänen mukaansa tukevat myös petturuudella pedattu kuolintapa, reikä Hardinin kädessä kuin naulan jäljiltä sekä kolme miestä ruumiin takana kuin pyhänä kolminaisuutena ja hahmot, joista yksi on ottanut Hardinin hatun. Tämä hatun siirtymä on Bethean mukaan ylösnousemuksen parodiaa. Käden lävistyksen säe on järjestysnumeroltaan säe 33, joten Bethean mukaan myös tämä on viittaus kristilliseen kuvastoon. Tätä kautta viimeisen säkeen erityinen merkittävyys nousee myös tässä tulkinnan mahdollisuudessa. Bethean mukaan runoa voikin lukea kuin villin lännen allegoriaa Jeesuksen kuolemalle. (Bethea 2001, 190.)

Köyhyys on runossa suhteellista. Historiallinen henkilö John Wesley Hardin oli Texasissa vaikuttanut revolverisankari, joka kuoli 1895. Aika ja paikka tekevät koko kuvasta suhteellisen köyhän, mikäli mittarina toimii nykypäivän standardi. Toisaalta kuvassa on varallisuutta, koska valokuvauskone on ollut suhteellisen kallis. Lisäksi puhuja ei myöskään ole kuvan sisällä vaan runo alkaa: “Turning through a collection/ of old photographs/ I come to a picture of the outlaw,/ Wes Hardin, dead.” (Carver 2000, 36). Toisin sanoen kaikki tämän jälkeen runossa on etäännytettyä, joten köyhyyttä ei voida tunnistaa puhujan ympäristöstä. Myös runon mittasuhteet puhuvat etäännytyksen merkittävydestä. Puhujan ympäristöä käsittelevät neljä säettä alussa ja koko muu runo puhuu valokuvan sisällöstä. Tämä ohjaa lukemaan, että kuvan sisällä on runon kannalta merkityksellisempi sisältö. Vanhat valokuvat voivat olla köyhän ainoa hui, mutta toisaalta kokoelma antiikkisia

valokuvia voi olla myös huomattavan arvokas. Koko runossa on myös muitakin historiallista etäännytystä, sillä nykypäivänä ei ole kovinkaan yleistä valokuvata kulleikaan. 1800-luvun lopussa se on ollut yleisempää.

5. Päätäntö

Raymond Carverin runo näyttää suoralta, virtaviivaiselta ja mahdollisesti yksioikoiselta. Tässä tutkielmassa olen osoittanut sen olevan osittain vääristynyt näkemys. Runot kokoelmassa muodostavat temaattisia kokonaisuuksia, joista paljastuu piilotettuja yhteiskunnallisia sävyjä sekä rakenteita. Useat teoksen runot kätkevät sisäänsä signifiانسsin, joka lukijan täytyy pakottaa valoon.

Tutkielmani käynnistyi hypoteesista, että runot ovat vahvasti yhteiskunnallisia ja sisältävät politisoituja positioita inhimillisistä rakenteista. Tämä on tutkielman edetessä osoittautunut erittäin todeksi ja laajentunut mitä erityyppisimpiin köyhyyden kuvauksiin. Yksikään kokoelman runoista ei osoittautunut niin yksiselitteiseksi, kuin tutkielmaa käynnistäessäni oletin.

Käytin tutkielman pohjana sanoja köyhyys ja politisoituminen, joista etsin kattavat sanakirjamäärittelyt. Tapa osoittautui hyvin kattavaksi ja tähän työhön sopivaksi. Se herätti toki monesti pohtimaan, voiko lähestymistapa olla tällainen, mutta se todettiin toimivaksi. Aiheen ollessa köyhyys oli köyhä tai niukka lähestyminen aiheeseen myös jotenkin asiaan kuuluvaa.

Käytin tutkielman rajauksen apuna aiempaa tutkimusta Raymond Carverista. Rajasin sen avulla kulmaani yhteiskunnallisempaan käsittelyyn. Työn edetessä käytin aiempaa Carverin tutkimusta aina sitä mukaan, kun se kykeni näyttämään kokoelmasta jonkin sellaisen tulkinnan mahdollisuuden, jota en itse kyennyt saavuttamaan. Erityisen käyttökelpoiseksi osoittautui Arthur Bethean kattava työ Raymond Carverin tuotannon parissa. Tässä tutkielmassa onnistuin myös laajentamaan osia hänen tulkinnoistaan ja näyttämään myös toisenlaisia rinnakkaisia ja mahdollisia tulkinnan reittejä.

Tutkimuskysymykset osoittautuivat riittoisiksi mutta haastaviksi. Tässä tutkielmassa vastasin kysymyksiin mahdollisimman laajasti. Määrittelin käsitteet käyttäen sanakirjan määritelmiä sanoille ja tarkastelin tämän jälkeen kokoelman tekstiä suhteessa näihin määritelmiin. Pyrin rajauksessani tuottamaan mahdollisimman tarkan kuvauksen siitä tarkasteltavasta osasta, johon Carverin kokoelmassa oli tämän työn laajuudessa mielekästä tarttua. Valitsemani lähestymistavan vuoksi tutkielmani ulkopuolelle jäi esimerkiksi teoskokonaisuuden analyysi.

Työn analyysiosassa pyrin näyttämään mahdollisimman kuvaavasti kaikki mahdolliset tulkinnat ja analyysin kohteet, joita kykenin kokoelmasta saavuttamaan. Monen runon kohdalla pelkkä sanojen äänetön lukeminen osoittautui liian suppeaksi lähestymistavaksi ja osaa runoista oli tästä syystä erittäin hedelmällistä lausua ääneen. Tämä tuotti uusia löytöjä runojen rytmistä, joka olisi muutoin jäänyt kirjoitusasun taakse minulta havaitsematta. Sanasto tuotti myös uusia ulottuvuuksia runojen tulkinnalliseen mahdollisuuteen, jonka perusteella oli saavutettavissa erityyppisiä lokaatioita, joista käsin runoa analysoida.

Köyhyys on kokoelmassa läsnä jokaisessa runossa, useimmiten myös hyvin toisistaan eroavalla tavalla, mutta poikkeuksetta puutteena tai jonkin mediaanin alapuolisena kuvana. Köyhyyttä voi havaita runoista myös alentuneena terveydentilana tai se voi olla runon ympäristössä implikoituna merkityksenä ja runon kuvaan vaikuttavana seikkana. Kokoelmasta löytyi myös hengellisen köyhyyden taso, joka on suhteessa ilmestymismaansa uskonnolliseen ympäristöön. Runot myös käsittelevät poliittisia aiheita samoilla tavoilla. Yksilön kuvaukset puhuvat vahvasti yhteisistä asioista ja henkilökohtainen osoittautuu voimakkaasti poliittiseksi. Politisoitumista voi havaita lähes kaikista kokoelman runoista.

Runot ovat paljolti käyttäneet hyväkseen jo olemassa olevia keinoja, kuten köyhän runoilijan toposta tai talon toposta minän vertauksena. Lisäksi havaittavia keinoja ovat olleet paradoksaalinen ylistys sekä burleski. Osa runoista sisältää myös intertekstuaalisia viitteitä maailmankirjallisuuden klassikoihin.

Paradoksaalinen ylistys on kokoelmassa varsin tyypillinen asia. Monet runoista edustavat sellaisia hahmoja, jotka elävät joko varallisuuden tuolla puolen tai ovat enimmäkseen täysin irrallisia siitä joko siinä merkityksessä, että heitä ei varallisuus kiinnosta tai se on jotakin täysin heidän ulottumattomissaan. Paradoksaalista ylistystä voi kokoelmasta havaita tällaisen tilanteen ihannoimisena tai sellaisen esittämisenä edellytyksenä vapaudelle tai jollekin muulle tavoiteltavana kuvatulle asiointilalle.

Burleski on sanaston ja aiheen ristiriitaa. Se on parodioiva tyyli, jota kokoelma käyttää toistuvasti hyväkseen. Se tuottaa humoristista sisältöä runoon, jonka aihe on vaikkapa hyvin maanläheinen, mutta sen sisältämä sanastollinen materiaali on kohosteisen korkealentoista tai viittaa korkeakulttuuriin.

Asettelu ja rakenteet ovat tuottaneet runoihin merkityksiä, jotka eivät olisi olleet näkyvillä ilman rakenteiden analyysiä. Monet näistä rakenteista ovat kätkenneet sisäänsä köyhyyteen ja politisoitumiseen viittaavia keinoja. Rakenteellisen analyysin

kautta on hahmoteltavissa myös mahdollisen jatkotutkimuksen paikka, jossa aineisto laajennetaan kattamaan Carverin koko tuotantoa. Myös intertekstuaalinen analyysi Carverin ja venäläisen kirjallisuuden välille olisi mahdollisesti antoisaa.

Runoissa tätä rakenteellisuutta edustaa rytmi, sanaston taso sekä asettelu. Rytmii puhuu kokoelmassa toisinaan niukalla ilmaisullaan myös köyhyyttä tukevilla rakenteilla. Sanasto toimii osassa kokoelman runoja suorana sidontana köyhyyteen ja osassa se nostaa ylenpalttisilla varallisuuden kuvauksillaan runot burleskityylin kautta toimimaan parodioivina huomioina varallisuudesta. Monessa runossa säkeistöjen väliin jäävät tyhjät rivit toimivat ellipseinä ja tuottavat paikan, jossa esimerkiksi puhuja vaihtaa asentoa. Typografia paljastaa osasta runoja erilaisia merkityksiä, joita ne eivät mahdollisesti toisenlaisella asettelulla olisi saavuttaneet.

Tutkielma osoittautui monin paikoin haastavaksi ja antoisaksi työksi, joka avasi uusia näkymiä Carverin runouteen. Olen lähellä johtopäätöstä, että jos se näyttää helpolta, se ei taatusti sitä ole.

Lähteet:

Alanen, Virpi & Toivio, Miia 2012. “Keskustelevaa erimielisyyttä”. Teoksessa *Puheenvuoroja nykyrunouden yhteiskunnallisuudesta*. Toimittaneet Virpi Alanen ja Miia Toivio. Helsinki: Poesia.

Barthes, Roland 1993. *Tekijän kuolema, tekstin syntymä*. Suomentaneet Lea Rojola ja Pirjo Thorel. Suomennoksen toimittanut Lea Rojola. Tampere: Vastapaino.

Bethea, Arthur F. 2001. *Technique and Sensibility in the Fiction and Poetry of Raymond Carver*. Studies in Major Literary Authors. New York: Routledge.
<http://search.ebscohost.com.ezproxy.jyu.fi/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=564051&site=ehost-live>.

Carver, Raymond 2000. *All of us – The collected poems*. New York: Vintage books.

Harker, Ben 2007. ‘To be there, inside, and not be there’: Raymond Carver and class, *Textual Practice*, 21:4, 715-736, DOI: 10.1080/09502360701642409
<https://www-tandfonline-com.ezproxy.jyu.fi/doi/full/10.1080/09502360701642409>

Helle, Anna 2019. *Todellisuus pahoinpiteli runon - yhteiskunnallisuus ja tunteet suomenkielisessä kokeellisessa nykyrunoudessa*. Turku: Eetos.

Hytönen, Ville 2012. “Pedon hiljaisuus”. Teoksessa *Puheenvuoroja nykyrunouden yhteiskunnallisuudesta*. Toimittaneet Virpi Alanen ja Miia Toivio. Helsinki: Poesia.

Kainulainen, Siru 2012. “Tanssivat räjähdykset, säilymättömyyden pyörre – Rytmin liikettä 1960-luvulla”. Teoksessa *Työmaana runous – Runoutentutkimuksen nykysuuntauksia*. Toimittaneet Siru Kainulainen, Karoliina Lummaa ja Katja Seutu. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kivistö, Sari 2011. "Köyhyyden ylistysten kirjallis-filosofinen traditio". Teoksessa *Kirjallisuus ja talous – Antiikista nykyaikaan*. Toimittaneet Sari Kivistö ja Tiina Käkelä-Puumala. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Käkelä-Puumala, Tiina 2011. "Talous kirjallisuudentutkimuksessa". Teoksessa *Kirjallisuus ja talous – Antiikista nykyaikaan*. Toimittaneet Sari Kivistö ja Tiina Käkelä-Puumala. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Lahti, Vesa 2005. "Lyriikan persoonista – Kirjoittajan näkökulmia". Pro gradu - tutkielma, Jyväskylän yliopisto.

Lappalainen, Topi 2012. "Materiaalisuus ja merkitys Henrika Ringbomin 1990-luvun runoudesta". Teoksessa *Työmaana runous – Runouudentutkimuksen nykysuuntauksia*. Toimittaneet Siru Kainulainen, Karoliina Lummaa ja Katja Seutu. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Lummaa, Karoliina 2012. "Lokkeja vai asiaa? Luonnosta kirjoittamisen vaikeus 1970–1980-lukujen vaihteen runoudessa". Teoksessa *Työmaana runous – Runouudentutkimuksen nykysuuntauksia*. Toimittaneet Siru Kainulainen, Karoliina Lummaa ja Katja Seutu. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Manninen, Teemu 2012. "Poliksen paimenet – Totuus ja valhe politiikassa ja runoudessa". Teoksessa *Puheenvuoroja nykyrunouden yhteiskunnallisuudesta*. Toimittaneet Virpi Alanen ja Miia Toivio. Helsinki: Poesia.

Meretoja, Hanna 2008. "Ihmissuhteet kulutus-suhteina Michel Houellebecqin romaanissa Oikeus Nautintoon". Teoksessa *Minä ja Markkinavoimat – Yksilö, kulttuuri ja yhteiskunta uusliberalismin valtakaudella*. Toimittaneet Jussi Ojajärvi ja Liisa Steinby. Helsinki: Avain.

Miltner, Robert 2008. "'Bad Raymond' and 'the desperado mandate': masculinity in Raymond Carver's early poetry." *Atenea*, vol. 28, no. 1, 2008, p. 55+. *Gale Literature Resource Center*,

link.gale.com/apps/doc/A190942219/LitRC?u=jyva&sid=LitRC&xid=61995815.

Accessed 18 Dec. 2020.

Nyqvist, Sanna 2011. "Köyhän runoilijan menestystarina". Teoksessa *Kirjallisuus ja talous – Antiikista nykyaikaan*. Toimittaneet Sari Kivistö ja Tiina Käkelä-Puumala. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Steinby, Liisa 2013. *Johdatus kirjallisuusanalyysiin*. Toimittaneet Aino Mäkikalli ja Liisa Steinby. Helsinki: SKS

Toivio, Miia 2012. "Uskallanko häiritä?". Teoksessa *Puheenvuoroja nykyrunouden yhteiskunnallisuudesta*. Toimittaneet Virpi Alanen ja Miia Toivio. Helsinki: Poesia.

Trachtenberg, Allen 1998. "Democracy and the Poet: Walt Whitman and E. A. Robinson." *The Massachusetts Review* 39, no. 2 (Summer 1998): 267-280. Quoted in *Twentieth-Century Literary Criticism*, edited by Jennifer Baise and Linda Pavlovski. Vol. 101. Detroit, MI: Gale, 2001. *Gale Literature Resource Center* (accessed January 7, 2021). <https://link.gale.com/apps/doc/H1420035229/LitRC?u=jyva&sid=LitRC&xid=ae5bf3b6>.

Webster 2004 = *The New International Webster's Comprehensive Dictionary of the English Language* 2004 edition. Naples, Florida: Typhoon International.

Wright, William W. 2019. "The Vocabulary of Affection: Attitudes toward Objects, Characters, and Other Writers in the Poetry of Raymond Carver." *Poetry Criticism*, edited by Jonathan Vereecke, vol. 213, Gale, 2019. *Poetry Criticism. Gale Literature Resource Center*, link.gale.com/apps/doc/H1420126498/LitRC?u=jyva&sid=LitRC&xid=979048bc. Accessed 18 Dec. 2020. Originally published in *New Paths to Raymond Carver*, edited by Sandra Lee Kleppe and Robert Miltner, U of South Carolina P, 2008, pp. 35-45.

Vuola, Sinikka 2012. "Sivistysvaltion ontot puut". Teoksessa *Puheenvuoroja nykyrunouden yhteiskunnallisuudesta*. Toimittaneet Virpi Alanen ja Miia Toivio. Helsinki: Poesia.